Faci bine și-ti auzi de rău

Ephraim Kishon

„Comunismul este o teorie colosala. Nenorocirea a constat în aceea că s-a lăsat transpus în viața."

Cartea aceasta nu este o analiza a Marii Revoluții Democratice, care a dat o lovitura de moarte imperiului comunist. Și nici nu vrea să explice de ce a trebuit să se întîmple așa.

De altfel, între noi fie zis, nici nu trebuia să se întîmple așa. A fost pur și simplu un miracol.

.In ceea ce mă privește, voi încerca să descriu cum de această revoluție imposibilă a fost totuși cu putință. Și o fac, nu fiindcă aș fi unul din acei sovietologi ratați, ci fiindcă am fost eu însumi martor.

Cine însă așteaptă de la mine noi profeții e rugat să se oprească mai bine aici. Nici oracolul din Delfi n-ar fi în stare să prevadă dacă Gorbaciov va intra în istorie în chip deMessia eliberator sau doar în chip de ucenic vrăjitor amețit de ceea ce el însuși'a declanșat. Se vorbește, de altfel, că pe vremea lui Brejnev coada la morcovi era cu vreun sfert de ceas mai scurtă...

Pentru mine însă, Mihail Gorbaciov este și rămîne o figură monumentală, chiar dacă ar fi ca morcovii să dispară cu totul de pe piața rusească. Revoluția sa, care a cutremurat lumea, este un spectacol unic, un soi de one-man-sho w, *pe care el l-a și realizat de unul singur.*

Moise îl avea pe fratele său Aaron, Marx pe prietenul său Engels, Gorbaciov nu are decît griji.

Astăzi însă sînt și eu la fel de descumpănit ca toți ceilalți.

Să fi fost totul doar un coșmar, un film de groază de mîna a doua?

Oare fosilele acelea de generali fără chip dar plini de decorații strălucitoare să fi fost într-adevăr stăpînii universului? în România a existat oare cu adevărat acel Dracula setos de sînge? Iar individul acela insipid cu față de agent de asigurări., Erich Honecker, să fi fost într-adevăr un tiran temut?

Să fi fost totul doar o glumă proastă?

în această carte voi scrie deci numai despre evenimentele care sînt deja istorie și pe care nimeni nu le mai poate revoca. Cu excepția istoricilor sovietici, firește.

Sînt membru al unuia dintre cele mai exclusive cluburi din-lume, asociajia disidentilor scriitori care au reușit să evadeze, din alcazar-ul stalinist. împreună cu președintele nostru, Alexandr Soljenitin, am nutrit dintotdcauna convingerea că victoria finală a comunismului în lume nu putea fi decît o chestiune de timp.

Făcusem următoarea socoteală, absolut logică: Lumea este împărțită în două mari lagăre, ziceam noi. în lumea liberă din Occident, mai ales în Europa și în cercurile ci intelectuale, gîndirea comunist-socialistă cîştiga tot mai mult teren. în Uniunea Sovietică şi în statele ci satelite, în schimb, se năştea o mișcare anticomunistă tot mai înverșunată. Cum posibilitățile lumii occidentale sînt infinit mai diverse decît cele ale blocului controlat de puterea sovietică, nu exista nici un dubiu că într-o bună zi masele comuniste ale Occidentului aveau să asalteze și să cucerească bastioanele anticomuniste ale Estului...

Astăzi, toate acestea sună ca o glumă proastă, dar în urmă cu patruzeci de ani, cînd cu am fugit din Ungaria stalinistă, situația nu părea defel comică. Europa era pe jumătate roșie. Nu exista scriitor, artist sau profesor pe care îl întîlneam în vest și care să nu facă parte din stînga antiamericană mai nouă sau mai veche. Academicieni prestigioși nu se sfiau să-și afirme convingerea că viitorul trebuia să aparțină roșiaticului socialism. Fabulau în termenii cei mai elogioși despre un sistem care, în plan uman, social, economic și în orice altă privinjă, eșuase lamentabil. Elogiau de la cuvenita distantă un regim care pretindea a ști mai multe despre artă decît artiștii înșiși, care își trăgea cetățenii la răspundere pentru originea părinților lor, un regim neomenos ale cărui granițe erau presărate cu turnuri de pază, cîini și terenuri minate.

Faci bine și-ti auzi de rău

Ephraim Kishon

„Comunismul este o teorie colosala. Nenorocirea a constat în aceea că s-a lăsat transpus în viața."

Cartea aceasta nu este o analiza a Marii Revoluții Democratice, care a dat o lovitura de moarte imperiului comunist. Și nici nu vrea să explice de ce a trebuit să se întîmple așa.

De altfel, între noi fie zis, nici nu trebuia să se întîmple așa. A fost pur și simplu un miracol.

.In ceea ce mă privește, voi încerca să descriu cum de această revoluție imposibilă a fost totuși cu putință. Și o fac, nu fiindcă aș fi unul din acei sovietologi ratați, ci fiindcă am fost eu însumi martor.

Cine însă așteaptă de la mine noi profeții e rugat să se oprească mai bine aici. Nici oracolul din Delfi n-ar fi în stare să prevadă dacă Gorbaciov va intra în istorie în chip deMessia eliberator sau doar în chip de ucenic vrăjitor amețit de ceea ce el însuși'a declanșat. Se vorbește, de altfel, că pe vremea lui Brejnev coada la morcovi era cu vreun sfert de ceas mai scurtă...

Pentru mine însă, Mihail Gorbaciov este și rămîne o figură monumentală, chiar dacă ar fi ca morcovii să dispară cu totul de pe piața rusească. Revoluția sa, care a cutremurat lumea, este un spectacol unic, un soi de one-man-sho w, *pe care el l-a și realizat de unul singur.*

Moise îl avea pe fratele său Aaron, Marx pe prietenul său Engels, Gorbaciov nu are decît griji.

Astăzi însă sînt și eu la fel de descumpănit ca toți ceilalți.

Să fi fost totul doar un coșmar, un film de groază de mîna a doua?

Oare fosilele acelea de generali fără chip dar plini de decorații strălucitoare să fi fost într-adevăr stăpînii universului? în România a existat oare cu adevărat acel Dracula setos de sînge? Iar individul acela insipid cu față de agent de asigurări., Erich Honecker, să fi fost într-adevăr un tiran temut?

Să fi fost totul doar o glumă proastă?

în această carte voi scrie deci numai despre evenimentele care sînt deja istorie și pe care nimeni nu le mai poate revoca. Cu excepția istoricilor sovietici, firește.

Sînt membru al unuia dintre cele mai exclusive cluburi din-lume, asociajia disidentilor scriitori care au reușit să evadeze, din alcazar-ul stalinist. împreună cu președintele nostru, Alexandr Soljenitin, am nutrit dintotdcauna convingerea că victoria finală a comunismului în lume nu putea fi decît o chestiune de timp.

Făcusem următoarea socoteală, absolut logică: Lumea este împărțită în două mari lagăre, ziceam noi. în lumea liberă din Occident, mai ales în Europa și în cercurile ci intelectuale, gîndirea comunist-socialistă cîștiga tot mai mult teren. în Uniunea Sovietică și în statele ci satelite, în schimb, se năștea o mișcare anticomunistă tot mai înverșunată. Cum posibilitățile lumii occidentale sînt infinit mai diverse decît cele ale blocului controlat de puterea sovietică, nu exista nici un dubiu că într-o bună zi masele comuniste ale Occidentului aveau să asalteze și să cucerească bastioanele anticomuniste ale Estului...

Astăzi, toate acestea sună ca o glumă proastă, dar în urmă cu patruzeci de ani, cînd cu am fugit din Ungaria stalinistă, situația nu părea defel comică. Europa era pe jumătate roșie. Nu exista scriitor, artist sau profesor pe care îl întîlneam în vest și care să nu facă parte din stînga antiamericană mai nouă sau mai veche.

Academicieni prestigioși nu se sfiau să-și afirme convingerea că viitorul trebuia să aparțină roșiaticului socialism. Fabulau în termenii cei mai elogioși despre un sistem care, în plan uman, social, economic și în orice altă privinjă, eșuase lamentabil. Elogiau de la cuvenita distantă un regim care pretindea a ști mai multe despre artă decît artiștii înșiși, care își trăgea cetățenii la răspundere pentru originea părinților lor, un regim neomenos ale cărui granițe erau presărate cu turnuri de pază, cîini și terenuri minate.

Dar nici măcar nu trebuia să faci parte din *establishment-u*\[1] intelectual pentru a prevedea viitorul roșu. în timpul traversării mele clandestine din Italia spre Israel, un matroz îngrijorat din Brindisi mă avertiză:

> - Sîntcți nebun, în trei săptămîni, Armata Roșie ajunge în Palestina.
>
> - Știu, i-am răspuns eu, dar merită și aceste trei săptămîni.

Am priceput destul de repede că singurul mod de a trăi liniștit era acela de a fi comunist în vest. Din păcate, în ceea ce mă privește, eu nu mai eram apt de una ca asta, devenisem un cazincurabil. Dealtfel amși fost pedepsitîn mod corespunzător: timp de patruzeci de ani, n-a existat reporter din vest care să nu mă întrebe cum de era posibilca eu, spre deosebire de majoritatea colegilor de breaslă, să nu fac parte din tabăra celor de stingă.

> - Cum poți să fii socialist cu astfel de tiraje? încercam cu să glumesc, dar nimeni nu rîdea. Iar cîte un clement progresist înfocat continua interogatoriul:
>
> - Bine, și dacă nu sîntcți socialist, care c, după părerea dumneavoastră, sistemul politic cel mai drept?
>
> - Mie îmi convine orice sistem care îmi permite să emigrez.

Timp de patruzeci de ani am fost acuzat că sînt un reacționar sadea. Acum însă, cînd pentru prima oară în istoria omenirii, mulțimea

tăcută a învins, iar tabăra de stînga a ieșit cam șifonată din această luptă, nu simt totuși nici o satisfacție.

De fapt, n-am fost mai înțelept decît colegii mei. în schimb, eu am fost la fa fa locului.

Dacă stai însă și judeci drept, istoria Uniunii Sovietice este de la un cap la altul un *story* încununat de succes. La urma urmei, Stalin a fost cel care a înfăptuit acel lucru la care țarii nu îndrăzneau decît să viseze. De eșuat n-a eșuat decît ideologia, marxismul.

Rusia a devenit o mare putere, dar nu datorită comunismului, ci în profida lui.

Căci în cele din urmă totul n-a fost decît o minciună.

„Capitalismul e bogăție repartizată în mod inegal, în timp cc socialismul c sărăcie repartizată în mod egal", ar fi zis o dată cineva, dar și asta e o minciună: bolșevismul repartizează pînă și sărăcia în mod inegal. Nu exista sistem politic pe pămînt în care prăpastia dintre om și om să fie atît de marc ca în acest sistem al egalității. De aceea este și sistemul cel mai perfid al istoriei, și cel mai de ncsuportat.

Ceea ce veji citi în continuare sînt răbufnirile mele scriitoricești în timpul celor patruzeci de ani de izolare politică pe care i-am petrecut în vest. Aș putea la fel de bine să intitulez această carte „Mein Kampf", dar de ti tlul acesta s-a folosit deja cel mai bun elev al lui Stalin.

Cartea de față este de fapt un jurnal. Iar într-un jurnal nu faci modificări, totul trebuie să rămînă așa cum a fost scris, și anume la vremea cînd Mihail Gorbaciov nu era decît un vis frumos.

Prima mea întîlnirc cu Iosif Vissarionovici Stalin s-a produs în 1942 la Budapesta, cu ocazia examenului meu de bacalaureat. Subiectul tezei la literatură era ușor tendențios: „Ungaria, o fortăreață a culturii europene, se opune asaltului hoardelor bolșevice".

Pe vremea aceea, invincibila armată ungară, bucurîndu-se de înalta protecție a *Wehrniacht-uhii*[2], se afla pe calea cea mai sigură a nimicirii ci totale de către Armata Roșie. Catrastofele din cîmpiile înzăpezi te ale Ucrainei nu-i împiedicau însă defel pe bunii maghiari din patrie să promulge zilnic legi împotriva „expansiunii evreiești în economie și cultură".

Petreceam pe atunci orele de gimnastică într-un colț, izolat de restul clasei. O banderolă galbenă prinsă în jurul brațului meu stîng, avînd lățimea regulamentară de șase centimetri, era dovada necesară a originii mele josnice.

Ținînd seama de aceste împrejurări, nu c de mirare că teza mea de literatură nu a fost prea strălucită. Jur pe Allah că am făcut tot ce era omenește posibil pentru a descrie în culorile cele mai luminoase misiunea istorică a Ungariei de fortăreață a creștinismului și totodată pentru a smulge masca mincinoasă de pe fața plină de cicatrici a comunismului internațional, dar se vede că nu am izbutit să fiu prea convingător. Poate și din pricină că, în același timp, țineam pumnii strînși pentru ca Armata Roșie să ajungci cît mai iute la Budapesta și să mă elibereze de astfel de subiecte de examinare.

Peste trei ani aceasta sosi.

Intre timp se schimbaseră multe. Un bijutier binevoitor mă luase ca ucenic în atelierul lui, dar imediat după intrarea trupelor germane în țară am fost internat într-un lagăr de muncă al glorioasei armate ungare, de unde am reușit să evadez doar cu un minut înainte de sosirea lui Adolf Eichmann. După aceea m-am exersat în falsificarea actelor de identitate și în făcutul crucii. Răcneam *„Heil Hitler"* în timpul raziilor de stradă și mă ascundeam prin fundături pustii și prin casele întunecate ale ascensoarclor. După ce și ultimul meu azil a fost distrus de bombe, am fugit cît mă țineau picioarele spre mahalalele Budapestei pentru a ajunge la linia frontului rusesc.

Soldații armatei ungare îndeobște invincibile alergau acum înspre mine, arătau înapoi și strigau:

- Fii atent, băiete! Au venit bolșevicii!

- Unde? Acolo? întrebam eu plin de speranță și alergam zorit spre comunism. Dar n-am ajuns niciodată acolo. S-a întîmplat ca tocmai atunci frontul să fie înghețat, iar acea zonă să se transforme în loc de desfășurare a unui neîntrerupt duel de artilerie. Sub o ploaie de grenade am ajuns la adresa pe care mi-o dăduse o nobilă familie ungară de origine germană...

Casa nu mai era decît o ruină, totuși pivnița rămăsese întreagă.

în acea văgăună am descoperit șaizeci de sticle de suc de roșii și o mapă cu hîrtie de scris, de care locuitorii casei, puși pe fugă, uitaseră cu desăvîrșire.

Cinci săptămîni am stat prins între cele două fronturi. După expirarea acestui termen aveam stomacul distrus de acidul sucului de roșii, dar în mapă se afla primul meu roman satiric. Alegoria aceasta, mîzgălită cu capete de creion și bețe de chibrituri arse, povestea despre o mișcare politică împotriva domniei universale a capetelor pleșuve. Am scris-o dintr-o pornire irezistibilă, pe genunchi, în întunecimea pivniței, Dumnezeu știe în ce scop.

în bezna nopții obișnuiam apoi să-mi scot capul pri ntr-o gură a buncărului meu. Contemplam ceasuri în șir salvele de foc ale armatei rusești aflată undeva la orizont:

- Haideți o dată! șopteam eu în noaptea călduță de vară. Pentru numele lui Dumnezeu, veniți o dată!

Și în cele din urmă au venit. Cu puțin înainte de a goli ultimele sticle de suc. Armata Întîia Ucrainiană a mareșalului Malinovski reușise să străpungă frontul în sfîrșit,iar mie mi-a fost dat să văd atunci ceea ce-mi dorisem în tot timpul tinereții mele pierdute - primul soldat rus!

Cu o lovitură de picior zdravănă sparse ușa pivniței și păși înăuntru. I-am arătat hîrtiile mele falsificate cu grijă, dar acestea nu păreau

să-1 intereseze în mod deosebit. Se vede că nu prea punea preț pe birocrație.

Era un soldat simplu, nu prea tînăr, cu fața rotundă și nasul roșu. își vîrîse jumătatea superioară a trupului său îndesat într-un veston uzat al armatei ucrainicne, iar pe cea inferioară într-un pantalon al cavaleriei românești. în mîna dreaptă ținea un pistol automat rusesc cu încărcător rotund, iar în stînga un săculeț plin ochi cu ceapă, cîmați și apă de colonie.

Nu m-am putut stăpîni și, de bucurie, am izbucnit în plîns.

Niciodată în viață nu văzusem ceva atît de minunat ca acest individ zdrențăros, îmbrăcat în două uniforme diferite. Aveam impresia că viața întreagă nu făcusem altceva decît să-l aștept pe acest ucrainean cu nasul roșu ...

A fost foarte prietenos. Fără să stea pe gînduri și-a împărțit omătul cu mine și a începu t deîndată să-și înfulece cu zgomot mane porjia. Din dnd în dhd scotea capul pe gaură și trăgea dte o salvă din kalașnikov-ul său, pentru a-și confirma, pare-se, prezenta. Calmul său superior îmi inspira o profundă încredere.

- Niemski, kaputt, îmi explică el. Ruski, Berlin.

- Da, da, l-am aprobat cu fericit. Și am adăugat fără să stau pe gînduri: Eu mare comunist.

- Eu nu, îmi dădu soldatul de înțeles și-mi arătă palmele sale relativ îngrijite. Buggalter, zise el plin de mîndric de sine. Contabil adică. *Buchhalter.*

în acele minute istorice am priceput pentru prima oară că pînă și cel mai sever regim totalitar arc anumite limite: rușii tot nu sînt în stare să pronunțe „h"-ul. Lucrul acesta mi s-a părut pe vremea aceea foarte amuzant și-am încercat să povestesc ceva despre mine. M-am bătut cu pumnul în piept și am rostit „jid", presupunînd că acesta era cuvîntul rusesc pentru evreu.

- Cias, mi-a răspuns noul meu prieten în timp ce cu un zîmbet lățit pe chipul său rotund îmi scoica ceasul de pe brațul slîng pentru a-1 adăuga comorilor sale. Brațul său stîng era împodobit pînă la umăr cu vreo duzină de ceasuri.

- *Davai!* spuse el apoi, *malenkaia robota.* Ceea ce voia să însemne: „Avem puțină treabă, camarade, aproape că nu merită osteneala". Abia mai tîrziu am aflat că acest mic ajutor colegial urma să dureze în medie patru, cinci ani...

Apoi eliberatorul meu mă conduse în spatele liniei frontului, într-un lagăr improvizat. Eram convins că în cazul meu nu putea fi vorba decît de o neînțelegere măruntă și imediat m-am adresat comandantului lagărului:

- Eu jid, eu nix soldat. Eu antifascist, nix nazist. Eu evreu.

Comandantul lagărului dădu din cap aprobator și mă întrebă dacă din întîmplare nu aveam un ceas.

- Nu, din păcate nu, îi răspunsei eu, arătîndu-i ambele brațe, le-am dăruit deja pe toate.

Am descoperit mai apoi destul de repede că în lagăr erau o mulțime de deținuți evrei. Pe de o parte, eram fericit, existau, iată, supraviețuitori, pe de altă parte însă ...

Pe de altă parte, mareșalul Malinovski îi raportase generalissimului Stalin cu cîteva zile în urmă că făcuse optzeci de mii de prizonieri germani. în realitate însă nu putea fi livrat decît un sfert din cantitate. Din această pricină au fost săltati șaizeci de mii de civili, care ieșiseră plini de entuziasm pe străzile Budapestei să-și întîmpine eliberatorii. în mai puțin de douăzeci și patru de orc glorioasa Armată Roșie a reușit, așadar, să pună mîna pe toți comuniștii, sociali-dcmocrati, evreii și luptătorii din rezistentă și să-i expedieze spre Rusia. în mod logic, singurii bărbafi care au rămas după aceasta în Budapesta au fost fasciștii și colaboratorii lor, care nu îndrăzniseră să iasă pe stradă...

Dacă totul era o nebunie, atunci aceasta avea metodă. Iar dacă era vorba de metodă, atunci ea era cu siguranță nebunească. Dar în acea fază euforică nu puteam pur și simplu să ne închipuim că învingătorii asupra naziștilor erau la fel ca aceștia. De pactul de prietenie Molotov-Ribbentrop din 1939 uitasem cu desăvîrșirc ca și de toate celelalte.

în acest fel, pornisem pe cea mai bună cale spre Rusia.

în drum spre Slovacia, cineva încercă să fugă din coloană. Unul din plutonierii ruși a tras imediat în el, iar apoi același plutonier se aplecă îngrijorat asupra celui rănit, îi bandajă rana și-i dărui două mere și un binoclu polonez.

Era un paradox: Un popor uman într-un sistem inuman.

Către seară am fost mînați într-o băcănie părăsită pentru a face popas. După vreo zece minute, una din santinele a dat semnalul de plecare. Cu toții s-au ridicat și au pornit la drum. Cu toții, în afară de unul singur. Am rămas singur, ghemuit pe podea, prcfăcîndu-mă adormit. „Dacă mă descoperă am cel puțin un pretext", îmi ziceam eu, încercînd să-mi amintesc cîteva din rugăciunile de odinioară...

Coloana și-a văzut de drum. Fără mine.

Peste ani de zile aveam să aflu de la unul din puținii supraviețuitori, care izbutiseră să se înapoieze, că absența mea nu fusese observată decît la granița ungaro-poloneză. Primul țăran polonez întîlnit în cale a fost de îndată încorporat coloanei în mers, căci numărul de prizonieri trebuia păstrat.

Astfel a decurs deci eliberarea mea. M-am întors pe jos la Budapesta, constatînd că, după toate evidențele, lucrurile nu erau întocmai cum pretindeau a fi.

Episodul a fost dat uitării relativ repede, căci ai mei și cu mine supraviețuiserăm. Și eram dispuși să credem din toată inima că eliberatorii noștri aveau să instituie un regim mai uman și o societate

mai dreaptă. Afișele colorate ale autorităților rusești ne dădeau speranțe: „Omul este pentru noi suprema valoare! Stalin." Da, pur și simplu Stalin. Fără titlu. Fără vreun adaos. Fără scrupule. Stalin.

Pe Stalin, omul simplu, mi-a fost dat să-l întîlnesc și la cinema, la jurnal. Săruta patru fetițe blonde, care îi înmînau în timpul unei neuitate sărbători de Întîi Mai un buchet de garoafe roșii. Ce să mai spun, eram pur și simplu înduioșat. Iar după ce asistasem la Budapesta la spectacolul neasemuitului „Cor al Armatei Roșii" și la minunata seară de balet cu „Bolșoi Tcatr", nu mai aveam nici un dubiu că orice om cît de cît normal trebuie să fie comunist.

Obiceiul oarecum ciudat al soldaților ruși de a obliga la miez de noapte trecători nevinovați să-și scoată hainele pentru ca ci să le poată vinde a doua zi la piața neagră nu era, mi-am zis eu, decît un abuz puber.

Și nu mă deranja prea tare nici faptul că influența politică a minusculului partid comunist, condus de cadre

„made in Moscova", creștea considerabil de la un ceas la altul. Mai ales după ce reprezentanții partidelor de opoziție dispărură fără urmă, unul cîte unul. Acest truc magic a devenit apoi cunoscut sub numele de „tactica salamului".

Dar, între noi fie zis, cui nu-i place salamul unguresc?

Reîntors acasă de pe drumuri, nu mai cîntăream decît treizeci și cinci de kilograme cu pantofii fără tălpi cu tot. Ceea ce nu m-a împiedicat să mă înscriu imediat la Facultatea de artă, la secția de sculptură în metal. Pentru mine, aceasta reprezenta continuarea firească a gloriosului meu trecut de ucenic bijutier. Cei drept, am fost nevoit să învăț trei ani pentru a obține diploma, dar apoi am avut cinstea să-mi pun toată priceperea în slujba regimului comunist. Misiunea mea era aceea de a crea distincțiile oficiale pentru acei artiști care se distinseseră în artă și în partid - mai ales, în acesta din urmă...

Și dacă n-ar fi fost tanti Anuș, cartea aceasta s-ar fi oprit aici.

Această mătușă dinspre mamă a găsit într-unul din sertare foițele între timp uitate pe care eu, aflat în pivnița cu suc de roșii, mîzgălisem cu creionul bont pamfletul meu împotriva conspirației mondiale a pleșuvilor. Cu entuziasmul naiv de care numai o mătușă bătrînă este capabilă, Anuș se așeză la mașina de scris și dactilografie cu un deget tot romanul meu. îl trimise apoi pe ascuns celei mai mari reviste literare din Ungaria.

Și ca să nu mai lungesc vorba: Am primit premiul întîi la concursul organizat de această revistă. Există cu siguranță oameni pentru care acest lucru este o pură întîmplare. Iar eu mă număr printre ei.

în orice caz am devenit dintr-o dată cunoscut în cercurile literare. Romanul meu nu a fost însă publicat niciodată, dimpotrivă, a fost îngropat cu grijă, cît mai adînc, căci dictatorul comunist al Ungariei din acea vreme, temutul Mătyăs Răkosi, era chel ca un peisaj selenar. Mi s-a oferit în schimb un post de redactor la populara revistă satirică „Ludas Matyi". După îndelungi ezitări, dacă să renunț într-adevăr la iubitul meu atelier de sculptură, am acceptat totuși oferta.

Nu am intrat însă în partidul comunist. Mai bine zis, n-am îndrăznit să cer să devin membru, căci din punct de vedere ereditar lăsam de dorit: Tatăl meu a fost -Dumnezeu să mă ierte - bancher. Dar cu toate că eram un dușman de clasă înnăscut, nu am fost încolți t nici la redacție și nici la teatre, unde piesele mele începuseră să fie jucate.

N-am fost în stare să-mi explic această generozitate pînă cînd, într-o bună zi, am fost înscris de redacție la seminarul stalinist-leninist-marxist. Participarea voluntară a fiecărui membru al redacției era obligatorie. Acolo am fost în sfîrșit lămuri t de unul dintre specialiști. Tovarășul Lenin personal își întinsese mîna protectoare asupra mea. Și anume, Lenin fusese acela care, la vremea lui, ordonase ca partidul să ocupe cu lumpenproletariat toate posturilc-chcic, cu o singură excepție: a umoriștilor.

„Nu există umor proletar, constatase abătut tovarăşul Lenin, nu există decît blestemăţii ăştia de umorişti burghezi."

La dracu', bălanul avusese dreptate. Cum avea să se vadă, taţii tuturor membrilor redacţiei fuseseră cel puţin angrosişti. Or tocmai din această pricină reeducarea noastră era absolut necesară, după cum nc-a explicat conducătoarea noastră de seminar, tovarăşa Wcis, cu ocazia deschiderii festive. Autorul acestor rînduri este prin urmare bolşevic diplomat. Cel puţin trei ani de zile m-am tîrît la picioarele tovarăşei Wcis, învăţînd istoria partidului comunist pe dinafară. Mă străduiam să resping cu sentimente de ură duşmanii partidului, cu alte cuvinte, drojdia societăţii, şi-l iubeam cît puteam de tare pe fratele cel mare. Da, încercam cu toată puterea să-1 îndrăgesc pe tovarăşul Stalin, dar nu ştiu de ce, nu reuşeam. Poate mă deranja faptul că zilnic eram obligaţi la redacţie să intonăm un psalmîn cinstea soarelui popoarelor. „Stalin este munca şi Stalin este pacea", cîntam noi în cor, cu şi celelalte odrasle de angrosişti, în fiecare zi, din nou şi din nou.

Zău că te călca pe nervi. Ori eşti umorist ori eşti credincios. Amîndouă laolaltă nu se împacă.

Colegii mei erau de aceeaşi părere, dar nimeni nu îndrăznea să cîrtească, fiindcă nu ştia care dintre noi e turnătorul de serviciu. La seminarul tovarăşei Weis participau cele mai inteligente capete din Budapesta, care răspundeau ca nişte papagali bine dresaţi la întrcbărilc-capcană pe care ni le întindea tovarăşa Weis.

> - Spuneţi-mi, dragi tovarăşi, cu toată sinceritatea, dacă vă sileşte cumva cineva să luaţi parte la cursurile melc de educaţie ideologică?
>
> - în nici un fel, tovarăşă Weis, răspundeam noi în cor. Cine ar putea să gîndească una ca asţa?

Cu toate acestea nu ne venea deloc să rîdem. Odată, la sfîrşitul unei ore, tovarăşa Weis s-a interesat cît este ceasul. Unul dintre noi, un

caricaturist mai vîrstnic, nu s-a mai putut abține și a răspuns cu politețe exagerată:

- Tovarășul Lcnin a spus: Este ora opt și treizeci de minute.

Tovarășa Weis a mulțumit, și-a notat ceva și și-a potrivit ceasul. Peste o săptămînă caricaturistul dispăruse, fusese mutat pentru reeducare într-un colhoz îndepărtat...

Nu, nu ne venea deloc să rîdem. Nimeni nu rîdea. O vecină, suspectă de perversiuni social-democrate, a fost ridicată în toiul nopții din locuința ei. Peste două săptămîni familia a primit un pachet anonim prin poștă. Conținea lenjeria ei năclăită de sînge. Situația devenise extrem de gravă. Nu este loc pentru veselie în camerele de tortură.

în timp ce stăteam la seminar și urmăream cu atenție încordată mișcarea buzelor tovarășei Weis, aveam timp berechet pentru a medita. Și astfel am ajuns încetul cu încetul la concluzia că toată ziua nu făceam de fapt altceva decît să memorez niște minciuni enorme și apoi să le răspîndesc. Am înțeles limpede că devenisem un membru 18

permanent al celui mai obedient teatru de marionete din lume.

în propriul nostru teatru de păpuși, tovarășa Weis ne explica principiile de fier ale învățăturii comuniste, ca de pildă acela după care gîndirea dialectică impune o cumpănire la rece a tuturor legăturilor politice. Țăranul din China nu poate fi eliberat, ne-a explica tea, atîta timp cîtnu-i suprimăm radical pe speculanții români de petrol. Din motive lesne de înțeles, am ținut secret faptul că mai degrabă mă simțeam speculant român de petrol decît țăran chinez...

După încheierea primului an al seminarului socialist-leninist-marxist, am constatat că respectul meu pentru democrația populară suferise considerabil.

- Tovarăşe Kishont, îmi ziceam cu cînd nu era nimeni prin apropriere, regimul acesta nu a eliberat omul de problemele sale, ci i le-a instituţionalizat.

Nu îl mai iubeam pe fratele cel marc, ci îl uram, ca toţi ceilalţi. îmi aminteam ades de jurnalul de la cinematograf şi de sărutările paterne pe care Stalin le dăruise micuţelor lolile cu ocazia acelui Întîi Mai de neuitat. Şi am tras concluzia că: oricine vede pe undeva vreun om în uniformă, înconjurat de entuziasmul unor fetiţe dulci, să nu şovăie nici o clipă şi să-1 lichideze înainte de-a apuca să ne lichideze el pe noi.

Aceste gînduri erau, fireşte, de natură pur teoretică.*în realitate stăteam în poziţie de drepţi alături de ceilalţi colegi şi cîntam la unison, aşa cum se cuvenea, psalmul zinic întru cinstirea tătucului nostru de la Moscova. Şi ca orice scriitor, nu aveam decît o singură cale de a da drumul disperării şi dezamăgirii mele: prin scris.

în nopţile liniştite scriam, între două materiale anticolonialiste pentru redacţie, scurte povestiri despre realitatea stalinistă, care ieşeau de fiecare dată prea lungi. Spre marea mea părere de rău, nuvelele acestea nu sînt nici sarcastice, nici pline de umor. Ele descriu doar adevărul nud. Dar şi asta e ceva.

1

Anglicism; termenul este folosit de obicei în sens polemic

pentru a desemna acele grupuri care deţin puterea în plan politic, social sau economic, tinzînd necontenit să-şi întărească poziţiile *(n.trj.*

2

Armata germană din 1935-1945.

Seminarul

Iosef Sas, angajat al unei fabrici naționalizate din Budapesta, ședea încremenit pe scaun și doar privirea lui sărea ca o găină speriată încolo și încoace. Făcuse o greșeală de neiertat și-i venea să se dea cu capul său prost de toți pereții. Arunca priviri furișe spre ceilalți parlicipanți la seminar, dar aceștia nu remarcaseră nimic sau cel puțin așa pretindeau. Și nu îndrăznea, mai ales, să se uite în ochii conferențiarului, tovarășul Pokomik. Se prefăcea deci că ia notițe și desena fel de fel de bazaconii în caiet. în sinea lui se ruga cu ardoare: „Doamne, fă ca el să nu fi văzut nimic, nici n-a văzut nimic, nu-i așa, Doamne?"

Josef Sas nu s-ar fi înscris niciodată la seminar dacă nevasta lui nu i-ar fi făcut o scenă de isteric. în urmă cu vreo două luni, venise Zoltan, comisarul cultural, și anunțase în toate compartimentele de pe etaj că partidul intenționa să organizeze un seminar ideologic pentru angajații fabricii. Zilnic cîte o oră, după program și numai pentru membrii de partid, dar și participarea acestora era voluntară.

S-a lăsat o liniște apăsătoare în timp ce comisarul aștepta voluntarii. Nimeni nu-și ridica privirea.

Ziua de muncă dura oricum pînă la șase de cînd angajații fabricii sprijineau noul plan cincinal cu o oră suplimentară de muncă pe zi, pentru a desființa în sfîrșit barierele sociale între intelectuali și clasa muncitoare.

Cînd comisarul anunță seminarul, au înțeles cu toții că ultimele lor ceasuri de tihnă erau amenințate cu disparația. Primele minute trecură fără ca cineva să schițeze vreun gest. Apoi juristul Koltai se ridică brusc, se îndreptă spre comisar și se trecu pe listă. Din cauza trecutului său social-democrat, Koltai trebuia să-și dea în mod special silința.

După contopirea partidului său cu cel comunist, își făcuse autocritica și își denunțase camarazii recalcitranți. I se promisese prin urmare că-și va păstra postul, dar știa că era urmărit. De aceea dona lunar pentru fondul revoluției și pentru orfanii din Coreea de Nord.

După Koltai scînscriscse con labilul Marmorek. Se putea cili pe fața lui cît de furios era că nu se oferise el primul, și de teama consecințelor își înghesui numele deasupra celui al lui Koltai. Nu ajunse Marmorek bine la locul său cînd toți ceilalți săriră aproape simultan în picioare, fiindcă nici unul nu voia să fie ultimul. Doar doi tovarăși rămăseseră deoparte. Josef Sas și un expert contabil bătrîn și uscat, pe nume Hcllcr. Au rămas așezați la birourilor lor, dar evitau să se uite unul la altul. Sas nu putea nici el să înțeleagă de unde avea alîta tărie sufletească să reziste, dar strînsc din buze și nu se mișcă de la locul lui.

„N-aveți decît să mă pupați undeva cu toată ideologia voastnl mincinoasă", își zise ol.

„Lăsați-ne în pace călăilor ..."

Sas fusese de altfel ultimul din compartimentul său care își făcuse cerere de intrare în partid. înscrierea a avut loc în biroul locțiitorului directorului fabricii care i-a întins, fără să rostească vreun cuvînt, formularul, pe care el l-a completat la fel de tăcut. Peste două săptămîni, carnetul de partid i-a fost înmînat personal de secretarul raional, care a ținut să-i mai spună că eroii Armatei Roșii obișnuiau să-și sărute carnetul și să-l poarte apoi în dreptul inimii, luplînd pentru eliberarea popoarelor și pentru tovarășul Stalin. Pe secretarul raional, Sas îl cunoștea de mul Ji ani, de pe vremea cînd acesta era agent de asigurări, și își amintea că, din cauza firii sale băgăcioase, nu fusese nimănui prea drag.

între timp se trecuseră cu toții pe lista pentru seminar, cu excepția lui Sas și Heller. Comisarul își îndreptă privirea scrutătoare asupra celor doi rebeli și întrebă cu politețe:

- Dumneavoastră, tovarăși, nu doriți oare să vă îmbogățiți cunoștințele?

Resemnîndu-se, Sas tocmai se pregătea să se ridice, dar în acel moment izbucni vocea răgușită a lui Heller:

- Dar aș vrea să-mi rămînă timp și pentru familie!

Comisarul vîrî lista în servietă și replică sec:

- Cum credeți.

Părăsi apoi încăperea cu salutul oficial de partid: Libertate!

Sas avea sentimentul că se petrecuse un lucru irevocabil și se holba furios la bătrînul expert contabil. Colegii îi măsurau din priviri pe cei doi cu milă dar și cu bucurie răutăcioasă. Era mai mult ca sigur că cei doi aveau să fie concediați curînd. Dar numai Heller dispăru, și asta numai după cîteva săptămîni.

Cînd Sas îi povesti întîmplarea soției sale, pe aceasta începu s-o doară inima și fu nevoită să se întindă.

- Ai înnebunit nu alta, se văita ca, vrei să te dea afară din partid și după aceea și din serviciu? Vrei să murim de foame, numai ca tu să scapi de seminarul ăla?

- Da, exact, asta vreau, îi răspunse Sas galben ca ceara.

Nevasta lui izbucni în plîns și îl imploră să-și îndrepte greșeala. îi dădu mii de exemple, arătîndu-i ce se întîmplă cu cei care se pun rău cu partidul. între timp pricepu și Sas și, fără să mai mănînc, dădu fuga înapoi în oraș.

- Ia un taxi, strigă nevasta în urma lui, și nu uita să-i amintești că Sandor e unchiul tău ...

Sandor nu era decît o rudă îndepărtată, ocolită de întreaga familie din cauza modului ei de viață dubios, pînă cînd bătrînul fu numit

conducătorul centralei cărbunelui. De atunci lui Sas îi plăcea să spună că Sandor era unchiul lui bun.

Sas îl căută pe comisarul Zoltan la fabrică, dar portarul îl văzuse plecînd însoțit de șoferul său. Sas obținu de la portar adresa de acasă a lui Zoltan și sări din nou într-un taxi. Servitoarea comisarului știa că domnul nu avea să se întoarcă acasă decît tîrziu, dar Sas insistă să-l aștepte. Ceea ce și făcu, în coridorul întunecos al locuinței spațioase, timp de cinci ore, chinuit de foame.

Zoltan se întoarse acasă bine dispus, dar se posomori îndată ce îl zări pe musafirul nepoftit. Declară sumbru că acela nu era momentul potrivit pentru discuții lămuritoare. Sas bîigui că nu voia decît să se înscrie la seminar și că asta avusese de gînd încă de dimineață. Comisarul rînji și-i spuse:

- Nu sînteți obligat, stimate tovarășe. Partidul reprezintă elita poporului. Nu i se cuvine oricui o educație marxist- slalinistă.

Sas se vedea deja concediat și aproape că izbucni în plîns.

- Apelez la înțelegerea dumneavoastră proletară, tovarășe Zoltan, rosti el tremurînd tot și-1 urma ca un cîine bătut pe comisar pînă în sufragerie. Educația ideologică e de maximă importanță pentru mine. Vă rog să mă credeți, tovarășe, că mă trag dintr-o familie de muncitori și că unchiul meu Sandor este ...

Nerăbdător, Zoltan îl întrerupse:

- Mai bine să nu vorbim despre originea dumitale, tovarășe Sas, îl repezi comisarul și sună pe servitoare să-i aducă cina. Avem informații exacte despre comerțul cu porțelanuri al mamei dumitale.

Sas se înroși și murmură nefericit:

- Un magazin mic ...

- Firește, unul mic, rise comisarul cu gura plină, după ce le-am închis pe cele mari.

- Nu-mi văd mama decît foarte rar, șopti Sas. Aproape deloc...

Se gîndea la mama lui bătrînă și simți dorința irezistibilă să se repeadă asupra comisarului care mînca cu poftă și să-l lovească pînă ce sufletul lui hîd avea să iasă din trupul acela hidos. Zoltan își umplu un pahar cu vin roșu și o sună din nou pe servitoare. După un timp spuse :

- O să mă mai gîndesc dacă vă e necesar un seminar, tovarășe Sas. în orice caz trebuie să vă dați toată silința pentru a depăși originea dumneavoastră burgheză.

Pentru familia Sas, săptămînile care au urmat au fost pline de incertitudini apăsătoare. La serviciu, Sas nu mai era în stare să se concentreze și, colac peste pupăză, nevasta îi rămase gravidă.

Sas insistă ca ca să-și facă un chiuretaj, căci din punct de vedere partinic, el nu se simțea încă destul de sigur pentru a aduce pe lume copii. Dar soția lui amînă intervenția pînă ce soțul ei primi aprobarea de a participa la seminar. în această situație, hotărîră să păstreze copilul. Curînd însă, Sas avea să regrete din nou, căci într-o bună dimineață, întîlnindu-1 pe coridor pe secretarul dc partid Goldman, acesta aproape că nu reacționase la salutul său rostit cu voce tare: „Libertate, tovarășe Goldman *1"* Sas se grăbi să ajungă acasă pentru a o determina pe soția lui să-și facă chiuretajul, dar nu trecu decît o zi și ofițerul politic puse în trecere mîna sa dreaptă pe umărul lui Sas, iar acesta se simți din nou tată.

Seminarul începuse între timp, iar la deschidere participanti avuseseră ocazia să achiziționeze contra unei sume simbolice cîteva broșuri din seria „Pentru o pace statornică și democrațiile populare". De la primele seminarii s-a văzut cine își însușise cu adevărat gîndirea progresistă și cine nu lua lucrurile tocmai în serjos. Marmorek dc pildă își surprinse colegii cu ura sa pătimașă împotriva deviaționismului din Rusia, combătîndu-i rînd pe rînd pe narodnici,

utisoviști, socialrevoluționari, trudovnici, sinovieviști, buhariniști, economiști, troțkiști și multe alte grupări oportunist-revizioniste. La fel Koltai, care era nevoit să studieze mai intens din pricina trecutului său social-democrat; el stăpînea într-adevăr materia la perfecție. își însușise cunoștințe speciale în domeniul combaterii imperialismului colonial și al victoriei iminente a socialismului. Sas se număra printre elevii mediocri. Putea să citeze fără greș normele materialismului dialectic, dar îi lipsea acea credință fanatică fără de care, așa cum se exprimase tovarășul Pokornik personal, „nici măcar nu-1 merităm pe marele nostru conducător, tovarășul Stalin". Sas se străduia, ce-i drept, să-și compună o figură entuziastă, mai ales din cauza copilului care urma să se nască, dar simțea tot timpul că nu era pe măsura cerințelor proletariatului internațional. îl mai consolau puțin muncitorii care sforăiau în fundul încăperii, iar din cînd în cînd cereau pe un ton veninos salarii mai mari.

Primul referent a fost un avocat de vîrstă mijlocie care își îndemna elevii să întoarcă decis spatele tuturor rămășițelor din modul degîndireal unei epoci criminale de exploatare a poporului.

- Tovarășul Lenin, din care cita el cu predilecție, spune că dictatura proletariatului este singura cale de înfăptuire a socialismului. Iar noi vom apăra cu pumnul puterea populară!

Mai tîrziu avea să fie condamnat pentru fraudă din avutul obștesc.

Se pare însă că a izbutit, în ultima clipă, să fugă cu mașina personală și cu secretara în străinătate. Astăzi e avocat al unui marc concern bancar din Australia.

Noul referent, tovarășul Pokornik, era relativ tînăr. Avea chipul bine ras și o expresie de om închis. Gura lumii vorbea despre relațiile sale sus-puse. în orice caz, impresiona ușurința cu care vorbea rusește. întreținea relații de prietenie cu directorul rus al fabricii.

în seara cu pricina, seminarul începuse ca de obicei. Tovarășul Pokornik parcursese cu meticulozitate lista participanților, notînd din cînd în cînd cîte ceva în dreptul unui nume. în astfel de cazuri, cel în

cauză privea neliniștit în jur. Nimeni nu știa ce scria cu adevărat în lista secretă a autotputernicului referent. Era însă bine dacă, din cînd în cînd, dădeai aprobator din cap, și în orice caz se impunea să-ți iei cu sîrg notițe. Creionul roșu al lui Koltai nu se ridica nici o clipă de pe hîrtie, iar Sas vedea cum caietul acestuia se umplea cu ncsfîrșite linii spiralate.

Și atunci se petrecu nenorocirea.

Unul dintre participantii la seminar era un șef de echipă în vîrstă de vreo șaizeci de ani, țăran de origine, pe nume Csonakos.

Răspundea de munca voluntară din uzină, dar cu puțin timp în urmă fusese descoperit cu totul întîmplător că manifestă anumite mentalități reacționare. Și anume fusese auzit spunînd, în ghereta portarului, într-o discuție cu fratele său despre barba sa ncrasă, că „numai lamele de ras americane sînt bune de ceva". în acea clipă, își făcuse apariția în gheretă secretarul Goldman în persoană. Fratele lui Csonakos se grăbise să adauge : „Produsele sovietice sînt însă cele mai bune", dar era deja prea tîrziu. Secretarul ridicase din sprîncene și părăsise fără un cuvînt încăperea. De atunci Csonakos aștepta zilnic preavizul, deși originea sa țărănească nepătată putea fi o circumstanță atenuantă.

Dar tocmai atunci referentul îi adresă o întrebare mai complicată:

> - Care este diferența, tovarășe Csonakos, între disciplina proletară socialistă și cea capitalistă?
>
> - înaintea domnilor capitaliști, dracu' să-i ia, noi proletarii tremuram de frică, începu bătrînul șef de echipă cît se poate de bine, astăzi în schimb ...

în acea clipă Pokomik își notă ceva în lista sa, și bietul bătrîn, care de luni de zile aștepta cu spaima în suflet să fie dat afară și trimis într-un lagăr, nu mai fu în stare să mai scoată nici un cuvînt ca lumea. Bîiguia necontenit, ca un amărît: astăzi în schimb ... astăzi în schimb ... astăzi în schimb...

Bîlbîiala asta suna destul de comic, și în aer plutea o anume veselie. Sas nu-și putu reține un zîmbet. Acesta îi trecu însă pe loc, căci Pokornik se întoarse și, mînat de un instinct sigur, își îndreptase privirea înghețată spre rîndul trei, spre gura rînjită a lui Sas. Niciodată nu se uitase la el, acum însă privirea lui se afinii timp dc cinci secunde asupra sa fără să clipească.

Apoi își notă ceva.

Inima lui Sas începu să bată nebunește. „Doamne, ce nesăbuință", își zise el. „Sînt un om distrus. Ceilalți privesc disciplinați înainte, numai mie îmi vine să rîd." Pe spate îl treceau fiori reci, se simțea ca paralizat. Se gîndea la nevasta lui gravidă în luna a cincea. Oare nu mai exista o cale să facă un chiuretaj? Trebuie să se intereseze. „Dacă ar fi să mă concedieze mîine, își zise el, am dreptul la retribuția pe trei luni, dar o să mi-o plătească oare?" Cu puțină chibzuință puteau s-o scoată la capăt patru, cinci luni cu banii ăștia. Dar apoi? Copilul era nenorocirea. Doamnc-Dumnezcule, dc ce nu se putuse abține să zîmbcască? Dacă voia să rîdă din toată inima, n-avea decît să se ducă la cabaretul de stat și să rîdă în hohote, bucurîndu-sc de satirele acelea reușite la adresa imperialiștilor - dar să zîmbești la un seminar dc partid?

„Doamnc-Dumnezcule, fă să nu fi văzut, n-a văzut, nu-i așa, Dumnezeule mare?..."

Dar văzuse. Pokornik observase scăparea și trăsese concluziile de rigoare. Dar poate că referentul se uitase numai din înlîmplarc cu privirea aceea înghețată la el. Dacă era așa, cl, Sas, n-ăvea decît să facă copii și să mai trăiască un timp liniștit. De zîmbit însă, n-avea să mai zîmbească niciodată. Dar la urma urmei ce se întîmplase? Colțul drept al gu^i - își amintea întocmai cum colțul stîng al gurii rămăsese la locul lui - colțul drept al gurii se ridicase ușor, cel mult un centimetru. Cu mîinile tremurînde, Sas își acoperi buzele, ca și cum s-ar fi scobit în dinți și cu vîrful degetelor încercă să măsoare cît dc mult a putut să se ridice colțul gurii sale. în cele din urmă estimă că era vorba de mai puțin dc un centimetru. Lucrul acesta îl liniști

întrucîtva. O mișcare atît dc redusă a buzelor putea fi doar un tic nervos.

Dar ce notase oare Pokornik? Sas nu-și mai făcea iluzii. Mai mult ca sigur, în caietul lui Pokornik scria cam așa: „J.

Sas disprețuiește valorile muncitorești. Dușman de clasă. Excludere din partid. Concediere." Dacă nu cumva: „J. Sas. Cinism mic-burghcz. Influența cercurilor comerciantilor de porțelan. Lagăr." Da, asta era situația. Cine intra ultimul în partid trebuia să fie mai atent. Nevastă-sa nu trebuia să afle nimic. Să nu care cumva să nască prematur. Sasîși luă inima în dinți și își îndreptă privirea spre referent. Acesta se uita tocmai in altă direcție și explica pe un ton ferm cum capitaliștii din Statele Unite inundau statele vasale cu material de propagandă falsificat, în timp ce Uniunea Sovietică nu se amesteca în treburile interne ale statelor mici și nu le impunea ideologia sa. Sas se aplecă asupra caietului său și începu să mîzgălească cu creionul pentru a cîșliga timp. Trebuia să se gîndească.

întrevedea deja o calc. Avea să-i dovedească lui Pokornik că ridicarea colțului drept al gurii nu reprezenta defel un zîmbet provocator, ci pur și simplu un obicei prost, fără vreo .semnificație politică. Da, aceasta era calea. Sau? „Aș putea la fel de bine să-i trimit pe ascuns o scrisoare mătușii din Brazilia, îi trecu fulgerător prin minte, poate ne face rost de o viză. Există doar oameni care, contra bani, te trec granița. Ar trebui să vindem locuința ..."

Toate frămîntările erau însă în zadar. Urma să apară copilul.

Sas simțea clar că nu avea voie cu nici un chip să-și trădeze spaima tocmai acum. Siguranța de sine bine jucată putea să-l determine pe referent sa-și revizuiască teoria zîmbetului. Chiar atunci Pokornik le adresă tovarășilor o întrebare:

- Cine se bucură de un standard de viață mai cinstit, poporul american sau acela care și-a luat destinul în propriile mîini?

Lui Sas îi veni în minte răspunsul corect și ridică mîna. Era gata să ia cuvîntul, deci nu-i era frică, deci totul era în ordine. Referentul se uită la participanții la seminar, privirea sa alunecă peste mîna ridicată a lui Sas, dar se mulțumi să răspundă el însuși:

- Poporul american trăiește în sărăcie cruntă.

Sas lăsă mîna în jos, simțea cum îl ia cu leșin. Da, acesta era sfîrșitul, neîndoielnic. Căci era singurul care ceruse cuvîntul. Aceasta nu putea decît să însemne că Pokornik îl ștersese deja de pe listă.

„Mă fac comis-voiajor, hotărî Sas, de asta pot să mă ocup. Piepteni, nasturi, mărunțișuri, chestii din astea." în locul lui avea să fie angajat cineva care își stăpînea mai bine colțurile buzelor. Cine știe, poate vreun negustor de mărunțișuri. Astea sînt legile naturii. Numai maturitatea ideologică asigură promovarea în funcție.

N-ar fi lotuși bine să-1 roage pe unchiul Sandor să-1 sune de la Centrala Cărbunelui pe Pokornik și să-i explice că nepotul lui nu era deloc pus pe glume? Mai bine nu, unchiul Sandor n-avea să miște un deget. Sas se uită pe furiș la ceas. Mai erau puține minute pînă la sfîrșitul orei. încetase de mult să mai asculte ce se vorbea și se pregătea pentru o ultimă tentativă de a cuceri încrederea partidului. Așteptă încordat ca referentul să- și îndrepte din nou privirea spre el, iar cînd sosi clipa, își săltă coltul drept al gurii în sus, ca să-i arate că la el nu era vorba decît do un tic facial și nimic altceva. Privirea lui Pokornik alunecă însă pe deasupra lui, lucru care de fapt avu darul să-1 bucure. La urma urmei referentul ar fi putut să creadă că iară zîmbește provocator.

Data următoare nu-și mai ridică colțul gurii, ci îl trase într-o parte, excluzînd orice asemănare cu un zîmbet. De cîtc ori Pokornik se uita în direcția lui, Sas trăgea de colțul drept al gurii. Firește, ar fi fost mult mai bine dacă ar fi putut aduce martori care să confirme că dintotdeauna, de ani de zile, el, Sas, suferise de astfel de spasme ale buzelor. Dar cine s-ar fi expus unui astfel de pericol, cînd zi de zi erau demascați agenți ai imperialismului care se strecuraseră în rîndurile partidului? Sas își măsura colegii. Chipurile obosite cu

expresii împietrite, care nu priveau nici la dreapta nici la stînga, poate că nici înainte. Ochii le erau lipsiți de orice licăr. Semănau cu niște animale captive. Din cînd in cînd își vorbeau unul altuia cu „ tovarășe", nu se mai înfiripau conversații prietenești. Ora se apropia de sfîrșit. Pokornik scoase o foaie volantă în care se spunea că victoria era asigurată, deoarece tabăra păcii era atotputernică, iar conducătorul popoarelor progresiste nu era altul decît tovarășul Stalin.

Participanții știau de-acuma că orice referat se încheia cu „Stalin". Se ridicară gravi în picioare, îi treziră pe muncitorii care sforăiau în ultimele rînduri și părăsiră sala în acordurile „Internaționalei". Sas se îndreptă spre Pokornik, aruneîndu-i priviri rugătoare. Apoi răcni cît putu de tare și cu colțurile buzelor trase într-o parte:

„Sculați, voi oropsiți ai soartei,

Voi osîndiți la foame, sus! ...”

Ca să evit orice neînțelegere: Această povestire nu e o autobiografie, ci numai un reportaj realist. La urma urmei, regimul comunist nu m-a răsfățat mai puțin ca pe orice alt scriitor, artist sau jurnalist, care putea servi cauza. Am fost înzestrați chiar și cu o legitimație pe care se lăfăia o stea roșie. Cu ea puteam folosi gratuit toate mijloacele de transport în comun și treceam - ce lux! - nevătămați prin orice filtru al poliției. Eram scutiți de impozite și aveam voie să locuim singuri în locuințele noastre.

Ce-ar putea un om să-și dorească mai mult?

Autorul acestor rînduri trecea în plus drept „un talent literar promițător". Lucrurile au mers atît de departe îneît ministrul culturii m-a însărcinat personal să realizez un *musical* educativ care să reflecte „rolul conducător al proletariatului industrial". Acestea au fost cuvintele lui. La care eu, plin dc bună-creștere, i-am răspuns atotputernicului:

- O idee strălucită, tovarășe ministru. Vă sînt profund îndatorat pentru încrederea pe care mi-o acordați.

în asemenea clipe emoționante, în adîncul inimii mele răsări pentru prima oară bănuiala că mai devreme sau mai tîrziu tot trebuia s-o șterg de aici.

Nu erau rare ocaziile cînd, oprindu-mă din rutina muncii de zi cu zi, mă întrebam dacă mă aflu la grădiniță la tanti Weis sau în ospiciul unchiului Orwcll. Foștii mei colegi de școală, de fapt oameni în toată firea din cele mai bune familii, îmi declarau pe un ton ferm și fără sa clipească măcar că „prin creșterea productivității economiei noastre populare, vom învinge și ultima rămășița rușinoasă a imperialismului colonialist", sau alte lucruri asemănătoare. Iar cu le răspundeam întotdeauna la fel: „Neîndoielnic!" în același timp îmi propuneam să-i evit cît puteam pe acești prieteni. Cine știe dacă nu cumva luau în serios povestea cu imperialismul colonialist. Un lucru era însă sigur: Cu cît partidul comunist, bucurîndu-se de sprijinul mărinimos al trupelor de ocupație sovietice, se impunea mai mul t în toate domeniile vieții de zi cu zi, cu atît mai mulți erau cci care se străduiau din răsputeri să creadă în justețea acestei cauze. Nu se lăsau influențați de realitate. Nu credeau în ceea ce vedeau, ci numai în ceea ce citeau cu ochii lor în cărți. Și asta, în pofida faptului că dialectica materialistă sau, în zilele cu soț, materialismul dialectic era pentru noi toți într-atît de neinteligibil îneît, în comparație cu el, provocările artistice ale lui Joseph Bcuys par simple ca tabla înmulțirii.

Omul e capabil să aibă păreri proprii. Oamenii însă, nu.

în privința credinței am citit de altfel chiar de curînd o povestioară interesantă. Ea s-a petrecut în Anglia, în urmă cu mulți ani, pe vremea cînd catolicii și protestanții se mai ciomăgeau unii pe alții. Asemenea ocupație reprezenta la vremea aceea una din puținele posibilități ca oamenii nervoși să-și recapete calmul. Se întîmplă, așadar, ca într-o bună zi, un protestant ce se plimba liniștit să fie atacat de un grup de huligani pușî pe treabă. Unul dintre ei se năpusti asupra lui cu o bîtă în mînă:

- Ei, tu! Ești catolic sau protestant? în ce crezi?

Pe vremea aceea nu se purtau insigne de partid, așa că protestantul nostru nu știa cu cine arc de-a face. Răspunse deci politicos:

- Eu, domnii mei, cred întocmai ca și domnul acela cu bîta.

Da, da, bîta și-a făcut întotdeauna efectuL Să luăm de pildă democrația, în care cred cei mai mulți oameni, care însă ezită să se apere cu mijloace violente, și s-o comparăm cu un regim susținut doar de o infimă minoritate, care însă dă cu bîta...

Așa se face că am asistat cu spaimă crescîndă la acel proces prin care un regim urît de toți înainta victorios chiar și în afara granițelor proaspătului imperiu sovietic. Procesul acesta de neoprit a început în 1946 o dată cu capitularea francezilor la Dien Bicn Phu și nu s-a sfîrșit nici atunci cînd China lui Cian Kai-și a fost înmormînlala în populatul cimitir al aliaților Statelor Unite. La alegerile din Franța și Italia, partidele comuniste obținură victorii înspăimîntătoare, în Statele Unite rușii își cîștigară numeroși simpatizanți datorită activității antipaticului vînător de comuniști, senatorul McCarthy, în timp ce în Cuba, Fidel aștepta deja semnalul de pornire...

Iar în cele din urmă, Stalin obținu și bomba atomică.

în acel moment al meciului, Occidentul aruncă prosopul, predîndu-se. Nu mai era vorba de o simplă bîta, ci de un buzdugan. Lumea liberă nu-și mai revenea din bîlbîială. La masa tratativelor ședea pe locul celui care pierde.

Noi cei din Ungaria ne aflam din fericire de partea cîștigătorilor, chiar dacă această alianță ne putea fi fatală.

Eu de pildă m-am aflat o dată la un pas de prăpastia dialectică. Printre sarcinile mele importante în cadrul redacției se număra și aceea de a adăuga titluri pline de spirit desenelor de pe prima pagină. în acea zi scrisesem pe trei coloane deasupra unei caricaturi

cu temă orientală următorul titlu deosebit de comic: „Atenție Puffti c-a venit Mufti!"

Ce face însă în continuare subegoul meu reacționar?

Tocmai cînd ne pregăteam să trimitem primele pagini la tipar, sosi de la comitetul de partid un curier special cu nemaipomenita veste că în cîteva orc avea să soscascei la Budapesta mareșalul Tito, unul din cei mai dc seamă comuniști. Tovarășii erau rugați să-l întîmpinc așa cum se cuvine pe înaltul oaspete.

Se făcuse deja tîrziu, și revista noastră săptămînală trebuia să apară a doua zi. Am cules deci din arhivă o fotografic marc a ilustrului oaspete iugoslav, am lipit-o pe prima pagină și am scris deasupra: „Bun venit mareșalului Tito!"

Apoi m-am dus acasă.

A doua zi de dimineață am găsit întreaga redacție într-o stare dc încremenire totală, incapabilă să-și adune măcar glasul în obligatoriul psalm zilnic închinat lui Stalin. în mîna merituosului comisar al redacției tremura ediția care se pusese deja în vînzare. Cum c lesne dc presupus, pe prima pagină, apăreau cuvintele calde dc salut deasupra chipului nobil al mareșalului Tito, iar dedesubt se întindea pe trei șpalturi... Atenție ... Puffti... c-a venit...

O singură întrebare ne mai obseda acum: Dacă urmările groaznice ale acestui act aveau să fie suportate numai de mine sau dc întreaga redacție. Eram pregătit să-mi fac testamentul, dar nu aveam nimic de lăsat. Spre norocul meu de ncdcscris, redactorul nostru șef era prieten intim cu Mătyăs Răkosi încă de pe vremea cînd amîndoi se aflau la Moscova. Așteptîndu-se la ce era mai rău, pornise în grabă spre vizuina leului și se întoarse de acolo după-amiaza tîrziu, complet distrus.

Se prăvăli pe un scaun și șopti:

- E-n ordine, fiul meu. Mătyăs și-a chemat copoii înapoi...

Atunci m-am născut a doua oară.

în ceea ce-1 privește pe mareșalul Tito$_z$ acesta a avut îndrăzneala cîteva luni mai tîrziu să-l înfrunte pe Stalin și să interzică Armatei Roșii trecerea graniței Iugoslaviei. Pentru această erezie a fost pedepsit pe loc prin excluderea din fericitul cerc al comuni lății marxiste.

Un curier special sosi atunci din nou la redacție, aducînd indicații noi din partea comitetului de partid: Numele libărcii din Balcani trebuia să fie urmat de acum înainte de cuvintele: „călăul setos de sînge" sau, mai scurt, „șobolanul împuțit".

Cei din redacție începură să-mi aprecieze calitățile de profet, iar prestigiul meu crescu enorm.

Pe vremea aceea ni se făcu o deosebită cinste: Revista satirică sovietică „Krokodil" îi invită pentru sfîrșitul de an pe toți membrii redacției noastre la Moscova.

De fapt, invitația trebuia privită și ca un soi de mită, căci în același timp ni s-a cerut pe un ton răspicat ca revista noastră budapestană să nu mai fie tipărită în cinci culori atîta timp cît „Krokodir'-ul moscovit nu apărea decît în patru culori...

Nc-am supus ordinului. Ca răsplată pentru această imixtiune necolcgială am hotărît să ne răzbunăm groaznic dar cu eleganță. Eu însumi alegeam săptămînă de săptămînă cele mai proaste bancuri din „Krokodil" și le publicam la loc de onoare în revista noastră. Din cînd în cînd asupra mea se îndrepta, ce-i drept, privirea sceptică a merituosului nostru comisar, care nici în vis nu și-ar fi putut închipui că un ziar de frunte sovietic nu publică și cele mai bune bancuri...

La sfîrșitul anului, întreaga redacție a plecat la Moscova. Fără mine.

De fapt, nu era nimic neobișnuit în acest pelerinaj la iMoscova, căci din toate cele patru zări soseau cete de delegații progresiste, dornice de a se adăpa de la izvorul socialismului.

Strategia bastionului păcii era simplă și practică: Se iau din Occident revoluționari fără revoluție, staliniști fără Stalin, cîțiva profesori progresiști, se mai adaugă niște femei frustrate și se amestecă bine cu cîțiva jurnaliști de stînga. Apoi se expediază pe adresa acestei societăți selecte o invitație oficială cu următorul conținut:

„Sovietul Suprem al Păcii Mondiale în colaborare cu Circul de Stat din Moscova are plăcerea de a vă invita să participați la o călătorie prin Uniunea Sovietică, călătorie menită să promovezeîn Vest imaginea regimului comunist, să inducă în eroare elita spirituală a Lumii Libere și să-i irite pe americani.

Ținuta obligatorie: Costum închis la culoare și guler desfăcut."

Fcriciții membri ai delegaților citeau aluziile ascunse printre rînduri și își împachetau peria de dinți și cel mai închis costum cu putință. în sinea lor își ziceau însă: „Tovarășii din Kremlin își închipuie că ne pot cumpăra cu o viză prăpădită. Las'că ajungem noi acolo și le spunem părerea noastră verde în față." Și într-adevăr, după prima întîlnirc cu cercurile cele mai de jos ale elitei moscovite și după un neuitat tur al orașului Leningrad, membrii delegației se ridicau în picioare și le spuneau chinuitelor popoare sovietice, verde în față, ceea ce se adunase dc-a lungul anilor în sufletele lor:

„Trăiască bastionul păcii!"

„Trăiască alianța de nezdruncinat dintre proletariat și intelectualitatea progresistă!"

„Mînă în mînă îl urmăm pe marele Stalin!"

Da, ce o în suflet e și pe buzele delegaților occidentali care glăsuicsc cu sinceritate proletară. Ce-i drept, ar trebui menționate cele douăzeci de milioane de prizonieri ai Gulag-ului și cele cinci milioane de țărani lăsați să moară de foame, dar chestiuni atît de delicate le discuți mai bine cu îngrijitorii de la circ între patru ochi. Iar delegații intonează cu ochii umezi „Internaționala" la mitingurile bine organizate. Au meritat fiecare rublă investită în ci dc către

organizatori. După întoarcerea acasă, lucrurile încep să arate puțin altfel:

> - Dragi prieteni, declară ci cu un zîmbet chinuit, dacă am fi amintit în public problema atît dc delicată a Gulag-ului, am fi fost deîndată trimiși acasă ...

Iar în această privință au dreptate, căci fără a călători în U.R.S.S. nu poți povesti acasă nimic despre călătoria in U.R.S.S.. Și așa se face că vizitele delegațiilor occidentale în lagărul socialismului triumfător, unde poți vcdcei lotul în afară dc ceea ce nu ți se arată, se țin lanț.

în timp ce colegii mei dc redacție, adunați în sala dc festivități a Kremlinului, sc ploconeau, așadar, în fața tovarășului Jdanov, comisarul pentru cultură, soția mea și cu mine am reușit să trecem la imperialiști.

în 1949 ne-am refugiat la Viena, orașul natal al primei mele soții. Nu mai aveam încotro. Simțeam prea bine cum dc-a lungul anilor deveneam unealta oarbă a unui regim pe care îl uram din toată inima.

în plus, cu puțină vreme înainte, mă mai luase și redactorul-șef deoparte, șoptindu-mi să fac ce știu și să intru cît mai repede în partid. Ca elev al Moscovei, știa dc viitoarele procese publice și voia să mă ferească de grozăviile ce aveau să vină. Cred că mă simpatiza. Și cu îl simpatizam pe el.

Nu cred că trebuie să mai descriu sentimentele unui om care își părăsește patria sau pe cele ale unui scriitor care renunță la limba sa maternă. Numai comunismul poate să-i determine să abandoneze totul și să fugă doar cu ce are pc el spre alte țări, unde nu e obligat să mintă de dimineața pînă seara.

Renumele meu dc scriitor nc-a facilitat de fapt fuga. în calitate de favorit al conducerii superioare ungare, nc-am bucurat dc avantaje nemaipomenite: I s-a permis, de pildă, soției mele să mă însoțească într-o călătorie. Firește nu în Occident, ci numai la Tîrgul

Internațional de la Praga. Pentru noi a fost de ajuns ca să riscăm marele salt.

în drum spre Praga am coborît la Bratislava din tren și nc-am refugiat la comunitatea evreiască. Din pricina aspectului meu arian, rabinii au fost la început suspicioși. Mi-au pus o carte de rugăciuni ebraică în mînă și mi-au cerut să mă rog. Cît pe-aci să fiu dat afară, fiindcă țineam cartea invers. Pe vremea aceea nu știam să descifrez caracterele ebraice.

Apoi am petrecut în pivnița comunității o noapte cum nu pot s-o doresc decît celor mai răi dușmani. A doua zi am fost treziți dis-dc-dimineață de trei trimiși ai nou-născutului stat evreiesc. în tăcere deplină și cu mare grabă am fost conduși la gară și ascunși acolo într-un vagon de vile sub un maldăr de paie. Vagonul a fost zăvorit și deschis din nou după o călătorie ce părea că nu mai ia sfîrșit.

- Shalom! spuse cineva. Vă aflați pe pămînt liber.

Am izbucnit în lacrimi. Am îngenuncheat și am sărutat asfaltul murdar al Gării de Vest din Viena.

Din acea clipă m-am simțit și eu om.

încă din restaurantul gării am compus la măsuța mică de marmură ceva ce s-ar putea numi o poezie:

„Binccuvîntat, eu cel făgăduit doar libertății și nu tiraniei blestemate. Binecuvîntat, eu cel ce pot să cred, să spun, să scriu numai ce vreau.

Sabia călăului, a de om disprețuitorului, a ucigașului adevărului asupra mea nu se mai lasă.

Binecuvîntat,

tu cel ce m-ai condus

din valea plîngerii,

din cimitirul frumuseții,

din iadul artistului.

Om liber sînt acum, spre casă mă îndrept. Binecuvîntat, Binecuvîntat, Binecuvîntat."

„Spre casă mă îndrept", în această privință mă cam pripisem.

Am fi putut, ce-i drept, să emigrăm la rudele noastre bogate din America, dar ne-am decis pentru deșert. în mine creștea o mînic surdă, care ducea înapoi pînă la hornurile de la Auschwitz.

Fusesem un mîndru maghiar în tinerețea mea. Apoi, maghiarii m-au convins că sînt evreu.

Prea bine, mi-am zis cu, dacă așa spun cu toții, atunci ne ducem acasă, în țara evreilor.

în acel an, pe listele de așteptare pentru Israel se aflau un milion de emigranți. Dar nu aveau la dispoziție nici măcar o plută cu care să traverseze Mcditcrana. Nevasta mea și cu mine locuiam la socrii și așteptam, așteptam. După ce prima bucurie trecuse, în locul ci se iviră îndoielile. O țară nouă, alt popor și o altă limbă, care se scrie în sens invers...

Dar un anunț mortuar în organul oficial de presă al partidului comunist al Ungariei mi-a alungat pe loc toate îndoielile:

./Kishont Ferenc, nemernicul disident, i-a trădat pe făuritorii socialismului din țara sa și a fugit, acoperindu-se de rușine, în lumea coruptă a capitalismului. îl însoțesc disprețul și ura poporului maghiar liber, a muncitorilor și țăranilor și a intelectualității progresiste."

Comunicatul apăruse într-un chenar negru, menit să sublinieze grozăvia trădării mele; pe mine însă mă înveseli. Am pus mîna pe toc și am scris deîndată o poveste despre liberul popor maghiar, a

cărui ură și dispreț aveau, cică, să mă însoțească de-a lungul întregii vieți.

A fost ultima lucrare scrisă în limba maternă. Și este și ultima povestire scurtă-lungă din această carte. Cine mai trage însă adînc aer în piept o dată și nu dă înapoi în fața numărului mare dc pagini va înțelege poate mai bine de ce îi mulțumesc și astăzi Atotputernicului cu cuvintele vechii rugăciuni biblice, pe care o rostesc în fiecare dimineață:

„Slavă ție, Stăpîn al lumii, căci ne-ai condus pașii din Jara robiei!"

Greva

Ca rezultat al unei activități îndelungate și pline de abnegație în slujba partidului, Istvan Drahos, maistru mașinist, a fost numit împuternicit al secției a trcia-zcțăric. Hotărîrca dc partid i-a fost comunicată în cadrul unei ședințe. Puțin amețit dc asemenea onoare, Drahos mulțumi:

- Nu sînt un orator, spuse cl căutîndu-și cuvintele, dar făgăduiesc aici că dc azi înainte, ca și pînă acum, voi lupta neabătut pentru unitatea celor ce muncesc, în calitatea mea dc proletar înnăscut, căci există martori ...

Aici se poticni, dar apoi se întoarse cu un gest grandilocvent către tovarășii de la zețărie, bătu cu pumnul în masă și strigă:

- Băieți, asta-nseamnă pentru voi o pîinc mai bună...!

După această izbucnire, sc așeză repede la loc. Secretarul de partid îi întinse mîna. Aplauze puternice încununară în final această scenă impresionantă.

Mai tîrziu, Drahos se tot întrebă ce voise de fapt să spună, și- n mintea lui licări ceva ca o bănuială că povestea cu „piinea mai bună" fusese totuși o exagerare. Faptul că era împuternicit nu avea să aibă nici o influență asupra salariilor celor de care răspundea acum. Sarcinile lui priveau orientarea politică a colegilor, verificarea prezenței lor la manifestații, strîngcrea banilor pentru ziarele partidului și caietele de seminar. Drahos se uită precaut în jur, dacă nu cumva colegii făceau haz de vorbele lui, dar toți arătau ca de obicei. Pentru ci nu era nimic neobișnuit ca vorbitorii, mai ales cei neexperimentați, să presare în cuvîntările lor expresii juste, ce-i drept, din punct de vedere politic, dar în rest de neînțeles. La Drahos se mai agăuga și faptul că-i plăcea să tragă la măsea. După micul dejun și după prînz, Drahos obișnuia să bea, ca majoritatea colegilor

din tipografie, cîte două păhărele de rachiu. Cu toate acestea nimeni n-ar fi putut susține că l-a văzut vreodată pe maistrul nostru clătinîndu-sc. Drahos ținea bine la băutură, căci era un om voinic, doar uneori îi străluceau puțin ochii sau vorbea mai mult ca de obicei.

O singură dată era s-o încurce din cauza băuturii. Asta seîntîmplă la scurt timp după răsturnarea vechiului regim, cînd s-a îmbătat în micuța cantină a uzinei și apoi a început să răcnească din răsputeri: „Ia ruski soldat, la noi cultura-i de pripas, camarade, da vai cias!" Era cît pe-aci să-l ia poliția, dar nevasta lui reușise să-l scape. S-a jurat că Drahos, ca un adevărat muncitor proletar ce era, așteptase cu nerăbdare sosirea armatei sovietice. Afirmație ce nu corespundea defel adevărului, căci pînă atunci familia Drahos avusese chiar oarecare neplăceri cu Armata Roșie.

Cînd primul soldat sovietic pășise în casa lor, Drahos se ascunsese de frică. Cînd soldatul beat îl găsi, răcni „Spion!" și își scoase pistolul ca să-1 împuște.

în ultima clipă Drahos reuși să-i cumpere pistolul pe trei kilograme de slănină. Soldatul plecă împleticindu-sc cu slănina sub braț, dar se întoarse a doua zi de dimineață treaz și urmat de doi colegi. Au percheziționat locuința, fără să scoată un cuvînt, în timp ce doamna Drahos, care se născuse în Slovacia, încerca disperată să lc explice într-o slavă aproximativă că soțul ci era „robotni", adică muncitor. Atunci unul din ruși, parc-se șeful, arată spre tablourile atîrnale de pereți și declară disprețuitor:

- Burjui.

Din fericire în acea clipă se nimeri în casă și un membru al poliției militare, carcîi trimise pe soldați înapoi la locurile de încartiruirc. Apoi luă vechiul deșteptător al lui Drahos, îl întoarse în fața ușii, îl ținu o vreme la ureche, iar la plecare îl azvîrli peste acoperișul școlii din apropiere.

Peste cîlcva zile unul din soldați veni însă singur, fără nici un însoțitor, puse pe masă cu un zîmbet prietenos o lădiță cu sticluțe de frccțic, pe care le săltase probabil din drogheria alăturată, o sărută pe doamna Drahos pe gură și plecă așa cum venise. Cu rușii, Drahos avusese deci experiențe proaste, și de aceea trebuia să fie cu atît mai fericit că era bine văzut de partid. Dar și el se pricepuse să aranjeze lucrurile.

încă din prima zi de cînd își reluasc locul de maistru, a cerut să fie primit în partid. Carnetul de partid avea să-1 protejeze în cazul în care rușii l-ar mai fi percheziționat vreodată. Mai tîrziu se dovedi că rușilor le era complet indiferent carnetul, în schimb acesta îi fu de folos la tipografic. Drahos căpătă imediat o treaptă în plus la salariu, trecutul său nu mai fu amintit în nici un fel, și la cererea sa fu trimis la școala de partid, ca să se lumineze. Ce-i drept, Drahos nu prea pricepu ce i se preda la școala de partid; dar înțelese instinctiv că aceasta era o altă lume, o lume în care nu mai domneau cei care odinioară fuseseră stăpîni.

O dată, lectorul le explicase că de acum înainte clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare deveniseră forța conducătoare a societății. Drahos dădea din cap în semn de aprobare, deși în realitate nu prea știa el ce înseamnă alianța cu țărănimea sau ce era forța conducătoare, însă ce înțelegea cu ușurință maistrul nostru erau explicațiile privind exploatarea capitalistă și îi ura din toată inima pe proprietarii care în acea vreme mai aveau încă dc spus un cuvîntîn fabrică. Cu acești „domni directori generali", Drahos nu prea avusese dc-a face la vremea lor; îi salutase și el cu slugărnicie fără să i se fi răspuns vreodată la salut. Atît și nimic mai mult.

Dc mult, cu vreo zece ani în urmă, făcuseră o grevă la tipografie atunci cînd patronii conccdiaseră peste noapte cinci colegi. Drahos făcuse parte din comisia muncitorească ce organizase greva și se dusese să discute cu șeful. Directorul general, un individ umflat, nici nu voi să audă de reprimirea celor cinci conccdiați și dădu întreaga delegație afară din birou. Sindicatul sc ținu însă tare, și greva a continuat o săptămînă. Cei cinci au fost reprimiți la munca, dar inima

lui Drahos a rămas plină dc scîrbă la adresa capitaliștilor exploatatori și ncomenoși.

Datorită educației pe care o primise la școala dc partid putea acum să analizeze mai bine lucruri pe care altădată doar la bănuia. înțelese că patronul capitalist nu e interesat decît dc profit și că proletarul nu reprezintă pentru el decît o lămîie pe care o stoarce, iar apoi o aruncă. Dc aceea poporul trebuia să-și ia soarta în propriile mîini, pentru a pune capăt exploatării omului de către om și pentru a transforma mijloacele dc producție în proprietate comună. Astfel capitalismul și-a creat propriul său gropar, clasa muncitoare. Bucuros, Drahos își dădu scama că și el era un gropar al capitalismului ăsta blestemat.

Puțin timp după aceea, tipografia a fost naționalizată, iar pentru muncitori, mașina verde a directorului general, pe lîngă care treceau seară dc seară cînd ieșeau din tură, ei bine, mașina aceasta a încetat să mai fie un ghimpe în ochi, căci acum ea fusese preluată de președintele comitetului de întreprindere care obișnuia să plece cu ea acasă încă înainte de căderea scrii. în aceste luni, Drahos deveni un comunist convins, cuprins de dorința pătimașă a reconstrucției și a creșterii producției cerute de partid. învățase între timp să-i iubească și pe ruși. Muncitorii fuseseră invitați o dată la o reprezentație a unei formații de dans din Gruzia, iar Drahos își dădu seama că nu văzuse niciodată în viață ceva mai frumos.

Partidul îi explică de asemenea că uriașa putere socialistă nu putea fi judecată după purtările unei duzini de soldați ruși care pe deasupra mai erau și beți. Maistrul nostru acceptă acest lucru, cu atît mai mul teu cît,între timp, soldații sovietici părăsiseră cartierul său.

Nu exista decît un strop de amărcală în acest pahar al bucuriei, iar acesta era soția lui. în pofida conccpților soțului ci, doamna Drahos era credincioasă și nu pierdea nici o ocazie să-i ocărescă pe comuniștii lipsiți de Dumnezeu. Dar cu toată religiozitatea ei, mai avea din cînd în cînd și porniri materialiste, căci de fiecare dată cînd meșterul nostru se ducea la o ședință de partid, îi amintea de salariul său ridicol.

- Mai bine ai aduce acasă bani decît comunism, obișnuia ea să-i spună, iar Drahos se supăra, mai ales fiindcă salariul său devenise într-adevăr mai mic ca al altora de seama lui.

- Cu ce cîștig mă duc mai bine să ma-mbăt, răspundea el de obicei și trîntea ușa după el.

în tipografic se răspîndi încetul cu încetul vestea că Drahos devenise un comunist convins. Astfel colegii săi nu mai obișnuiau să treacă pe lîngă el, bătîndu-1 pe umăr ca mai de mult și întrebîndu-1: „Ei, Drahos, bătrîne, ce mai faci, ce mai dregi?", ci ridicau încă de departe mîna la șapcă, ca niște muncitori moderni, cu conștiință de sine: „Libertate, tovarășe maistru'"

Drahos era mîndru de noua sa demnitate, cu atît mai mult cu cît nu se folosise niciodată de influența sa în partid pentru a face vreun rău colegilor. Doar o singură dată se simțise obligat s-o denunțe la comitetul de partid pe una din muncitoarele de la legălorie, fiindcă aceasta fugise de la o acțiune de protest împotriva execuțiilor pe scaunul electric practicate de Statele Unite, și mai ceruse de asemenea excluderea din partid a unui linotipist care vorbise urît de tot despre miliția populară. în ambele cazuri glasul lui fusese auzit, iar cei doi eliberați din posturi. Drahos constatase atunci mulțumit că, înlr-adevăr, cunoștințele ideologice înseamnă mai multă putere, așa cum prezisese tovarășul Lenin. Și așa se face că meșterul nostru deveni un fel de eminență cenușie a ședințelor de partid, căci de fiecare dată era gata să ia cuvîntul în numele clasei muncitoare. Cu asemenea ocazii, Drahos se ridica încet în picioare, privea în jur și spunea:

- Tovarăși, sînt doar un simplu muncilor, și nu mă pricep la vorbe ca alții, dar sînt cu totul de acord cu cele spuse de tovarășul dinainte și aș vrea ca noi toți să reînnoim jurămîntul de a nu deveni trădători de clasă și nici plulocrați...! Apoi frazele lui se încîlceau tot mai mult, dar cînd se așeza la loc, sala aplauda cu putere.

La demonstrații, Drahos purta întotdeauna pancarda cu lozinca „Fabrica ea noastră! Muncim doar pentru noi![7]', cea mai căutată și

mai impunătoare dintre toate.

De asemenea obișnuia să-i îndemne pe ucenicii care treceau pe lîngă el, rostogolind baloturile de hîrtie de sute de kilograme: „Mai repede tovărăși, astfel participați la lupta comună a celor ce muncesc", la care aceștia îi răspundeau: „împingem baloturile din toată inima, tovarășe, căci le împingem pentru noi!" Drahos privea atunci nedumerit în urma Idr și îl încerca parcă un sentiment de stinghereala, deși nu știa nici el de ce.

De altfel numirea sa în calitate de împuternicit a fost favorizată de o întîmplarc. Un reporter al marelui ziar comunist venit în vizită la tipografie vorbise din întîmplarc în vestiar cu meșterul nostru și îl întrebase cum îl cheamă. Drahos stătea în fața lui în indispensabili și își silabisea jenat numele.

> - Ce funcție îndepliniți în cadrul tipografiei? fu următoarea întrebare.
>
> - Sînt maistru mașinist și sînt membru de partid încă de la eliberare. Sînt sigur că partidul... Altceva nu apucă să spună, căci reporterul începu să privească în altă parte și-l părăsi.

în ziarul de dimineață apăruse apoi un reportaj colorat despre tipografie, iar maistrului mașinist îi fură dedicate următoarele rînduri: „...un muncitor robust stă lîngă uriașa mașină ofset. El comandă mașina cei-a fost încredințată cu mișcări liniștite, sigure de sine. Mîna lui trece cu dragoste peste colosul dc fier. Verifică fiecare șurub, orice detaliu, orice picătură dc ulei. El este conștient că această mașină aparține poporului, iar el este un fiu al poporului, Istvan Drahos, proletarul care și-a luat soarta în mîini. Un comunist adevărat.

> - Doresc să transmit vestiților tipografi sovietici salutul muncitorilor din această tipografic, mi-a spus cl privindu-mă ferm în ochi. Soldații glorioasei armate sovietice, care nc-a eliberat, nc-au dat prilejul să întîlnim omul nou al unei lumi noi.

Scrieți, tovarășe, că și noi dorim să devenim oameni sovietici, pe măsura lor...

- Vei deveni, tovarășe. Așa cum te arată brațele puternice, pieptul bronzat ce se zărește dc sub salopetă și așa cum îți citesc în priviri, sînt încredințat că vei atinge acest țel. Drumul într-acolo este anevoios, dar începutul a fost făcut. Fii încrezător și poartă mai departe victorioasa flamură roșie a partidului nostru."

După apariția acestui articol, poziția lui Drahos în tipografie sc consolidă deosebit dc mult. Oricine ar fi dorit să fie văzut stînd de vorbă cu el. Numai doamna Drahos îl întrebă pe soțul ei, arborînd obișnuitu-i surîs ironic,.dacă într-adevăr rostise cuvintele acelea. Drahos murmură ceva nedeslușit, adăugînd că la urma urmei nu-ți poți aminti fiecare cuvințel pe care l-ai spus. După aceea izbucni un scandal conjugal în toată legea, deoarece doamna Drahos

insistă o dată în plus, demonstrînd că salariul solului ci nu ajungea decît pentru masa de prînz, nu și pentru cină. Iar faptul că putea sa și dovedească acest lucru îl enerva pe Drahos din cale afară. în cele din urmă, Drahos aminti ceva despre spiritul de sacrificiu al comunistului.

- Nici măcar nu ești un comunist așa de marc pc cît crezi, îi replică ea, doar cînd o să ai mașină și vilă ca adcvărații.comuniști, atunci să vii să-mi povestești despre spiritul de sacrificiu al comunistului! Prostănaculc! Nu ești în stare să vezi mai departe de lungul nasului!

Peste două zile, Drahos fu ales împuternicit. în realitate nu era cine știe ce funcție, dar meșterul nostru era foarte mîndru de rolul său politic. De atunci înainte n-a mai pierdut nici o ocazie să amintescă de numirea lui.

Altminteri își îndeplinea sarcinile cu conștiinciozitate. Celor zece tovarăși din secția a trcia-zcțăric, pc care trebuia să-i conducă din punct de vedere politic, le-a fost ca un tată, orientîndu-lc pașii. Se cădea, firește, ca acum să adopte un ton nou și în vechile relații de

prietenie. Așa cum recomandau, pe bună dreptate, bolșevicii în broșura cu titlul „Cadrele de conducere ale partidului sov.-bolș.". Strîngea plin de zel cotizațiile, banii pentru abonamente sau pentru donații în favoarea poștașilor belgieni aflați în grevă, dar dădea el însuși exemplu, făcîndu-și cinci abonamente la revista „Funcționarul de partid". Ceea ce firește a produs un nou scandal conjugal, căci la vederea celor cinci broșuri destul de insipide soția lui a fost cuprinsă de furie, dcclarîndu-i soțului ei că mai bine ar fi băut banii.

- în ciuda atitudinii reacționare a unor cîrcotași care le știu pe toate mai bine, frontul unit muncitoresc va învinge! răspunse Drahos cu mîndrie și ca s-o supere și mai mult pe ncvastă-sa donă chiar a doua zi o sumă imensă pentru noua clădire a sindicatului, astfel că la sfîrșitul săptămînii nu mai aduse nici un bănuț din salariu.

în calitate de împuternicit avea legături cu conducerea tipografiei sau era chemat ia secretarul de partid, Zamnecs, 46

un individ liniștit cu ochelari și mustăcioară, care discuta cu cl despre munca în tipografie, treburi de partid și, mai ales,despre tovarășii pecare Drahosîi reprezenta. Zamnccs obișnuia să-1 laude pe Drahos, fiindcă acesta ora capabil să producă de fiecare dată informatii inteligente și demne de crezare despre părerile politice, prietenii și relațiile de familie ale tovarășilor săi.

Maistrul mașinist era deja de o bună bucată de vreme împuternicit, cînd se petrecu un fapt șocant. Patru muncitori din secția a treia-zețărie i-au arătat lui Drahos într-o bună dimineață o hîrtie oficială din partea direcției prin care li se aducea la cunoștință câ erau concediați și că, înccpînd cu prima zi a acelei luni, lucrau deja în cadrul termenului legal de preaviz. Hîrtia oficială a tipografiei „Drapelul Roșu" nu cuprindea nici un fel de motivare, ci doar această scurtă comunicare și iscălitura de rigoare: „Libertate! Conducerea provizorie". Cîțiva muncitori din secția alăturată și alții de la depozitul de hîrtie primiseră și ei asemenea preavize.

Drahos fu mai întîi descumpănit. Ce-i drept, auzise vorbindu-se despre concedieri, dar asta nu se întîmplase prin preajmă. își liniști

colegii, asigurîndu-i că va cerceta cl însuși cum stau lucrurile. Nu putea fi vorba decît de o eroare, deoarece toți erau membri de partid și muncitori de încredere.

Pe atunci fuseseră deja naționalizate toate tipografiile, iar cei în cauza știau că, în cazul în care vor fi concediați, nu aveau să mai fie angajați nicăieri altundeva. Și nici nu aveau habar de motivul acestei concedieri. Cel mai supărat era un bătrîn zețar, deoarece numai cu o săptămînă în urmă fusese propus să primească distincția de muncitor fruntaș. își amintea însă acum, că în urmă cu cîteva zile, cînd fusese chemat la comisia pentru stabilirea salariilor, spusese „după război" în loc de „după eliberare", fiind chiar mustrat pentru aceasta.

Un alt zețar presupunea că fusese concediat din cauza fratelui său. Acesta fusese lăcătuș în aceeași tipografie și fugise de curînd în Austria, unde lucra acum la un țăran.

Dar oricît ai fi căutat, nu descopereai un sistem la aceste concedieri. Drahos observă doar că majoritatea celor concediați aparțineau generațiilor mai vîrstnice.

în timpul pauzei de prînz, Drahos îl căută apoi pe președintele comitetului de întreprindere, dar acesta se afla tocmai într-o ședință, așa că nu putu vorbi decît cu secretara, o persoană tînără și cochetă, cu o expresie blazată. Secretara îi explică, ținînd o țigară în colțul gurii, că aceste concedieri erau hotărîri dc partid și că nu avea nici un rost ca el să se opună. Drahos nu se dădu însă bătut.

- Tovarășii aceștia sînt tovarăși buni, spuse el, în calitatea mea de împuternicit pot să afirm cu toată convingerea că sînt muncitori priccpuți, folositori proletariatului și care știu sa tragă din greu atunci cînd li sc cere. Ar fi meritat măcar să li se spună de ce au fost concediați, tovarășe...

- De ce mă țineți din treabă, îl întrerupse domnișoara cu nervozitate, dacă nu vă convine ceva duccți-vă la sindicat[1].

Tonul ei dușmănos îl intimidă pc Drahos, care își luă rămas bun în modul cel mai politicos cu putință.

Afară, pe coridor, îl așteptau colegii concediați. Drahos le povesti că nu putuse vorbi cu președintele comitetului întreprinderii și că acum trebuia să se adreseze sindicatului.

în aceeași după-amiază, Drahos rătăci un ceas întreg prin holurile cu dale de marmură ale uriașului palat al sindicatelor pentru a afla la care etaj și la care cameră trebuia să se adreseze.

Portarul n-a vrut să-i dea bon de intrare, fiindcă nu știa la cine dorea să se ducă, și abia după mai multe încercări a fost lăsat să intre. Pe coridoare, funcționarii treceau grăbiți pe lîngă el, dînd din umeri la întrebările sale. Drahos se gîndea cu nostalgie la vremurile vechi, ale exploatatorilor, cînd sindicatul tipografilor nu avea decît două camere și

cînd oamenii se cunoșteau între ei. Dar în cele din urmă găsi totuși ceea ce căuta: Serviciul de evidență al forței de muncă. Șeful serviciului era, cc-i drept, într-o ședință, dar adjunctul său, un tovarăș bine îmbrăcat și amabil, cu păr cărunt, îl ascultă pe Drahos cu atenție.

- Din păcate, aceste concedieri trebuiesc privite ca o problemă particulară a întreprinderilor de stat, remarcă funcționarul în cele din urmă, sindicatul are oarecare influență, dar el se ocupă în primul rînd de administrarea materialului uman existent ca și de educația sa politică și culturală.

Drahos constată fericit că în sfîrșit întîlnise un tovarăș bine intenționat și săritor.

- Eu sînt împuternicit, spuse el apăsat, ca nu cumva tovarășul să creadă că ar fi capabil de vreun gînd reacționar. Dar tovarășii care au fost conccdiați sînt tovarăși buni, oameni ai muncii ca mine..., sau..., vreau să zic...

Funcționarul zîmbi blînd, își așeză mîna pe umărul lui Drahos și spuse:

- O să luăm măsuri, tovarășe, dar v-aș ruga să mă scuzați acum deoarece am foarte multă treabă.

Pc Drahos îl nemulțumi acest nou eșec.

- Vedeți dumneavoastră, eu întotdeauna m-am preocupat cînd un coleg era concediat, remarcă el sigur de sine. Din această pricină am făcut de trei ori grevă pe vremea capitaliștilor...

- Da, da, îi răspunse funcționarul cu oarecare nerăbdare. Sînteți fără îndoială un tovarăș merituos. Dar astăzi fabrica aparține celor ce muncesc. Astăzi hotărăsc ei înșiși ce au de făcut și doar n-o să se apuce să facă grevă împotriva lor înșiși, nu-i așa?

Drahos rămase pe gînduri.

- Dar atunci, spuse el șovăind, e sigur că omul nici n-o să se concedieze pe el însuși.

Funcționarul începu să rîdă și îl împinse pe Drahos politicos spre ușă.

- O să luăm în orice caz măsuri, promise cl, scuturînd din toată inima mîna maistrului mașinist, dacă există vreo posibilitate. în orice caz mi-a făcut plăcere. Libertate, tovarășe! mai spuse cl închizînd ușa în urma lui.

Drahos se simțea mai neputincios ca oricînd și era tare amărît. Ce-aveau să spună colegii, cînd își vor da seama că împuternicitul lor nu obținuse nimic.

Dar poate că tovarășul adjunct avea să facă lotuși ceva. Pe drum spre casă, Drahos realiză că funcționarul nu-1 întrebase nici de numele tipografiei, nici de cel al lui și nici de cel al colegilor conced

ia Ji, deci n-ar fi putut face oricum nimic. Așa ca se hotărî ca a doua zi să-1 caute totuși pe secretarul de partid, pentru a se plîngc la el. Dar nici a doua și nici a treia zi nu izbuti să discute cu Zamnecs, căci secretarul era tot timpul în ședințe. Cînd în sfîrșit putu să vorbească măcar cu responsabilul cu probleme culturale, acesta îi răspunse scurt că în nici un caz nu avea de gînd să se amestece în politica întreprinderii. La un moment dat reuși să-1 prindă la WC pe președintele comitetului de întreprindere, care venise aici între două ședințe, dar nici acesta nu reuși să-i spună altceva decît că era vorba de o hotărîre de sus, căreia ci trebuiau să i se supună potrivit disciplinei de partid.

încetul cu încetul în tipografie se află despre lupta disperată a lui Drahos, iar muncitorii începură să-1 salute din nou cu respect. Mai erau însă și unii care preferau să se strecoare pe lîngă cl cu ochii în pămînt, temîndu-sc că Drahos, prin dîrzcnia sa, avea să cadă în dizgrație. Drahos, în schimb, se încrîncena tot mai mult în dorința lui de a obține anularea concedierilor. îl supăra mai ales faptul că nu era chip să afle cine și de ce hotărîse aceste concedieri.

Astfel treceau zilele. Colegii disperați îl asaltau, iar meșterul nostru își îneca amărăciunea în rachiu.

într-o bună zi ajunse la capătul răbdării și nu se mai duse la locul său de muncă, ci se postă în fața biroului secretarului de partid, așteptînd pînă la zece și jumătate, cînd Zamnecs apăru și el în sfîrșit cu mașina.

Secretarul de partid se arătă revolta t că Drahos nu se afla la locul său de muncă. Dar cînd văzu că ochii lui Drahos erau plini de lacrimi, îl primi totuși, „pentru cinci minute". Drahos își deșertă toată amărăciunea sa, impresionîndu-1 prin altruismul său pe secretarul Zamnecs, care încercă să-1 consoleze.

- Sîntcți un coleg bun, tovarășe, spuse el. Inima dumneavoastră bate pentru camarazi, dar ar trebui să lăsați totuși hotărîrilc în seama conducerii de partid...

- Dar dacă sînt tovarăși buni și muncitori buni...

Zamnecs rămase o clipă pc gînduri, întrebîndu-sc ce să-i povestească maistrului nostru, apoi îi făcu un semn să se apropie.

- Vedeți, tovarășe Drahos, vă vorbesc acum ca unui om de încredere al partidului, care știe să-și țină gura, șopti el plin de subînțeles. Prin naționalizare s-a produs din păcate un deficit sau, ca să mă înțelegeți mai bine, un minus în bilanțul tipografici. Nu trebuie să vă mai spun că aceste întreprinderi aparțin acum poporului. De aceea nu le putem lua oamenilor nici un ban. M-ați înțeles?

Drahos încuviință din cap.

- Materia primă n-avem cum s-o luăm mai ieftin, creșterea prețurilor ar periclita succesul economiei noastre planificate. Conducerea de partid n-a mai avut prin urmare altă posibilitate decît aceea de a recurge la concedieri. Vă rog să mă credeți, tovarășe, că nu nc-a fost nici nouă ușor să luăm aceste hotărîri.

- Dar de ce tovarășii directori i-au concediat tocmai pe tovarășii cei mai credincioși, cu merite îndelungate?

Secretarul se așteptase ca prin dezvăluirile sale să-i astupe gura lui Drahos, iar încăpățînarca acestuia avu darul să-1 scoată din sărite.

- Ia nu mai face pc deșteptul, Drahos. Avem noi motivele noastre.

- Ce motive, vă rog?

- Motive dc partid, tovarășe Drahos.

- Dar tot nedrept c!

Secretarul se ridică, uitîndu-se amenințător la Drahos.

- Vă avertizez, tovarășe, aceasta c vocea rcacțiunii!

Brusca schimbare a tonului îl înspăimîntă pe Drahos, dar în același timp îl umplu de furie. Cînd venea la el în calitate de împuternicit, să-i dea raportul, secretarul era cu totul altul. Maistrul nostru se ridică și el, iar de data aceasta glasul său nu mai ezită deloc:

- Pentru acești tovarăși răspund cu, tovarășe!

Ochii lui Zamnecs se aprinseră mînioși.

- Răspundeți pentru acești tovarăși? întrebă el amenințător. Ei, ei, Drahos! Dar pentru nevasta dumitale bisericoasă și fascistă cine răspunde? Da, dragul meu, avem cunoștință de spectacolele pc care le dădeai la cîrciumă și despre cîntecele dumitale antisovieticc! Bagă-ți mințile în cap, Drahos, înainte de a fi prea tîrziu! Poți și dumneata să zbori oricînd, și poate nu la fel de lin!

Drahos păli și se ținu de birou. îl tratau ca pe un răufăcător. Asta era mulțumirea pentru că își dăduse sufletul pentru partid și își spionase proprii colegi. Asta le era recunoștința! O clipă crezu că își pierde mințile. Apoi lovi cu pumnul în masă, îneît garnitura de birou din marmură sări în toate părțile. Venele de pe frunte i se umflară și își ieși cu totul din fire.

- Aveți de gînd să-i primiți înapoi pe nenorociții ăștia sau nu? urlă el. Oricum c rușinos cu cît îi plătiți!

Zamnecs se sperie și făcu un pas înapoi.

- Ai înnebunit, tovarășe?

Timp de cîteva clipe, Drahos rămase respirînd din greu, înfruntînd privirea secretarului. Apoi bătu din nou în tăblia biroului.

- Atunci o să facem grevă...!

Gîndul acesta nu-i dădea pace de cîteva zile. Ieși afară din birou, alergă spre zețărie, se repezi la panoul de comandă și opri mașinile, așa cum făcuse cu vreo zece ani în urmă.

- Tovarăși, strigă el, haideți să formăm un comitet de grevă, căci așa cum stau lucrurile, cei de sus nu renunță la concedieri. Cine c cinstit încetează imediat lucrul, așa cum am făcut și acum zece ani. Eu, împuternicitul vostru, încetez lucrul și plec acasă. Știți cu toții cine sînt cu, am și martori. Cine ține la mine, să mi se alăture!...

Se produse o zăpăceală generală. Muncitorii se apropiară grăbiți, privindu-se mai întîi uluiți, dar după aceea dădură neîncrezători din cap. Cei patru muncitori concediați mai nutreau încă unele speranțe, dar apoi se iviră întrebările, unde e secretarul de partid și care e părerea sindicatului...

Nimeni nu știa cc-i de făcut. După cîtva timp, Drahosîși luă paltonul, mai așteptă cîteva minute nemișcat lîngă ușă. Apoi părăsi hala. Nimeni nu-1 urmă. Cuprins de apatic, se urcă în tramvai ca să se ducă la cîrciumă, dar nu avea chef nici de băut. Plecă acasă și fără să scoală un cuvînt, se trînti, îmbrăcat cum era, pe pat.

Speriată, nevasta lui îl întrebă ce se întîmplase.

- Nu vezi, sînt în grevă.

Apoi nu mai rosti nici un cuvînt, stătea nemișcat în pat cu ochii pironiți în tavan.

Pe la miezul nopții, doi polițiști ai siguranței de stat bătură la ușă și intrară în casă. Doamna Drahos izbucni în plîns și se repezi la soțul ei.

îl conduseră într-o mașină neagră pînă la vestita clădire cenușie. Fu dus pe coridoare întunecate pînă într-o cămăruță unde, sub o lumină puternică, îl aștepta deja un ofițer. Mai erau de față și doi caporali. Ofițerul ocoli încet masa, îndreptîndu-se spre el, apoi îl lovi cu toată puterea în față. Drahos se prăbuși la pămînt.

- Ei, bătrîne, spuse ofițerul, acum dă-i drumul...

Prin această poveste simplă am vrut să vă fac să înțelegeți că, în mod paradoxal, primii care au suferit sub dictatura proletariatului au fost proletarii înșiși. Nu am scris această povestire pentru sertar. în primul rînd, fiindcă mă aflam într-o țară unde libera exprimare a părerilor nu era pedepsită, și în al doilea rînd, fiindcă nici măcar nu mai aveam sertar. Atunci cînd mi-am părăsit patria, toată averea mea era doar o periuță de dinți uzată, iar cu cea a nevestei mele erau chiar două. Dar eram nespus de fericiți.

O asemenea minune a fost posibilă numai datorită comunismului.

Cu aceasta se încheia mai mult sau mai puțin o etapă. Nu mai aveam parte de imnul zilnic întru slava luceafărului muncii și păcii - dar încă nu scăpasem cu totul din ghearele lui. Căci atunci cînd am fost preluați de organizația isracliană pentru refugiați și transportați spre Italia, a trebuit să mai trecem o dată prin inelul format de Armata Roșie în jurul Vienei. No aflam într-un camion rablagit, umplut ochi cu refugiați.

- Și acum ce se întîmplă? I-am întrebat eu pe însoțitorul nostru israelian.

- Nici o problemă, ne potoli omul, arătînd spre o ladă plină cu sticle de vodcă, așezată lîngă șofer.

Transportul era atît de bine pus la cale, îneît n-a trebuit nici măcar să oprim în dreptul santinelelor sovietice. Două sticle de vodcă au fost de ajuns pentru ca santinelele să ia poziția de drepți, lăsîndu-ne să trecem cu toate onorurile.

Am trimis apoi din însoritul sud al Italici colegilor mei de redacție: Salutări prietenești Ungariei libere de la Kishont cel liber.

Și cu asta basta.

Vaporul în care am traversat apoi Mediterana era atît de vechi, îneît ne-am temut că vom fi ncvoiți să punem mina pc vîslc precum sclavii pe galerele din filmul „Bcn Hur". Se făceau și bancuri pe scama celui

care urma să preia comanda bătînd în tobe și care urma ca, o dată ajunși la Haifa, să primească un bacșiș...

La miezul nopții am ajuns totuși cu bine în port, unde am fost primiți de un funcționar ce zăcea obosit mort la biroul său, ascunzîndu-sc în spatele ochelarilor cu ramă de baga. îmi tăie fără rușine „t"-ul din numele dc familie și-mi adăugă un „Ephraim". Cînd plin de timiditate am încercat să-l atenționez că „Ferenc" c numele, noul meu naș îmi replică:

- Așa ceva nu avem aici. Următorul, vă rog!

Dc atunci mă chemă Ephraim.

Cartea aceasta nu trebuie să rețină însă biografia mea, ci pe cea a socialismului, în toată strălucirea sa. Ceea ce a urmat în viața mea poate fi povestit în cîteva cuvinte. Nevasta mea și cu mine am vegetat cîteva luni într-un lagăr cu barăci, care în mod eronat sc numea „lagăr dc tranzit", căci nu ducea nicăieri.

în acel loc trist mi-am pierdut temporar și umorul. Viața în schimb l-a regăsit, căci drumurile ci m-au condus, deși abia scăpasem de Stalin, în locul cel mai comunist cu putință pe acest pămînt: într-un kibbuz.

Pentru cei care aud acest cuvînt pentru prima oară: Așezarea rurală kibbuz este un colhoz evreiesc. Singura diferență constă în aceea că în kibbuz vii să trăiești de bunăvoie, pe cînd în cazul colhozului nu-i tocmai așa. Astfel am petrecut cîțiva ani într-un kibbuz dc orientare stîngistă din apropiere de Nazareth, străduindu-ne din toată inima să transpunem în practică principiul marxist: „Muncă după capacități, răsplată după necesități!" Ce se întîmplă însă, m-am grăbit cu să întreb, ce sc întîmplă dacă necesitățile mele pretind o răsplată foarte marc? Mi s-a cerut cu severitate să încetez să mai fac glume pe scama unor noțiuni sfinte ca egalitatea absolută. Trebuie totuși să recunosc că nu ne-am simțit deloc rău în acest comunism benevol. Soția mea lucra într-un cămin pentru sugari, căci în kibbuz copiii

trăiesc separați de adulti, pentru ca atît ci cît și părinjii lor să rămînă normali.

Eu lucram într-un grajd, căci în afară de mine numai caii nu știau ebraica. Timpul liber mi-1 petreceam studiind literele, a căror scriere contravine tuturor regulilor de circulajie internațională.

După o jumătate de an de strădanii intense stăpîncam în asemenea măsură limba strămoșilor mei încît eram în stare să opresc orice trecător și să-1 întreb în cea mai curată ebraică:

- Spune-mi te rog cît e ceasul. Dar pe englezește.

Nu aveam nici dicționar, căci în kibbuz legea supremă era ca nimeni să nu posede ceva ce nu aveau și ceilalți. Aceasta era chintesența comunismului, Jelui final al evoluției marxiste. Ori avea fiecare membru al kibbuz-ului o pisică, ori nimeni. Ori exista pentru fiecare un radio cu tranzistori, ori pentru nimeni. Cu alte cuvinte, în kibbuz nu existau nici radio cu tranzistori, nici pisicuje.

S-a terminat totul însă cînd, la adunarea anuală a membrilor, am cerut cuvîntul, declarînd cu glas răgușit;

- Dragi tovarăși, eu m-am îmbolnăvit de gripa. Potrivit sfintelor noastre principii de egalitate absolută, cer ca toți membrii să se îmbolnăvească pe loc. Vă mulțumesc pentru atenție, tovarăși.

Am luat apoi loc cu o mină gravă, iar urmările nu s-au lăsat mult așteptate. A doua zi secretara kibbuz-ului mi-a comunicat opinia generală a membrilor: Datorită înclinațiilor mele materialiste eram care va să zică incapabil de a mă încadra în colectivitate. Și dacă preferam via{a tristă „de afară", nu exista nici un motiv...

Nu exista nici un motiv. Mi-am luat rămas bun de la ei și împreună cu sojia mea am părăsit kibbuz-ul cu cele mai calde sentimente, care s-au păstrat neschimbate pînă astăzi, cînd „Kfar Hachoresh" se întreține cu ajutorul turiștilor americani bogaji veniti să-1 viziteze. Azi, fiecare kibbuznik are propria lui instalație stereo.

în ceea ce privește viața „de afară"- a fost atît de tristă, îneît aproape că nu merită să mai vorbesc despre ca. Am învățat ebraica, am schimbat cea mai bună soție cu alta, am produs trei copii ebraici și șapte filme. De altceva nu-mi amintesc.

Dar sa ne întoarcem le jurnal.

E în 1950. Cea mai bună și cu mine trăim într-o locuință mică din Tel Aviv, luptînd necontenit și aproape în zadar cu roiurile de țînțari. Undeva, mai la răsărit, în Corcea, lupta și generalul McArthur împotriva unui număr la fel de marc dc soldați chinezi, înarmați pînă în dinți cu produse ale industriei dc război americane. Ca să fiu cinstit, nu urmăream decît superficial scena politică a lumii. Eram mai degrabă atent la vecinii noștri arabi, căci aceștia erau cu mult mai aproape.

Războiul din Corcea a fost oricum unul din cele mai absurde. A făcut nenumărate victime, aproape un milion, și s-a terminat exact acolo unde începuse, pe aceeași latitudine. în cursul luptelor s-au produs apoi ici-colo acțiuni dc epurare. Președintele american Truman l-a alungat pe generelul McArthur, care a fost atît dc fraier să dorească să cîștigc un război fără a avea sprijinul televiziunii. în imperiul sovietic în schimb, conducerea a fost epurată dc evrei. Stalin se hotărîse să facă ceva și pentru masele populare.

Această etapă de dezvoltare a socialismului real a intrat în istorie sub denumirea de „epoca proceselor pragheze". Primul conducător dc stat evreu adus în fața judecătorilor poporului, fiind obligat să-și recunoască vina de a fi spion american nco-titoist și sionist, a fost Rudolf Slănsky, atotputernicul tiran antisionist din Cehoslovacia. După ce nemernicul trădător a fost spînzurat împreună cu nenumărații săi aliați, în toate coloniile sovietice, conducătorii de origine sionistă s-au așezat răbdători la coadă, pentru a face mărturisiri complete.

Cînd vedeam în ziarele israeliene titlurile despre procesele staliniste ale anilor cincizeci, eram dc-a dreptul fericit că nu puteam încă să citesc în ebraică. Sc parc că pe vremea aceea, în tot estul Europei,

miniștrii dc interne și de externe laolaltă cu toți cardinalii sc dovedeau a fi cu toții evrei și agenji sioniști. în faja judecătorului erau gata să se în vinuiască, asemenea unor marionete, dc cele mai absurde și mai ridicole delicte. Și pentru a șterge orice îndoială, învinuirii primeau, desigur, și nume evreiești. Era dc ncconccput cum la atît de pujină vreme după holocaust vechea molimă izbucnea din nou.

Iar dacă cititorul dc vîrstă mai plăpîndă n-a fost martorul acestei ultime epoci a aplicațiilor practice ale stalinismului, cu numeroasele sale imagini dc groază, i se oferă acum șansa de a afla cîte ceva, citind raportul judiciar dc mai jos. L-am scris cu inima palpitînd dc emoție, cu ocazia faimoaselor procese, cînd printre socialiști, antisemitismul ajunsese nu numai o modă, ci era aproape o ideologie, neoficială cc-i drept.

Cazul lefkovitz Rezumat de însuși criminalul sionist

Ușa sălii de judecată sc deschise, iar cu am fost condus de doi polițiști viguroși spre banca acuzatilor. Sala era plină de lume. Fiecare din cei prezenti îmi urmărea cu priviri pline dc dispreț pașii șovăitori.

Am lăsat capul în jos. Cum aș fi putut să îndrăznesc a privi în ochii limpezi și albaștri ai celor ce reprezentau sentimentele sănătoase ale poporului? Veniseră cu toții pentru a vedea cum aveam să fiu tras la răspundere pentru crimele mele abominabile.

RușinatamluatlocalăturidecoacuzatulSchachorltzig, comerciant de valize, în timp ce inima îmi bă tea cu putere.

în spatele meu auzeam vocea crainicului de la radio:

> - ... văd aici, în fața ochilor mei, o bestie scîrboasă cu chip de om, trădătorul Kishon, alias Hoffmann Ephraim, unul din cei mai abominabili criminali născut din rîndurile decăzutei rase sioniste. E vorba de o creatură mică de stat, cu chipul desfigurat de ură al unui șacal viclean. Trupul său uriaș, înspăimîntător, pare a fi definitiv frînt. Doar labele sale, pătate de sînge, mai tresar spasmodic, într-o ultimă încercare de a ucide, de a gîtui victime nevinovate...

Dar înainte de a apuca să-mi închei mărturisirea, au apărut judecătorii. în sală se lăsa o tăcere de mormînt. Președintele tribunalului, un bărbat deosebit de distins, de vîrstă mijlocie, se ridică cu un aer solemn și rosti:

> - Declar deschis procesul împotriva mîzgălitorului de hîrtie sionist Kishon-Hoffmann Ephraim, în calitate de acuzat

principal, și a negustorului sionist Schachor-Schwartz Itzig, în calitate de coacuzat. După cum roiesc din actul de acuzare Kishon-Hoffmann este învinuit de a fi pus la calc asasinarea văduvei Lcfkovitz, Dumnezeu s-o ierte, și de a fi comis cu mîna lui crima, după care a tăiau corpul moartei în mai multe bucăți, pc care le-a împachetat într-o valiza, aruneînd apoi încărcătura sîngeroasă în mare. Valiza, cu oribilul său conținut, a fost deîndată înghiță de marc și nimeni n-a mai văzut-o vreodată. Făcînd abstracție de acest fapt, sînt convins că brațul lung al justiției proletare îl va ajunge pe cel vinovat, iar vinovăția sa o dată dovedită, el își va primi pedeapsa cuvenită. Cer tuturor celor prezenți să sc ridice în picioare pentru pronunțarea verdictului.

Se ridicară cu toții. Eu am fost primul. Președintele dădu mulțumit din cap și continuă:

- în numele tribunalului popular îl voi declara vinovat pe numitul Kishon-Hoffmann Ephraim pentru toate capetele de acuzare. O circumstanță agravantă o constituie dc asemenea faptul că acuzatul va mărturisi dc bunăvoie în cursul procesului crimele care i se pun în sarcină, pentru a trezi compasiunea celor prezenți. De aceea, tribunalul va hotărî să-1 condamne pc acuzatul principal Kishon-Hoffmann la moarte prin spînzurătoarc,în timp ce complicele său, negustorul de valize sionist Schachor Schwartz, va scăpa doar cu cincisprezece ani dc carceră. în același timp li se suspendă celor doi criminali drepturile cetățenești pentru o perioadă dc șapte ani și jumătate. Vă rog să luați loc.

Și astfel începu procesul.

Judecătorul: Te întreb pe dumneata, Kishon-Hoffmann, dacă ești gata să-ți recunoști vina.

Eu: (cu o plecăciune adîncă): Recunosc totul, onorată instanță. în decursul rechizitoriului voi deveni tot mai conștient de faptul că sînt pleava societății și că funia spînzurătorii e de fapt prea bună pentru

mine. Uneori nu pot să nu mă mir că un om, născut din femeie, poate fi într-atît dc pervertit ce mine.

Judecătorul: Aflîndu-tc acum în fața mea, vinovat, cu mîinilc pătate dc sînge, cauți să afli salvarea plîngînd ca un laș și dîndu-te cu capul dc pereți, da?

Eu: Așa e. Plîng pătat de sînge și mă dau cu capul de pereți.

Judecătorul: Cinismul dumitale e monstruos, Kishon-Hoffmann. îți cer acum să ne descrii felul în care s-au petrecut faptele.

Eu: Onorată instanță, numai la gîndul fărădelegilor mele mi se face rău, îneît nu mai pot să scot nici un cuvînt. Recunosc deci că am comis crima cu sînge rece. Nefericita mea victimă, fosta văduvă Lefkovitz, fic-i țărîna ușoară, locuia de ani de zile ușă în ușă cu mine. De cînd o știu a fost foarte drăguță cu mine și a trezit astfel în mine dorința irezistibilă dc a o ucide mișelește. în acea dimineață cenușie, la orele 7.30 fix...

Judecătorul: Cum dc știi, acuzat, că era ora 7.30 fix?

Eu: Am citit lucrul acesta în depoziția mea.

Judecătorul: Bine. Poți să continui.

Eu: Am luat un taxi care m-a dus dc la locuința mea direct la cea a vecinei mele. Știam că văduva Lcfkovitz era aproape surdă, așa că am intrat în locuința ci cochetă în vîrful picioarelor, pentru a nu face zgomot...

Judecătorul: O clipă, acuzat. în declarațiile dumitale există o contradicție. Ușa văduvei Lcfkovitz era deschisă sau închisă?

Eu: Onorată instanță, dacă formulați astfel întrebarea, îneît mi sc oferă două posibili tăți dc răspuns, eu dc unde să știu ce trebuie să spun?

Judecătorul: Atunci voi rcformula întrebarea: Recunoști că ușa era larg deschisă?

Eu: Da, întocmai, ușa era larg deschisă.

După aceea nu am mai putut fi oprit. Am explicat în detaliu cum am descuiat ușa cu chei false, cum m-am strecurat cu premeditareîn direcția văduvei Lcfkovitz, care dormea în cada de baie, cum mi-am scos revolverul și am sugrumat-o pînă ce nefericita victimă s-a sufocat prinsă în menghina de oțel a mîinilor mele. Apoi m-am lansat într-o descriere macabră a îmbucătățirii cadavrului și cum așezam rînd pe rînd mădularele pline de sînge în geamantan. Cum după această muncă murdară m-am îndreptat spre un pod pustiu din centrul orașului pentru a azvîrli groaznica-mi povară în hăurile întunecate ale mării...

Judecătorul: Pînă acum ne-ai ascuns cu bună știință motivele josnice ale fărădelegii dumitale, Kishon Hoffmann. Te întreb deci cu sinceritate proletară: De ce ai ucis-o pe văduva Lcfkovitz?

Eu: Răspunsul, onorată instanță, e cît sc poate de limpede pentru orice cetățean care gîndește obiectiv. Sînt troțkist și deviaționist de dreapta aparținînd conspirației mondiale imperialisto-plu tocratice-capitaliste.

Judecătorul: Așa deci. Recunoști, așadar, că c vorba de o crimă cu mobiluri politice?

Eu: Desigur, onorată instanță. E vorba de o crimă sadică sexualo-sionistă.

Judecătorul: Vrei de asemenea să ne spui de la cine ai obținut cheile false cu caro ai descuiat ușa deschisă a victimei?

Eu: Sub povara dovezilor, nu am altă calc. (Ridic puțin tonul). Cheile le-am obținut de la portarul evreu al ambasadei americane! (în sală răsună strigăte de dezaprobare). Sîntem nedespărțiti de cîțiva ani încoace. (în timp ce strigătele de dezaprobare se amplifică, cad în

genunchi, adresîndu-mă pe un ton implorator publicului.) îndurare! Fie-vă milă, scumpi tovarăși...

Judecătorul: Acuzat, ești o ploșniță scîrboasă, un păduche respingător. (Din sală răsună aplauze puternice.) Cu aceasta începem audierea martorilor.

Polițistul care mă arestase se apropie cu pași mărunți de masa judecătorului, își așeză mîna pe „Capitalul" și jura să spună adevărul și numai adevărul, iar pc acesta numai conform adevărului. Atunci răzbătură în rîndurilc opiniei publice, atît de însetate de cunoaștere, înspăimîntătoarelc amănunte ale anchetei oficiale:

- L-am surprins pe acuzatul sionist în flagrant delict. Se plimba, afișînd o îndiferență suspectă, prin centrul orașului. Am observat imediat că numitul Kishon-Hoffmann nu ducea nici o valiză în mînă. Mi-am făcut rapid următoarea socoteală: De ce nu stă un om ca acesta acasă, de ce se plimbă atît de provocator pe drumurile publice? Se află oare în casa lui instalatorii care să-i spargă pereții, sau zugravii care să-i văruiască? Sc duce cumva la dentist? Sau nu-și găsește liniștea acasă, fiindcă și-a omorît vecina, a tăiat-o în bucăți cu o cruzime bestială, a așezat-o într-o valiză și a aruncat-o în mare, iar acum conștiința lui încărcată unită cu spiritul victimei sale nu-i mai dau pace, alungîndu-1 dintre cei patru pereți ai săi? Am decis deîndată să fac pe loc o investigație amplă. Reieși astfel că pereții locuinței nu erau nici sparți, nici proaspăt zugrăviți și că acuzatul nu dădea nici semne că l-ar durea dinții, ca să trebuiască să se ducă la dentist. Nu-mi rămînea, așadar, decît să iau în considerare cea de-a treia posibilitate. L-am arestat personal pc acuzat, și după numai patru ani de anchete, efectuate cu multă grijă, rezistența lui a cedat și a fost gata să-și recunoască fapta, dîndu-și scama că orice tăgăduire era zadarnică.

CoacuzatulSchachor-SchwartzItzigsc ridică în picioare și făcu o mărturisire amplă:

Judecătorul: Vă întreb dacă va mai amintiți dc această bestie cu chip uman.

Schachor-Schivartz: Desigur, onorată instanță. Exact cu șaptesprezece ani în urmă a avut neobrăzarea să cumpere o valiză de la mine. îl întrebasem ce fel dc valiză dorea, iar cl mi-a răspuns: „Doresc o valiză mai marc deoarece intenționez să pun în ca cadavrul îmbucătățit al unei văduve asasinate". în rest nu am remarcat nimic deosebit.

Judecătorul (scoate de sub scaunul său un geamantan pc care-1 ridică pentru a fi văzut): Vă întreb,

Schachor-Schwartz, dacă acesta este geamantanul?

Schachor-Schwartz (cercetează geamantanul pc toate părțile): Acesta c geamantanul, fără îndoială.

Judecătorul: Dc ce nu ați avertizat dc acum șaptesprezece ani autoritățile în legătură cu achiziționarea acestui geamantan?

Schachor-Schwartz: Fusesem plătit de dușmanii rabino-clericali ai poporului.

Polițiști prezenți abia au putut stăpîni furia dreaptă a spcclatorillor care s-au năpustit asupra acuzatului ca să-1 linșeze.

Apoi fu adusa în sală o nobilă matroană îmbrăcată în negru. Am recunoscu t-o firește deîndată. Era vecina pccare o ucisescm cu atîta bestialitate.

Judecătorul: Stimată doamnă, vă întreb, îl recunoașteți pe acest bărbat?

Văduva Lcfkovitz (fie-i țărîna ușoară): Desigur, onorată instanță. Apoi continuă răcnind: în numele iudaismului internațional...

Judecătorul (ia act de hipoacuzia martorei și ridică, la rîndul lui, glasul pentru a se face mai bine auzit): Aceasta va fi cea de-a doua întrebare pe care am să v-o adresez, madame. V-am întrebat numai dacă îl cunoașteți pe acest om.

Văduva Lcfkovitz: Desigur, acesta este asasinul meu! M-a strangulat, mi-a tăiat cadavrul în bucăți și l-a așezat într-un geamantan îngust. Vă cer să fie pedepsit cu asprimea cuvenită.

Judecătorul: Vă amintiți cumva, stimată doamnă, fic-vă țărîna ușoară, care au fost cuvintele pe care acuzatul le-a rostit înaintea abominabilei sale fapte?

Văduva Lefkovitz: Desigur, a spus tare și răspicat: „în numele iudaismului internațional cît și a uniunii exploatatorilor cosmopoliți..."

Vîjjjj!

Un topor străpunse aerul și se înfipse în perete la cîțiva milimetri de capul meu. Cel care îl azvîrlise, un muncitor fruntaș, țipă de furie și dezamăgire.

Miliția, săritoare ca întotdeauna, folosi gaze lacrimogene pentru a liniști cît de cît spectatorii emoționați pînă la lacrimi.

După ce calmul a fost restabilit, președintele tribunalului popular mi se adresă plin de compasiune:

- Acuzat, Kishon-Hoffmann Ephraim, ai dreptul să-ți exprimi o ultimă dorință.

- Vă mulțumesc, onorată instanță, și v-aș cere permisiunea să mă pot trezi.

Ultima mea dorință îmi fu îndeplinită. M-am trezit în patul meu din Orientul Apropiat. Și de-atunci pot, în sfîrșit, să dorm și eu.

în realitate, întîmplărilc nu erau la fel de hazlii ca în raportul meu. Atît mie cît și celorlalți supraviejuitori ai nazismului ne era pe vremea aceea clar că în imperiul sovietic aveau să se producă evenimente îngrozitoare. La fel de clar îmi era și faptul că ele nici nu puteau fi oprite în vreun fel. Numai dacă se trezea opinia publică mondială. Dar n-a fost așa. Nu s-a auzit vreun cuvînt de condamnare, de

protest. Occidentul ora ocupat pînă peste cap cu demonstrațiile furtunoase împotriva regimului lui Franco.

Comunistul cel mai convins de la noi din cartier, Felix, zis și Ciocanul Roșu, dădea în continuare dovadă de încredere fără margini și de neclintit în socialism:

- Vorbăria capitalistă nu mă interesează nici cît negru sub unghie, ne cumunica cl. Criminalii ăia de cea mai joasă speță sînt judecați cinstit. Mărturisind, nu fac decît să-și ușureze conștiința. Asta-i tot.

Dar de ce criminalii aceștia erau toți evrei, ca și cl, am vru teu să știu. La aceasta, Felix Ciocanul îmi răspunse plin de mîndric de clasă că un adevărat comunist nici nu se gîndcșle la astfel de banalități burgheze. în rest, vecinul nostru stîngist e coproprietar al unei stații de benzină înfloritoare și mai face și afaceri de import-export cu articole cosmetice franțuzești. Asta-i tot.

Peste cîtcva săptămîni, lucrurile luară o întorsătură și mai urîtă.

O doctoriță rusoaică, rămasă anonimă, a demascat în ultimul moment o rușinoasă conspirație a medicilor evrei. Hienele acelea dornice de sînge puseseră la cale un act diabolic de sabotaj prin care urmăreau să ia viața celui al cărui simplu nume însemna un adevărat balsam pentru oropsiții acestei lumi. Acești medici demni de dispreț, agenți ai unei organizații sionisto-imperialiste, numită „Joint" în Statele Lini te ale Americii, au mărturisit că uneltiseră împotriva Iui Stalin, iar numele lor evreiești au fost deîndata publicate în „Pravda". Doctorița cea curajoasă, care demascase acest cuib de vipere, a primit cea

mai înaltă distincție conferită dc Sovietul Suprem, „Ordinul Lenin". Merita, se vede, să fii bun.

- O, da, spuse și Felix, femeii acesteia ar trebui să-i sărutăm picioarele.

Pentru oamenii mai puțin progresiști era limpede ca lumina zilei că era vorba dc o continuare a proceselor pragheze și că generalissimul pregătea primul său pogrom de amploare împotriva celor trei milioane și jumătate de evrei din imperiul său. Studenții din Occident dornici dc pace cu orice chip au sesizat ce se petrece și imediat au reluat cu și mai multă înverșunare demonstrațiile lor împotriva lui Franco. Ba cîteva ziare deosebit dc curajoase din Lumea Liberă au mers pînă acolo îneît au publicat articole despre „procesul medicilor evrei". Au evitat însă cu grijă orice concluzii, căci un popor, care nu dc multă vreme îl convinsese pc un anume Pontus Pilatus să-1 răstignească pc lisus, era capabil dc orice. într-o situațieatît de confuză, englezii ar spune: „ *Stalin has thebenefit ofdoubt".* Și așa au și spus.

în chip ciudat, Uniunea Sovietică continua să întrețină relații diplomatice cu statul evreu, ce-i drept, la temperaturi siberiene. Diplomații sovietici seîntîlneau cu reprezentanți ai guvernului israelian și, în plus, scoteau și sunete omenești. Relatări despre aceste distinse convorbiri apăreau apoi în comunicatele dc presă:

„La recepția dată cu ocazia sărbătoririi Revoluției din Octombrie s-au înfiripat între cei prezenți discuții vii. Domnul Schwarzbergcr dc la ministerul dc externe, directorul departamentului pentru problemele evreilor ruși, s-a adresat ambasadorului sovietic, excelența sa domnul Abramov, cu întrebarea daca și în Uniunea Sovietică iernile sînt lungi. Cel de-al doilea secretar a răspuns afirmativ la întrebarea domnului Schwarzbergcr. După aceea, domnul Schwarzbergcr s-a adresat din nou excelenței sale, domnul Abramov, întrebîndu-1 dacă drumul cu mașina fusese plăcut, la care ambasadorul a răspuns: Da.

In continuare, ambasadorul a fost întrebat dc atașatul comercial dacă se simte bine. Excelența sa nu a binevoit să răspundă la această întrebare. în locul lui,interveni cel dc-al treilea secretar, domnul Piotr Solcikinov, observînd că țelul lor era dc a contribui la dezvoltarea unor relații prietenești între toate națiunile lumii.Domnul Schwarzbergcr mulțumi pentru această declarație nu lipsită dc importanță, la care excelența sa, domnul Abramov, dădu din cap

aprobator. Cînd recepția luă sfîrșit în jurul orei 20.15, ambasadorul a fost întrebat dacă dorește să fie chemată o mașină dc serviciu. Cel de-al patrulea secretar, domnul Vladimir Troșcenko, răspunse că vor depune o notă scrisă în acest sens.” (Reutcr)

Da, guvernului sovietic nu-i plăcea să se amestece în treburile interne ale altor state și aștepta același lucru și de la ceilalți. Mai ales atunci cînd guvernul sovietic pregătea un pogrom de proporții. Sc părea că evreii ruși, precum germanii dc pe Volga odinioară, urmau să fie deportați în depărtata Mongolic. Paraziții aceștia aveau să construiască acolo străzi și baraje pentru poporul muncitor sovietic. Averea și locuințele celor deportați aveau să fie confiscate dc autoritățile populare și distribuite, în funcție de vechime, celor mai credincioși tovarăși. Un plan socialist dcsăvîrșit, care se cerca neapărat înfăptuit.

Dintr-o dată se întîmplă însă ceva, care poate fi considerat unic în istoria evreilor.

Dușmanul Israelului sc săvîrși din viață înainte de a-și duce planul la îndeplinire!

Ei bine, una ca asta nu se mai întîmplase niciodată. Poporul lui Israel este, după cum bine sc știe, poporul ales și se bucură prin urmare de anumite privilegii. Dc aceea, Cel de Sus s-a și ferit să sc amestece vreodată în treburile evreiești. De data asta însă, acolo sus se petrecuse ceva necurat, căci tovarășul Stalin fu chemat la ordine mai repede decît s-ar fi așteptat. Cu puține zile înainte de acțiunea „Mongolia"...

Se mai înșală omul.

Conducerea sovietică a mai sperat timp de cîteva zile că gencralissimul va reveni la viață. Cu chipurile scăldate de lacrimi, au acceptat în cele din urmă faptul că prea iubitul tătuc se săvîrșise definitiv din viață. O tristețe grea cuprinse întreaga Rusie. Cetățenii simpli din fabrici, din colhozuri și din lagărele de muncă silnică izbucniră într-un plîns sfîșietor cînd auziră vestea acelei grele

pierderi. Chiar și Lumea Liberă își ținu respirația, iar puținii inamici pe care Stalin îi mai avea printre intelectualii europeni fură nevoiți să recunoască măcar în ceasul al doisprezecelea importanța celui decedat ca om sensibil și conducător atent. Felix cel Roșu era distrus, în timp ce cu însumi am reușit cu greu să-mi stăpînesc emoția.

Funeraliile organizate la Moscova s-au transformat într-un eveniment de neuitat. Veteranii mișcării comuniste purtau sicriul pe umerii lor: Voroșilov, Bcria, Mikoian, Bulganin, Malenkov, Hrușciov - cu toții au fost de față. în ochii vechii gărzi se putea citi durerea provocată de greutatea coșciugului. Beria a și plîns. De altfel a fost ucis imediat după înmormîntare. Reprezentanții Occidentului au transmis conducerii colective condoleanțe sincere și regrete profunde din partea guvernelor lor. La rîndul meu am redactat un necrolog alegorico-poctic pe măsura unui om de stat de asemenea calibru.

MOARTEA ACVILEI REGALE

Pe lumea aceasta întinsă exista multe țări, și în aceste țări, multe orașe, și în aceste orașe, multe clădiri, și în aceste clădiri, multe prăvălii. Iar într-una din prăvălii, într-o dugheană cu mărunțișuri, erau nenumărate muște.

Zumzăiau, dansau, sc bucurau, dar mămularul, fondatorul firmei, nu le băga în seamă, deoarece e cît se poate dc normal ca o astfel de prăvălie să fio plină dc muște.

Iar printre muște exista una care ajunsese foarte importantă. Era mai marc decît celelalte muște, poate cea mai marc dintre toate. în timp ce alte muște rămîneau prinse în plasa păianjenului, ca, cca mai marc dintre ele, nu pățea așa ceva. Dacă sc întîmpla totuși să sc prindă în plasă, izbutea pînă la urmă să sc elibereze. Era cca mai puternică dintre toate muștele. Nu-i de mirare deci, că era admirată.

- Ești minunată, ești un colos, îi spuneau celelalte muște din dugheana mămularului, tu nu ești o muscă, ești o acvilă regală.

Musca cca marc ascul ta aceste lingușeli și sc bucura, căci muștelor le place să li se spună că sînt mai mult decît niște muște. Iar după cîtcva săptămîni, ajunse ca însăși să creadă că nu era o simplă muscă ca celelalte muște din prăvălie și încercă, așadar, să le organizeze. Făcu fel dc fel de planuri, își îndepărtă dușmanii interni și duse un război victorios împotriva regatului țînțarilor. Declară că ca este soarele și nu sc teme nici dc marele ci rival, mămularul în persoană. Și într-adevăr, înccrcînd la un moment dat s-o prindă, mămularul dădu greș. Dc aceea, musca trase concluzia că e mai puternică decît mămularul, ba mai mult, hotărî că acesta nici măcar nu există.

Dar în tr-o bună zi veni iarna, iar musca cea mare îngheță și căzu pe jos. IMu o omorîse mămularul, ci acea lege a naturii care face ca

muștele să moară iama. Și ceea ce este și mai trist: Mămularul nici măcar nu observă că murise cea mai mare muscă, căci pentru el, era o muscă oarecare.

Iar acesta a fost sfîrșitul celei mai mari muște din prăvălioara dintr-o casă dintr-un oraș dintr-o țară dc pe lumea aceasta întinsă.

Dispariția monstrului avu însă și urmări pozitive. Noua conducere, în frunte cu umflatul tovarăș Malenkov, a decretat o amnistie generală, a inițiat tratative dc pace în Coreea și a înghejat pe moment pogromul plănuit. Doliul național a determinat și eliberarea medicilor evrei. Iar aceasta a dus, pe dc altă parte, ca acea doctoriță vicleană, decorată cu ordinul-Lenin, să fie demascată ca agent al imperialismului american.

Felix, Ciocanul Roșu, era foarte mulțumit de aceste întîmplări:

- Ei, ce mai ai de spus burjuiule? îmi strigă el beat dc fericire dc pe cealaltă parte a străzii. Nu ți-am zis cu că un tribunal socialist nu se înșală niciodată? Și dacă sc întîmplă totuși, în mod excepțional, să mai facă vreo greșeală, aceasta este imediat îndreptată.

Ce puteam să-i răspund? Bastionul păcii era, într-adevăr, atotputernic. însă nu puteam nici în ruptul capului să-mi explic cum dc reușiseră băieții să-i facă dc petrecanie lui Lavrcntii Bcria, șeful poliției secrete.

Cine bate noaptea la fereastra

MEA?

i acea noapte fără stele, la ora trei fix, doamna Bcria sări n sus trezită din somn și începu să tragă dc soțul ci.

- Lavrcntii, șopti ca speriată, sună.

Lavrentii își trase pătură peste cap.

- Acum, în toiul nopții, mormăi el, cred că nu ești în toate mințile.

Din nou se auzi soneria, de data aceasta insistent.

- Deschide, îi zise Beri a nevestei sale. Sigur sînt vecinii care vor să împrumute termometrul.

- Lavrentii, suspină doamna Beria, mă tem sa nu fie poliția secretă...

- Prostii, șopti Beria, ridicîndu-se însă în capul oaselor. Ce să vrea poliția de la mine? Doar n-am făcut nimic.

- Cu voi polițiștii nu se știe niciodată, se lîngui femeia. Nu tc-au iertat încă pentru procesul medicilor. Ți-am spus asta de cînd cu spectacolul de gală da la operă, cînd numele tău nu a fost amintit. Sigur ai spus vreo prostie pe la birou...

Din nou se auzi soneria.

- Linișlcșlc-tc și deschide o dată!

- Deschide tu, Lavrentii, mie mi-e frică ...

Beria își puse halatul de casă și bîjbîi prin coridorul întunecat. Ncvastă-sa se furișă plîngînd încetișor în urma lui.

- Ia nu mai plînge, îi șopti Beria și crăpă ușa dc-un lat de palmă. Afară stăteau doi bărbați în impermeabile cenușii. Unul dintre ei își vîrî imediat piciorul în deschizătura ușii, celălalt își duse mîna la buzunar.

- Lavrentii Beria?

- Eu sînt.

- Sînteți arestat. Veniți cu noi.

Beria se sprijini de perele.

- Doamne sfinte, rosti cl răgușit, poliția secretă...

Nevasta lui căzu în genunchi și începu să tremure ca varga și să se tînguiască:

- Știam eu că așa o să se întîmplc, ți-am zis eu să-I aranjezi pe grăsanul ăla, dar tu nu m-asculți niciodată pe mine...

Beria se reculese și ceru mandatul de arestare. Unul dintre funcționari îi dădu hîrtia. Beria aruncă o privire scurtă și păli:

- E-n ordine, șopti el. E iscălitura mea. Să mergem.

Cu gîndul la aceste evenimente dramatice, mi-am pus și eu întrebarea: Ce c mai greu și mai greu pe lumea aceasta? Să tai lemne în pustiul Saharei? Să escaladezi Evercstul? Să ie cațcri pe Niagara în sus ori să plătești datoriile Mexicului? Nu, Ephraim, mi-am zis cu, cel mai greu c să editezi o enciclopedie sovietică.

Am un sentiment de profundă compasiune față de nenorocirii care și-au asumat această sarcină. După părerea mea, nu există muncă mai.lipsită de perspectivă ca redactarea unui lexicon progresist. Dc decenii n-au reușit să treacă de litera B. Și de ce? Din pricina

trădătorilor. Tocmai cînd se pregătește un nou volum să plece la tipar, apar și ncconcordanțele politice. Ca dc pildă în cazul exemplarei doctorițe sovietice, care în primul volum al enciclopediei este sărbătorită ca „figură luminoasă a revoluției" pentru ca imediat după apariția cărții să fie demascată ca „putreziciune imperialistă".

Cc-i de făcut? Cum poate fi salvată situația?

Foarte simplu. Sc confiscă întregul tiraj și sînt pedepsiți cei care posedă deja volumul. Volumele care s-au abătut de la calea cea dreaptă sînt arse, cenușa lor este împrăștiată în cele patru vînturi și se tipărește un nou volum.

That's allfolks![1]

Ce face însă tovarășul Beria?

Se lasă lichidat tocmai atunci cînd apare noul volum în care el este amintit ca „întruchiparea bunătății omenești și fortăreață de neînvins a socialismului".

Noua conducere colectivă a găsit însă din fericire o nouă soluție, mai potrivită. în loc să se mai ardă hîrtia prețioasă, se adaugă o erată după model occidental. Și astfel la cuvîntul - titlul „Beria" vom găsi următoarele îndreptări:

Rd.3: în loc de: „...mărețul fiu al clasei muncitoare..." se va citi: „...mizerabilul bastard al unui negutător de cai fascist..."

Rd.5: în loc de: „eroul securității interne..." sc va citi: „...unul din cei mai nemernici spioni..."

Rd.7: în loc de: „Numele său va rămîne veșnic întipărit în sufletele noastre" se va citi: „Va pieri și va fi pe veci blestemat."

Călăul lui Beria, tovarășul Malenkov, care în timpul său liber funcționase ca secretar al lui Stalin, rămase mai mult decît nc-am fi așteptat la conducere. Timp dc cîteva luni a stat în frunte, luptînd ca

un leu împotriva cultului personalității. Pînă cînd într-o bună zi, în fața Sovietului Suprem luă cuvîntul tovarășul Nikita Scrghecvici Hrușciov care rezumă glorioasele succese ale conducerii colective.

Iată în continuare, protocolul secret ale acestei adunări memorabile:

1

Asta ar fi, oameni buni! (ch$Z.)

SFÎRȘITUL CULTULUI PERSONALITĂȚII

Tovarăși! Muncitori! Țărani! Intelectualitate progresistă! Mase populare! Ne-am întîlnit aici azi pentru a analiza public situația care a apărut după stingerea din viata a tovarășului Stalin (cu toții se ridică în semn dc îndoliat omagiu), care a fost cu siguranță cel mai mare monstru de pe acest pămînt teu toții se așază în semn de profund dispreț). La vremea lui, tovarășul Lenin a spus: „Stalin ăsta c ca o soacră. Trăiești mai bine fără el". Astăzi putem în sfîrșit să declarăm cinstit: Tovarășul Stalin a ucis din cînd în cînd fără motiv (uimire generală), și-a îndepărtat toți colegii, a furat, a mințit, a înșelat, a prădat, a falsificat, a delapidat, a comis adulter și a parcat unde era interzis. A cerut să fie venerat ca un zeu, iar noi tovarăși, noi l-am admirat (aplauze) pe acest ticălos („Rușine! Rușine!"). Stalin își bătea joc de miniștrii, iar noi tovarăși am jucat cazacioc după cum ne-a cîntat el (aplauze puternice). Nu acum tovarăși! (Aplauzele încetează).

Tovarășul Lcnin a spus: „Numai conducerea colectivă ne garantează desfiinjarea exploatării omului de către om și invers". Tovărășii se întreabă acum desigur de ce? („De ce? De ce?"). Ei bine, tovărăși, dacă tot mă întrebați, am bucuria să vă comunic că această conducere colectivă compusă din luptători pentru pace precum tovarășii Beria, Malcnkov, Molotov, Kaganovici, Șpilov, Bulganin (la auzul acestei nobile liste de nume cei prezenți în sală încep să aplaude cu putere), această conducere colectivă deci a hotărît să realizeze o liberalizare totală, de dimensiuni pe care lumea nu le-a cunoscut și nici nu cred că le va cunoaște vreodată. Nu cred că e cazul să-i prezint pe larg pe membrii conducerii colective. Fiecare dintre ei este o pildă, un adevărat comunist, gata oricînd să curme fără milă cel mai mic semn de sabotaj intern. Ca de exemplu acum, în cazul agentului internațional Beria, care cu puțin timp în urmă și-a încredințat soarta voinței poporului (exclamații șoptite de

dezaprobare amestecată cu uimire plăcută). Vă mulțumesc. Din materialul probator reiese clar că ucigașul profesionist Beria a fost cooptat la vîrsta de doisprezece ani ca spion al NATO-ului și că plănuia să dea foc întregii Moscove și să se încoroneze împărat. în plus era și un mare mincinos. Dacă printre noi se află cumva vreun tovarăș care arc obiecții îl rog să ridice acum mîna (nu se întîmplă nimic). Vă mulțumesc, tovarăși.

Nu intenționez să mă laud că l-aș fi demascat de unul singur pe acest spion plutocratic. Nu, tovarăși. îmi revine plăcuta sarcină să evidențiez vigilența proletară a tovarășului Malenkov (aplauze furtunoase), sub a cărui conducere înțeleaptă vă transmitem acum strigătul de libertate („ Libertate! Libertate!") al democrațiilor populare înfrățite. Desigur există însă și tovarăși care se tem că prea multă libertate în coloniile noastre ar putea duce la o devalorizare a rublei. Pentru acești necredincioși avem un singur răspuns: Vă rugăm, tovarăși, să aveți puțină încredere în conducerea colectivă. Acordați-ne un mic răgaz și vă vom demonstra cum poate fi eliminat cîrnatul ăsta umflat, pc numele sau Malenkov (ovații prelungite). Vă mulțumesc, tovarăși. Aplauzele voastre însă nu mi sc adresează mie ci, în primul rînd, tovarășilor noștri cu vechi state dc serviciu, tovarășii Molotov, Șpilov și Kaganovici (entuziasm general, răsună strigăte aprobatoare). Fără ci, politica dc pace dusă cu consecvență dc partidul nostru nu s-ar fi putut nicicînd înfăptui, ca bazîndu-sc pe grabnica îndepărtare din rîndurilc partidului a unui nemernic precum Lazar Moisccvici Kaganovici (aplauze dezlănțuite, răsun strigăte dc dezaprobare). Vă mulțumesc.

Nici nu vă puteți închipui, dragi tovarăși, cît de bine mă simt știind că nu port singur întreagapovară a conducerii. Acesta însă nu c un motiv dc a renunța cumva la privirea autocritică asupra partidului. Dimpotrivă, tovarăși. Dacă tovarășul Șpilov crede, dc pildă, că tovarășul Molotov s-a abătut dc la disciplina socialistă, atunci el este obligat să facă uz dc dreptul său tovărășesc de a-1 privi autocritic pe tovarășul Molotov. Nu-i așa tovarăși? („Da. Da.") Tovarășul Șpilov e îndreptățit să-și exprime părerea proprie, dc care conducerea colectivă poate ține seama sau nu. In acest caz vom ține negreșit

scama, deoarece acțiunile conspirative ale cercului Molotov au devenit dc multă vreme de ncsuportat (sc aud cuvinte dc ocară). Banda dc bătăuși a lui Molotov era plătită de ministerul de externe american, avînd codul „Revoluția din Ungaria" și urmărind anexarea Ucrainei la comunitatea sionistă dc la Miami Beach (uluire). Da, tovarăși, conducerea colectivă a scăpat în ultima clipă dc acești cîini turbați, înccpînd cu Șpilov și tcrminînd cu scîrba dc Mikoian (urlete dc mînic), hm... o clipă ..., nu Mikoian, nu încă („Mikoian! Mikoian!").

Da, dragi tovarăși, cînd ne-am asumat dificila sarcină dc a pune capăt cultului personalității, nu credea nimeni în succesul nostru. Doar cu și vechiul meu prieten, generosul mareșal Bulganin (admirație zgomotoasă), am nutrit o încredere nestrămutată în viilor. Iar acum, tovarăși, visul omenirii se înfăptuiește prin generația noastră. Sînt mîndru să vă pot vesti aici și acum că am reușit să ne debarasăm definitiv de acest boșorog damblagiu de Bulganin. Da, sînteți uimiți, tovarăși. Nu v-am spus, tovarăși, că sînteți uimiți? (Uimire generală). Trebuie să știți însă că acest criminal senil a încercat să îndepărteze conducerea colectivă, pentru a rămîneîn cele din urmă singur la putere (zgomot asurzitor). în plus îi plăcea să asculte muzică rock (aplauze ritmice). încetați! Și se scobea în nas. („imposibil!")

Ba da, dragi tovarăși, oricît de reprobator vi s-ar părea acest lucru, mareșarul Bulganin se scobea în nas (fluierături). Vă mulțumesc, tovarăși.

După cum vedeți, tovarăși, după o conducere colectivă avem nevoie de o unică și puternică personalitate, capabilă să-și dedice întreaga ei ființă promovării ideii colective. Da, tovarăși, avem nevoie de un lider colectiv puternic, un conducător exemplar al muncitorimii, pleiadă luminoasă pe Calea Lactee a socialismului, pentru a numi doar cîteva din calitățile mai neînsemnate ale acestuia („Hrușciov! Hrușciov!"). Vă mulțumesc, tovarăși! în viitorul apropiat îmi voi lăsa o mustăcioară neagră și părul tuns perie, dacă nu aveți nimic împotrivă („Nu! Nu! Dimpotrivă!"). Vă mulțumesc, tovarăși!

Aveți întrebări? Dar vă rog, tovarăși, nu are nimeni nici o întrebare? Foarte bine. Vă rog atunci pe cei din rîndul întîi să vă ridicați în picioare și să-mi dansați un cazacioc (rîndul întîi sc ridică în picioare și dansează plin dc bucurie un mic cazacioc).

Dezvăluirea crimelor iui Stalin în cunoscuta cuvîntare secretă a tovarășului Hrușciov i-a lăsat stupefiați pe ascultătorii de pe ambele părți ale lumii. în vest, oamenii erau uluiți de crime, în est, de dezvăluiri.

în diversele partide comuniste ale lumii s-au înregistrat frecvente cazuri de leșin. Tovarășii din vest au intrat în panică și au început să caute cu febrilitate o explicație plauzibilă pentru această „cuvîntarc blasfcmalorie", care tam- nesam îl excomunica pe Stalin din rîndul sfinților.

Comuniștii din vest erau la marc ananghie. Pe de o parte, îl admirau din pură obișnuință pe răposatul gcneralissim, pe de altă parte nu aveau în nici un caz voie să se îndoiască de spusele conducătorului Uniunii Sovietice, tovarășul Nikila Hrușciov.

în cele din urmă fu găsită totuși o calc pentru a ieși din această dilemă:

- Tovarăși! Tovarășul Hrușciov a vorbit cu sinceritate proletară, arătînd că tovarășul Stalin a comis fapte îngrozitoare, a ucis milioane de oameni nevinovați și a transformat țara într-o închisoare suprapopulată. Da, tovarăși, nimeni nu vrea să nege adevărul acestor afirmații. Tovarășul Stalin a făcut, se vede, anumite greșeli. Nu era perfect. Să spunem mai bine, chiar perfect. Sau poate că era chiar perfect, dar acesta nu era un motiv ca cl să sc comporte așa cum a făcut-o. Problema care ne preocupă acum, în această etapă a dezvoltării dialectice, este dacă tovarășul Stalin a creat cultul personalității din motive egoiste.

Nu tovarăși, gcneralissimul Stalin a fost de-a lungul întregii sale vieți un om singuratic și nu c deci de mirare că a simțit nevoia de puțină afecțiune. Cel ce caută greșeli, tovarăși, le găsește la oricine.

Tovarășul Stalin era și el om ca noi toți, făcut din carne și oase, iar noi trebuie să-1 acceptăm așa, ca pe un lată. Căci cl ne-a fost un adevărat părinte, un binefăcător, iubitor și uman, pe scurt -ridicați-vă, vă rog, tovarăși, - Stalin e mort, trăiască Stalin!

între timp în bastionul păcii se trecea de la „destanilizarea" forțată la o „liberalizare" moderată, care căpăta tot mai mult elan prin epurarea ultimelor bande conspirative ce puteau fi descoperite. Acest procedeu încurajator se desfășura necontenit, zi și noapte. Conducătorul colectiv al partidului bolșevic, tovarășul Hrușciov, se întrecea acum în amabilități față de Occident. Aceasta sc văzu și din faptul că diplomații occidentali

aveau acum voie să iasă din Moscova pînă la o distanță dc 35 km. Ba se mai și zvonea că în cadrul unei campanii dc pace partidul era gata să recunoască oficial că macaroanele nu fuseseră inventate dc savanții sovietici.

Da, un vînt proaspăt, liberal, bătea atunci în Răsăritul lui Hrușciov. Cetățeanul sovietic, care pe vremea lui Stalin era pus la zid pentru cea mai mică abatere fără să i se facă vreun proces, știa că acum sc poate bizui pe un proces cinstit înainte de a fi pus la zid. Un scriitor necunoscut, pc numele său Soljenițîn, a publicat chiar și o carte despre lagărele dc concentrare: „O zi din viața lui Ivan Dcnissovici". Iar în ceea ce privește temuta poliție secretă, aceasta a fost desființată cu totul. în locul ci a luat naștere un „organ al ordinii dc stat".

în acea perioadă scurtă dar fericită, cetățeanul sovietic nu mai sărea speriat în sus cînd îi batea cineva noaptea la ușă. Știa că timpurile se schimbaseră, că acum erau ridicați dimineața.

Dcstalinizarca galopantă a avut urmări și asupra marii familii a comuniștilor. într-o bună zi, Hrușciov hotărî să-l viziteze cu întreaga sa suită pc mareșalul Tito. Întîlnirca de reconciliere de la Belgrad dintre conducerea sovietică și șeful iugoslav s-a desfășurat într-o atmosferă încordată, fără nici un strop de cordialitate.

Hrușciov: Așa deci...

Bulganin: Hm...

Tito: Ați spus ceva?

Hrușciov: Voiam să știm dacă mai ești încă supărat.

Tito: Da, foarte, anumite lucruri nu pot fi uitate. La urma urmei, s-a scris în „Izvestia" că aș fi „un amestec respingător dc pleavă a societății și rahat uscat".

Delegația (chicotind): Ei, prostii...

Gromîko: Bcria a fost dc cînd îl știu un individ ordinar.

Tito: Dar ce ziceți de caricatura din „Krokodil" în care apar în chip de păduche cu ochi bulbucați care mișună pe cadravul socialismului și urlă: „Am să sug sîngcle muncitorilor pînă cînd voi crăpa, ha-ha-ha"?

Bulganin: Habar n-am. Eu nu citesc ziare din principiu.

Tito: Așadar, cine a făcut-o?

Hrușciov (își amintește dintr-o dată): A da, așa e, eram odată la Beria și l-am văzut cum tocmai mîzgălea caricatura asta. Știu că i-am spus atunci: „Ascultă, Beria, chestia asta c dc prost gust. Tito c un tip nemaipomenit". Beria s-a înfuriat atunci și a fugit la... ei, cum îl chema... fir'ar să fie, îmi stă pc vîrful limbii...

Mikoian: Stalin?

Hrușciov: Da, exact! A fugit la Stalin și m-a pîrît că aș fi dc partea lui Tito.

Tilo (ușor neîncrezător): Ia stați puțin, vestitele pamflete ale Cominformului nu erau iscălite de Beria.

Bulgamn (surîzînd): A da, pamflcțclele acelea delicioase...

Hrușciov: Important e că epoca lui Beria a apus. Cînd am observat câ nu le arc la inimă, l-am împușcat numaidccît.

Tilo: Știu, am citit în ziar. După mine însă n-ar fi fost necesar...

Hrușciov: Ei, lasă, nici nu merită să mai vorbim despre asta. Ce nu face omul pentru prieteni?

Doamna Tito (după plecarea delegației): Tito! cine a găurit cu țigara fața noastră de masă cea nouă?

Tito: Păi cine?

Doamna Tito: Beria?

Tito: Cine altcineva?

Vă rog să-mi permiteți să adaug și alte cîtcva informații prețioase referitoare la caracterul președintelui Tito.

Cu cîțiva ani în urmă autoritățile iugoslave mi-au permis să dau curs unei invitații a asociației scriitorilor din această țară, în ciuda faptului că eram agent sionist. Colegii iugoslavi au venit să mă ia de la aeroport cu mașina dc serviciu și am plecat împreună spre oraș. Acest gest a fost cu atît mai important cu cît în acea vreme de înflorire a economici socialiste consumul lunar de benzină era limitat la patruzeci de litri pentru o mașină. în afară de asta, în orașe nu exista strop de electricitate. Cu excepția hotelurilor și a sediilor de partid. Amintesc acest lucru numai pentru că pe atunci se comemora ziua morții lui Tilo, iar portretul iubitului mareșal tcînlîmpina de pe toți pereții. Din păcate, nu puteam vedea afișele deoarece, așa cum am mai spus, nu ardea nici un felinar. Iugoslavia nu-și mai putea achita cheltuielile de energie, așa că „Fără electricitate, nu c nici lumină", după cum formulase cu alîta justețe tovarășul Lcnin.

în timpul drumului, unul din colegii croați strigă emoționat:

- Aici! Uitați-vă, acolo în slînga, acolo începe!

- Ce, întrebai cu, cc-ncepc?

- Așteptați și o sa vedeți.

Astfel se scurse un sfert de oră de tăcere misleriosă. Trecurăm pe lîngă dealuri, ziduri, parcuri și conace frumoase, pînă cînd colegul croat arătă din nou spre slînga strigînd:

- Aici, aici sc termină!

- Ce sc termină?

- Proprietatea familiei Tito, firește.

Am aflat astfel că acest conducător atît de popular îmbinase în mod genial principiile egalitariste ale socialismului cu înclinația sa personală spre colecționarea de latifundii și palate. Ca să nu mai vorbim de terenurile sale de vînăloarc împrăștiate în mod strategic pe întregul teritoriu iugoslav, terenuri care de la Revoluția din Octombrie au devenit semnul distinctiv tradițioanal al oricărui conducător comunist.

Frumusețea ideologică a unui atare fenomen l-a frapat de altfel și pe scriitorul iugoslav Milovan Djilas. El n-a fost numai ideologul, ci și adjunctul și prietenul apropiat al lui Tito. într-o bună zi, bogăția nenumăratelor palate l-a scos pînă și pe el din sărite și astfel scrise cunoscuta sa carte „Noua clasă". în ea, Djilas susține că în regimurile comuniste, în decursul anilor, s-a format o nouă aristocrație de partid, care nu era cu nimic mai prejos decît preccdcccsoarca ei. Din pricina acestei impertinențe, Djilas fu trimis pentru mai mulți ani la închisoare de către prietenul său, vînătorul, care spera ca în acest fel să-1 readucă pc drumul cel bun. Milovan Djilas n-a înțeles însă absolut nimic, rămînînd credincios ideilor sale pînă ce mareșalul își dădu în cele din urmă obștescul sfîrșit. Urmașii lui l-au eliberat atunci temporar. Tovarășul Djilas își susține și astăzi neabătut teoria și de aceea mă văd nevoit să-4 atrag atenția asupra unei mari erori.

în ce anume constă, așadar, eroarea tovarășului Djilas?

Tovarășul Djilas a comis eroarea dc a crede în cuvintele tovarășului Lenin: „Critica vigilentă este cea mai eficientă armă a apara tu lui de partid". Din cîte știu cu însă, tovarășul Lenin nu trebuie luat în serios. Altă marc greșeală pe care a comis-o tovarășul Djilas a fost aceea de a persista în ideea că Iugoslavia lui Tito ar fi o democrație de tip burghez. El n-a observat niciodată că cele cîteva libertăți și drepturi pe care le-a introdus mareșalul n-au avut alt scop decît acela de a-1 supăra pe Stalin.

în ce anume are tovarășul Djilas dreptate?

în aceea că s-a născut o nouă aristocrație de partid. La urma urmei, nu e posibil ca oricine să locuiască într-o vilă și să aibă la dispoziție o limuzină neagră cu șofer.

Desigur, există feluri diferite de aristocrație. Există cea de modă veche, a cîte unui rege sau conducător de oști, personaje nepopulare, cărora trebuie să li te adresezi smerit cu „maiestate". Astfel de pierde-vară mai pot fi văzuți și astăzi. La cîte un meci de fotbal, pe bicicletă sau la discotecă.

Dar există și cealaltă aristocrație, a unui conducător popular, un om ivit din rîndurile noastre, un om făcut din același aluat ca noi toți. 1 se spune „tovarășul". Da, pur și simplu tovarășul. Ce-i drept, poporul nu-1 vede niciodată de aproape pe acest conducător popular. Cel puțin, pînă la

disparijia sa prematură. Căci atunci cadavrul său împăiat va fi expus într-un sicriu de cleștar în sanctuarul socialismului.

Și astfel devine nemuritor.

Da, nu sînt decît rare cazurile în care critica la adresa comunismului a fost răsplătită.

Și firește că numai atunci cînd era vorba dc o așa-numită critică constructivă.

Să luăm de pildă cazul Varga. în 1950 gcncralissimul Stalin l-a întrebat pe încercatul său consilier economic, profesorul Varga, dacă economia americană aflată în ultimele ei convulsii avea să-și dea în sfîrșit duhul anul viitor. Profesorul i-a răspuns că acest lucru era, din păcate, imposibil. La care mîrșavul diletant a fost aruncat într-o temniță, unde trebuia să moară. Peste zece ani, în 1961, a fost eliberat în cadrul unei amnistii generale pentru cei învinuiți de delicte economice și și-a făcut autocritica, rccunoscîndu-și greșeala.

Acestea nu sînt însă decît greșeli mărunte, cum pot să mai apară din cînd în cînd, bagatele dacă stai să le compari cu succesele internaționale ale conducătorului colectiv Hrușciov. în timpul celor doisprezece ani cît s-a aflat la conducere era cît pe-aci să-și țină promisiunea de a „înmormînta definitiv regimul capitalist".

O deosebită atenție trebuie acordată intrării lui Fidel Castro în atotputernicul lagăr al păcii. Și asta, cu atît mai mult cu cît americanii au fost aceia care l-au sprijinit din plin în tentativa de a înlătura vechiul regim corupt din Cuba. Dragostea e însă oarbă. Da, tînărul revoluționar bărbos s-a îndrăgostit pînă peste cap de virtuțile marxismului, lăsîndu-i pe americani baltă. De atunci cele două state vecine se află permanent în prag dc război și chiar dincolo dc acesta. Se înțeleg ca pisica și cîinelc. Sau mai bine zis, ca șoarecele și elefantul.

Dar să dăm cezarului ce-i al cezarului. Castro nu e, poate, cel mai mare comunist al tuturor timpurilor, dar e, 82

în orice caz, cel mai mare fan al televizorului. Cel mai mult îi place să-1 vadă pe Fidel pe ecran. Poate și-a pus în gînd să intre în *Guiness Book of Records.* în " ceea ce mă privește, am descoperit un articol îngălbenit de vreme în care descriam o săptămînă din viața conducătorului cubanez. Ca titlu am ales o noțiune din lumea psihiatrici progresiste.

CASTROFOBIE

Duminică: Dr. Fidel Castro a ținut o conferință la televiziune în care a luat poziție față de răceala evidentă manifestată de S.U.A. după cuvîntarca sa de ieri de la televiziune. Omul de stat i-a avertizat pe americani că poporului cubanez nu-i plac cuvintele mari, dar că asta nu înseamnă nici pe departe că el s-ar da bătut în fața imperialiștilor. Emisiunea a duratșase orc, iar televizoarele mai vechi s-au defectat într-o proporție importantă. După emisiune, în fața studioului au avut loc demonstrații nocturne antiamcricane. Dr. Castro a luat cuvîntul și a ținut la lumina lunii o cuvîntarc amplă, demascînd mașinațiunile guvernului american, singurul responsabil de actuala criză de bani lichizi din țară. Dr. Castro le-a reamintit cu acest prilej demonstranților ca a doua zi în zori să asculte cuvîntarca sa de la radio, care se transmite în locul emisiunii de gimnastică aerobică.

Luni: Cuvîntarea împănată cu atacuri antiamcricane s-a încheiat în mod cu totul neașteptat în jurul orei 16.30, radiofuziunea văzîndu-se pusa într-o situație extrem de penibilă deoarece nu pregătise nici un alt program pentru acea zi.

Marfa Ambasadorul american a fost convocat la dr. Castro și avertizat că Statele Unite vor fi serios amendate în cazul în care continuă această politică inacceptabilă. în timpul dezbaterii, care a fost transmisă în direct de televiziune, ambasadorul a vrut să știe despre ce era dc fapt vorba. Dr. Castro i-a detaliat motivele într-un amplu rezumat istoric din care reieșea lipsa sa dc simpatic față dc S.U.A. și președintele lor ramolit. După această disertație, ambasadorul a fost transportat cu o ambulanță la reședința sa, dc unde a cerut telegrafic transferarea sa grabnică din motive de sănătate. Din pricina fohn-ului puternic din sudul țării s-au reluat demonstrațiile antiamcricane.

Miercuri: Televiziunea a comunicat că astăzi dr. Castro nu va ține nici o cuvîntare, dar că nu există nici un motiv dc îngrijorare. Dr. Castro

personal a confirmat această știre într- o apariție televizată (10.15 - 21.00), în care a acuzat printre altele S.U.A. de campanie neîntreruptă de instigare împotriva Cubei.

Joi: După cum aflăm din surse oficiale, dr. Fidel Castro își va muta reședința în clădirea televiziunii pentru a putea menține în permanență legătură vie cu poporul. Omul dc stat a folosit acest prilej pentru a se adresa națiunii într-o „Cuvîntare pentru cei care se scoală de dimineață/', în care a adus o critică severă Statelor Unite ale Americii pentru amestecul lor în politica suverană a rachetelor sovietice în Cuba. După această cuvîntare, a avut loc o demonstrație cu torțe, în cursul căreia mulțimea entuziastă s-a îndreptat spre ambasada americană, unde a spart toate geamurile scandînd cu putere: „Jos americanii care au inventat televizorul!"

Vineri: Guvernuramerican a hotărît să reducă ajutorul economic pentru Cuba. Conducerea televiziunii a adresat populației un apel de a-și face o rezervă de floricele pentru serile lungi de televiziune ce. vor urma.

Nimic nu aruncă o lumină mai clară asupra dialecticii materialismului ca furtunoasa relație de dragoste ce s-a consumat prin anii Cincizeci între Nikita Hrușciov și președintele egiptean Gamal Abd el Nasser. Și în acest caz, s-a văzut o dată în plus, că dragostea c oarbă. Nikita îi citea lui Nasser orice dorință din ochi și îl copleșea cu daruri scumpe precum rachete, baraje, vapoare, bani - ce era mai bun lua drumul spre Gamal. Trebuie să fie grozav să știi că te poți bizui atît de mult pe o putere ce-ți este prietenă.

Semnificativ pentru această relație cordială, bazată pe încredere reciprocă, a fost de pildă scrisoarea pe careNasser i-a adresat-o tovarășului Hrușciov în acea vară fierbinte

„Ți-ai dat cu siguranță seama, dragă Niki, sCria Gamal, că tînăra nostră republică e pusă la grea încercare. Diferitele frămîntări revoluționare, precum și măcelul pe care a trebuit să-1 punem la calc printre comuniști și alte clemente trădătoare, au determinat o reducere hotărîtoarc a materialului uman ce ne stă la dispoziție și dc

asemenea periclitează stabilitatea noastră economică. Am profunda convingere că U.R.S.S., ca bastion al tuturor națiunilor eliberate, nu vă șovăi nici dc această dată să acorde o mînă dc ajutor popoarelor arabe în lupta lor pentru realizarea dcsăvîrșirii naționale și pentru nimicirea definitivă a elementelor bolșevice din rîndurile lor. Te rugăm, așadar, să ne pui cît mai repede la dispoziție specialiști sovietici experimentați în lupta împotriva partizanilor comuniști.

Pentru aceasta doresc să-ți mulțumesc încă de pe acum și rămîn în spiritul salutului nostru „Unitate - libertate -socialism", veșnic al tău, Gamal”

Cei de la Kremlin nu au fost prea plăcut impresionați dc această scrisoare. Pc de o parte, tovarășul Hrușciov avea înțelegere deplină pentru lupta dc eliberare a popoarelor arabe împotriva pericolului imperialisto-sionist și era oricînd gata să trimită ajutor și arme pentru apărarea păcii. Pe de altă parte, avînd în vedere cererea lui Nasser de a i se trimite vînători de comuniști, se întreba dacă nu cumva apăruseră totuși oarccari neînțelegeri ideologice. Se zvonește că la Kremlin a avut loc o dezbatere amplă pe această temă.

- Tovarăși, a declarat tovarășul Hrușciov, mai bine îi specializăm pe arabi decît pe americani în vînătoarea de comuniști.

- Fără îndoială, încuviințară experții săi în problemele Orientului Apropiat. Poate ar fi însă mai bine dacă le-am trimite doar experți estgermani.

- Exclus. L-am jigni pe Gamal.

în încheierea acestei discuții aprige s-a hotărît de comun acord continuarea luptei împotriva agresiunii sioniste și trimiterea neîntîrziată a unui grup de specialiști de vîrf. Au fost selectați dintre cei care acumulaseră o vastă experiență in acțiunile de epurare ale epocii staliniste. Echipa a plecat cu avionul spre Egipt, unde a fost primită cu deosebită căldură. Chiar de a doua zi au început cursurile intensive la academia militară din Cairo. Cadcții egipteni s-au dovedit deosebit de receptivi la cursurile privind vînătoarea de comuniști. în

cadrul orelor practice ce au urmat, au reușit chiar să pună mîna pe întreaga echipă de experți sovietici, care au recunoscut după interogatorii îndelungate că sînt membrii ai partidului comunist și că primesc ordine de la Moscova. Experții au fost judecați de un tribunal militar și condamnați la douăzeci de ani muncă silnică. După cum ne informează agenția de presă egipteană, președintele Nasscr s-a adresat din nou printr-o scrisoare tovarășului Hrușciov, cerînd alți specialiști sovietici.

Nu e, firește, ușor lucru să cucerești lumea. Din cînd în cînd mai apar defecțiuni pe parcurs. Ba îți mai scapă un terorist, ba îți mai fuge cîte un agent, ori sc întîmplă ca următoarea mișcare contrarevoluționară a popoarelor reacționare să-ți pericliteze întreaga desfășurare de forțe. Cel mai bun exemplu în acest sens ni-1 oferă revoluția ungară din 1956, care s-a încheiat, după cum sc știe, cu victoria socialismului pe: șenile.

în pofida depărtării la care mă aflam, am urmărit cu mult interes evenimentele din vechea mea patrie. Relatările erau însă atît dc contradictorii, îneît nu m-am putut bizui decît pe acel organ de presă în care am avut întotdeauna încredere: „Pravda".

Potrivit informațiilor agenției TASS, revoluția ungară s-a desfășurat în următorul fel:

„A avut loc o intervenție dc proporții reduse a miliției, determinate dc cîteva acțiuni criminale ale unor elemente contrarevoluționare, reduse ca număr. Poporul maghiar a sprijinit din plin armata sovietică în strădaniile ei dc a înăbuși revolta poporului maghiar.

Elemente maghiare contrarevoluționare aflate în arest preventiv au fost trimise deja acasă, revenind la obișnuitele lor activități din Siberia. Fostul prim-ministru maghiar, Imrc Nagy, a trebuit să implore protecția autorităților militare sovietice, care l-au scos pc ascuns din țară pentru a-1 feri dc mînia muncitorimii maghiare. Cererea Națiunilor Unite de a trimite doi observatori în Ungaria constituie un amestec grosolan în politica internă suverană a Armatei Roșii" (TASS).

Aceasta era deci situația din Ungaria, descrisă în tonul original al ziarului „Pravda", care la urma urmei înseamnă „adevăr". Acțiunea militară cu caracter umanitar cunoscută sub numele dc „Budapesta - kaputt" s-a desfășurat sub semnul doctrinei marxist-leninist-hrușciovistc potrivit căreia: „într-o epocă în care popoarele asuprite caută să se elibereze de cătușe, orice încercare de a le elibera de cătușe trebuie zdrobită cu pumnul."

Revoluția ungară a fost zdrobită în numele acestui principiu și cu ajutorul tancurilor mongole. Cartiere întregi din Budapesta, unul din cele mai vechi și mai frumoase orașe ale Europei, au fost făcute una cu pămîntul. Iar Occidentul n-a mișcat un deget și nici n-a avut vreo mustrare dc conștiință, căci, la urma urmei, nu-i rugase nimeni pe unguri să organizeze după bunul lor plac o revoluție. Nici tanchiștilor mongoli nu le-a fost prea greu, căci oricum, habar n-aveau unde se află. Acasă li se explicase că urmau să zdrobească o revoltă a Germanici naziste împotriva Mongoliei, astfel curiozitatea lor fusese satisfăcută.

Important era doar faptul că socialismul ieșea din nou biruitor. Gteva ziare radicale de dreapta condamnaseră, ce-i drept, brutalitatea cu care fuseseră înăbușite mișcările din Ungaria, însă studenții își continuară demonstrațiile împotriva lui Franco, iar mediile de informare s-au sinchisit prea puțin de libertatea micului popor ceh. Erau acum preocupate de cea mai revoluționară realizare tehnologică a secolului - sputnicul sovietic.

Da, elementelor reacționare ca mine nu le-a fost deloc ușor de data aceasta. Succesul sovietic era într-adevăr copleșitor, punînd sub semnul întrebării superioritatea tehnică și electronică a Lumii Libere.

Exista, ce-i drept, bănuiala că sputnicul sovietic n-a crescut în exclusivitate în ograda științei sovietice. Dar era dovedit în schimb care din cele două mari puteri are potențialul tehnologic mai eficient pentru a racola un număr suficient de mare de foști naziști specialiști în rachete. Apariția sputnicului le-a oferit în plus tuturor comuniștilor ocazia de a-și ieși din minți dc bucurie.

- Se-nvîrte, urla Felix, Ciocanul Roșu, beat de fericire, cu ochii strălucitori și degetul întins spre cosmos, se-nvîrte, diavolul ăla mic se-nvîrtci

Și Felix se-nvîrtisc. în ultimul timp fusese cam dezamăgit dc comunismul *ă la* U.R.S.S. Totul începuse cu sfîrșitul neașteptat al gcneralissimului, urmaseră livrările generoase de arme sovietice ale păcii către Orientul Apropiat, iar acum liniștirea zurbagiilor dc unguri. Timp dc o clipă, se părea că Felix, Ciocanul Roșu, avea să treacă în lagărul meu imperialist. Dar apoi, se ivise dintr-o dată pc cer acea lună artificială, ca un semn al destinului ce fine totuși dreptatea de partea bastionului păcii.

La rîndul meu, m-am convins o dată în plus că dreptatea istorică nu era altceva decît o demonstrație a puterii.

Iar asta îmi amintește de acea întîmplare cu un spectator care în timpul filmului m-a admonestat să nu mă mai tot foiesc pe scaun de parcă aș avea limbrici. M-am simțit rănit în amorul meu propriu. în timpul pauzei m-am ridicat, așadar, m-am întors spre el, mi-am luat avînt...

Dar atunci s-a ridicai și cl. Nici pînă astăzi nu înțeleg cum de un uriaș ca cl putea să pară atît de mic cînd ședea pe scaun. I-am zis: „Ei bine, atunci n-am să mă mai foiesc pe scaun. Vă rog să mă scuzați". Dintr-o dată eram convins că în fond avea dreptate. Bărbații de peste doi metri au de altfel întotdeauna dreptate.

Stăteam deci amîndoi, Occidentul și cu mine, uimiți și speriați de puterea neașteptată a Uniunii Sovietice. Dar lucrurile nu s-au terminat aici. în timp ce atotputernicul bastion al păcii trimitea laboratoare și ateliere în cosmos, sateliții americani, incapabili să se ridice, au ajuns să fie batjocoriți de mediile occidentale și botezați „kaputtnic". Nu trecea o zi în care să nu primim o știre oficială de la Pentagon: „Start al unei noi rachete experimentale. Stop. Misiune eșuată. Explozie la bord. Roger." Ce tîmpenie. Cine îi obliga oare să-și trîmbițeze în lume toate eșecurile? N-ar fi putut să-și țină pur și simplu gura? Nu, cu naivitatea înduioșătoare a sistemelor

democratice anunțau de fiecare dată: „Iar a explodat unul". Mie însă îmi place nespus această sinceritate superfluă. îndrăznesc chiar să susțin că această naivitate e un semn de tărie.

Dar la ce-mi folosea frumoasa mea teorie cînd în practică, sputnicul greu de 50,83 kg străbătea distanța dintre pașnicul Damasc și babilonicul Tel Aviv cu o viteză record, în numai șapte secunde. Pentru noi, aceste fapte erau ca sarea pe rană, mai cu seamă că Felix ne ținea de trei ori pe zi la curent cu aceste izbînzi. Indivizi serioși din vecini plîngeau ca niște copii cînd luna atotputernicului bastion al păcii transmitea piuituri vesele din ceruri, în timp ce „kaputtnicii" americani se tîrau ca niște broaște țestoase prin nisipurile de la Miami Bcach.

Nu ne mai rămînea altceva de făcut nouă, reacționarilor, decît să strîngcm din dinți și să sperăm într-o minune. Și în sfîrșit, da,într-o glorioasa după-amiază, s-a anunțat la radio că dc data aceasta reușisem, că sputnicul american sc ridicase în sfîrșit și rămăsese pc orbită.

Am luat-o la fugă și m-am repezit la Fclix:

- Se-nvîrtc, diavolul, sc-nvîrtc, țipam cu. Trăiască primul sputnic liber. Hrușciov este și va rămînc un cap sec.

- Ei să fie, mîrîi Ciocanul Roșu, 15 kg, asta numiți voi o lună?

Dar nu mai puteam fi opriți.

- Greutatea nu contează, am strigat noi în cor,înălțimea c totul. Luna noastră se-nvîrtc la distanța astronomică dc 2700 km. în timp ce amărîtul ăla de titirez sovietic n-a urcat decît la 1700 km.

Fclix se făcu mic sub ochii noștri și o rupse la fugă spre est, scoțînd flăcări de sub călcîie.

Bucuria noastră fu însă scurtă. Nu trecuse mult dc cînd americanii reușiseră să-și trimită portocala în cosmos, cînd fu lansat un nou

sputnic sovietic - dc data aceasta cu un cîine adevărat la bord. „Laika" sc numea noul cosmonaut patruped. Noi, legiunea neagră, eram acum siliți să acceptăm evidența că undeva, acolo sus, în cosmosul de nepătruns, se rotea un cățeluș comunist.

O dată cu această știre senzațională, Occidentul fu surprins și de noutăți din arena politică. Eroul celui dc-al doilea război mondial, omul care îl ajutase pc Hrușciov să ajungă la putere, mult apreciatul feldmarcșal Șukov dispăruse ca înghițit dc pămînt. în est, oamenii nu s-au neliniștit, căci știau din experiență că la ruleta politică a autoputcrnicului bastion al păcii oricine putea să apară sau să dispară fără prea multe explicații. în vest, cazul Șukov a rămas însă și pentru cei mai calificaji sovietologi o taină cu șapte pcccți.

Astăzi pot în sfîrșit să spun ce s-a întîmplat cu adevărat.

Laika n-a zburat singură

i acea epocă a sputnicilor, cei de la „Pravda" sc adunaseră ntr-o zi la redacție ca să întocmească materialul despre reacția spontană a maselor la aceste noi victorii. Dintr-o dată pașnica lor adunare fu întreruptă dc țîrîitul ascuțit al telefonului ultrasecret. La telefon era cel mai colectiv dintre conducători, tovarășul Hrușciov în persoană:

- Tovarăși, le dădu cl dc știre, cîinelc o să zboare curînd!

Și cu asta închise. Vestea sc răspîndi cu viteza fulgerului în redacție. Rcdactorul-șcf convocă dc urgență o ședință extraordinară și anunță că fusese informat dc conducerea superioară că unul din granguri are să zboare.

- Care, întrebă unul mai curajos, care din ci o să zboare?

Consfătuirile interne s-au încheiat la miezul nopții. Atunci s-a hotărît că trădătorul nu putea fi decît feldmareșalul Șukov. Și anume fiindcă era singurul care nu fusese încă îndepărtat.

Atacul publicistic fu redactat pe loc. A doua zi apăru în „Pravda" un editorial cu titlul: „Șukov, agentul rechinilor din Wall Street". Articolul sc caracteriza prin tonul său deosebit de dur, un trădător al clasei muncitoare nu merita însă îndurare.

Hrușciov citi în dimineața aceea „Pravda" și fu foarte impresionat de cele aflate. Restul sc știe. Șukov zbură. Asta-i viața.

După cîinc zbură și prima ființă omenească în cosmos, și anume, cosmonautul sovietic Iuri Alexccvici Gagarin. Am reținut atît dc bine numele deoarece Felix Ciocanul își boteză mezina cu numele Gagarin. Dar acesta n-a fost decît începutul. După ce Gagarin și-a părăsit satelitul, executînd în fața lumii întregi un program de gimnastică în spajiul cosmic, Uniunea Sovietică, ghidîndu-se după

cuvintele șlagărului „Everything you can do, I can do bettcr"[1], nc-a mai pregătit o surpriză, producînd primul spărgător atomic de gheață din lume. Noua minune își croi drum pînă la Polul Nord și împlîntă în inima polului steagul cu secera și ciocanul.

- Doamne Dumnezeule, gemu Europa, cu răsuflarea tăiată, cine o să-1 mai oprească pe ursul rus?

Bunul Dumnezeu auzi această rugăciune și cum, de la bun început, refuzase să stabilească legături diplomatice cu comuniștii, luă măsurile necesare.

„Faci bine și-ți auzi de rău", spune Scriptura. Și așa este căci uneori durează destul de mult pînă ce omenirea recunoaște cine sînt adevărații ci binefăcători. Să ne gîndim de pildă la unul dintre primii oameni de știință, Galileo Galilei, care a descoperit că noi ne rotim în jurul soarelui și nu invers. Din această pricină era să-și piardă viața, și abia cînd și-a recunoscut erezia în fața judecătorilor Inchiziției, teoria lui a fost în sfîrșit recunoscută.

Marx de asemenea e mort. Nu i-a mai fost odată să vadă cum discipolii lui au eliberat omul din cătușele sclaviei. Ca să nu mai vorbim de Moisc care, așa cum se știe, a așteptat timp de patruzeci de ani în zadar să primească viza...

Singurul norocos printre acești profeți a fost Mao Tzedun. Marele președinte a devenit încă din timpul vieții idolul tineretului chinez, iar în Occident s-a bucurat de un prestigiu neștirbit pînă la moarte. Prin anii cincizeci și șaizeci a obținut chiar succese extraordinare în literatură.

S-a impus în acea epocă micuța sa carte roșie, o culegere de maxime și cugetări ale Marelui Conducător, un ghid infailibil pentru orice situație.

Din nenumăratele pilde de magie ale cărțulicii roșii, pe care noua stîngă o ținca to t timpul la îndemînă, alegem doar povestea unui tînăr pilot chinez. Acesta constată în timp ce sc afla în zbor că

avionul începuse să piardă înălțime. Dar tînărul pilot chinez nu-și pierdu cumpătul, ci scoase îndată cartea roșie din buzunarul dc la piept, o deschise la pagina 101 și citi: „Omul înfometat mănîncă, omul însetat bea, comunistul rămînc însă pururea comunist!" Și iată că avionul începu să recupereze din înălțime, motoarele funcționau din plin, zborul sc desfășură conform programului. Miracol? Vrăjitorie? Legendă? Nu. Minciună.

Da, și mai era apoi povestea bătrînei chinezoaice care nu putea să adoarmă. Doctorii încercaseră tot ce le stătea în putere, pînă ce într-o bună zi, bătrîna se apucă să citească din învățăturile marelui Mao. Dc atunci nu mai poate fi trezită...

Toate aceste istorioare ar fi mai hazlii dacă Marele Președinte n-ar fi stăpîn peste aproape un miliard de oameni transformați în automate. Cu ocazia neuitatelor sărbători de Întîi Mai, masele de fani în marș, cu cărțulia roșie sub braț, formau o coloană nesfîrșită. Dc obicei ultimul participant ajungea în dreptul tribunei de onoare la Întîi Mai al anului următor. Pînă ce într-o zi, Mao sc plictisi de toate astea și plecă acasă, pentru a se concentra asupra cărții roșii: „Ascensorul merge în sus ascensorul merge în jos. Haideți, tovarăși, să-1 oprim cu toții împreună!"

Să nu uităm că Marele Președinte a obținut de la editorii chinezi un onorariu însemnat. Primul tiraj s-a ridicat la trei sute de milioane, pentru cel de-al doilea zațul de plumb era gata pregătit, iar dacă într-o bună zi cartea va fi oferită în abonament, cu siguranță că se va vinde ca pîinea caldă, care în țările socialiste oricum nu există.

Cine își închipuie însă că aș avea de gînd să-mi bat joc dc Marele Președinte Mao nu dispune, de fapt, de gîndirea dialectică necesară. Acest războinic a ferit, ani de-a rîndul, omenirea de cele mai cumplite confruntări războinice.

Sîntcm siguri, ba sînlem chiar gala să paricm că, fără Mao, autotputemicul bastion al păcii ar fi provocat dc mult o confruntare nucleară. în chip cu toiul misterios Mao a reușit să insufle elitei Kremlinului acea stare de înțelepciune ce o făcea mereu dispusă

pentru noi dialoguri cu Statele Unite. Marele Președinte a fost justificarea coexistenței Statelor Unite și a Uniunii Sovietice. A fost unicul zălog al păcii mondiale.

După părărea mea, orice oraș occidental cu pretenții ar fi trebuit să aibă de mult un bulevard cu numele lui Mao Tzcdun.

Contraversa dintre cele două somități ale marxismului a început de îndată ce Stalin și-a dat duhul, iar Mao a rămas singurul revoluționar dc serviciu. Cînd Nikita Hrușciov a început să bată cîmpii în legătură cu „coexistența pașnică" și alte chestii mic-burghczc, Republica Populară Chineză a făcut cunoscut faptul că e sătulă pînă peste cap de acest diletant.

Discuțiile dintre cele două puteri s-au înăsprit dc la un an la altul, mai ales după ce Hrușciov a bătut în retragere și și-a luat înapoi rachetele din Cuba în urma ultimatumului președintelui Kcnnedy. Mao și-a exprimat disprețul față dc acest gest de lașitate, citînd una din maximele lui Lenin: „Lupta armată împotriva capitalismului este și rămîne unicul mod de a soluționa problemele unei nenorocite dc democrații populare", sau ceva asemănător.

> - Voi chinezii vă puteți permite, se plînse Nikita la marele sau rival. Aveți un miliard dc băștinași și după un război nuclear tot vă mai rămîn opt sule dc mii. Nouă, în schimb, doar vreo șaizeci de mii.
>
> - Asta face la un loc opt sute șaizeci dc mii, răspunse Mao, Marx ar spune că în această lume tristă, suma aceasta reprezintă totuși un potențial pentru înfăptuirea socialismului.

Nikita n-a fost însă de acord. Pe vremea aceea, existau deja în Rusia ceasuri de mînă și bomboane umplute cu ciocolată, iar cl nu avea chef să se transforme într-un nor. Plecă deci acasă și, pentru toți maoiștii din ost și vest, nu mai fu, din acea clipă, decît un revizionist corupt.

Nu știu ce credea Hrușciov despre Mao, căci Nikita, ca un adevărat ucrainean, nu întreținea nici un fel de relații cu agenți sionișli ca mine, dar pot să bănuiesc. A fost însă de acord să invite o delegație de clemente israclicnc progresiste, pentru a le demonstra americanilor că antisemitismul său sc menține în limite rezonabile. în același timp izbuti cu șiretenie proletară să împiedice orice contact între agresorii sioniști și evreimea rusească.

Cu această ocazie plecă la Moscova un grup de dansatori israclicni de slînga, și cu ci împreună fiul lui Felix, un comunist la fel de convins ca și tatăl său. La întoarcere, tînărul progresist îmi povesti entuziasmat despre peripețiile sale de neuitat din țara socialismului înfăptuit.

> - Păcat că nu sînt scriitor, își încheie tînărul Ciocan istorisirea. Tare mi-ar fi plăcu t să-mi scriu impresiile pentru a le transmite generațiilor viitoare.
>
> - Nu-i nimic, spusei eu pentru a-1 consola pe simpaticul tînăr. Am să le scriu cu în locul tău!

1

Oricc-ai face tu, eu fac mai bine *iengl.').*

Bun venit în lagărul păcii !

Duminică: în sfîrșit la Moscova! Orașul sărbătorește Festivalul Internațional al Tinerelului. Avem parte de o primire nemaipomenită. Conducătorul organizației de tineret Comsomol a venit personal să ne întîmpine, adrcsîndu-ne următoarele cuvinte izvorîtc din inimă: „Pacea este indivizibilă. Tinerii luptători ai socialismului sînt chezășii înfăptuirii unei societăți fără clase. Proletari din toate țările uniți-vă. Vă mulțumesc". După partea oficială nc-a strîns mîna și a adăugat pe un ton mai personal: „Moarte imperialiștilor!" I-am mulțumit: „Moarte regimurilor coloniale antipopulare!" El răspunse: „Umăr la umăr construim victorioasa economie marxistă." Noi: „Amin".

Clipe de neșters.

Astă seară vom avea primul spectacol. Am căutat numele noastre pe afișe, dar acolo unde trebuia să fie anunțat grupul de dansatori israelieni apărea, din greșeală, prognoza meteorologică. Vom avea deci vreme bună. Grozav. Am luat imediat legătura cu conducătorul Comsomolului, iar el ne-a promis că va interveni personal ca radioul să facă publicitate pentru spectacolul nostru. Grozav tip. Am ascultat toată ziua emisiunile radio. Nemaipomenită muzică. Scara am umblat apoi încolo și încoace și am împărțit foi volante pe care scria unde urma să apărem. Vigilența miliției populare s-a făcut însă simțită imediat: Foile volante au fost confiscate pc loc. Ni s-a spus că în timpul unui festival nu trebuie distribuit material propagandistic, /tfn luat imediat legătura cu conducătorul Comsomolului, care ne-a asigurat că la părăsirea Uniunii Sovietice ni se vor înapoia, bineînțeles, toate foile volante. La spectacolul nostru au venit 9.000 de evrei. Cei mai mulți n-au obținut bilete, au fost nevoiți să aștepte afară și au blocat circulația pe străzile din jur. Păcat.

Luni: Am vizitat expoziția de artă a festivalului: Pe lîngă artă rusească realistă au fost prezentate și opere din sfera dc influență a Pactului de la Varșovia. Delegația siriană a împărțit o broșură în care

sînt descrise atacurile bombardierelor israelicne asupra centrelor culturale siriene. Am luat imediat legătura cu conducătorul Comsomolului care ne-a asigurat că broșura se ocupă exclusiv de arta sirrealislă și nu are nici un fel de caracter politic - trăiască independența micilor popoare. Victoria gîndirii dialectice este sigură. Ocrotiți pacea.

Scara am avut parte de o surpriză plăcută.Radio Moscova a transmis din sfert în sfert de oră știrea că grupul dc dansatori israclieni va apărea pc scena teatrului „Steaua Roșie Colectivă". Abia în ultima clipă s-a descoperit că la mijloc era o mică neînțelegere, căci pc această scenă urmau să sc producă chi tariștii revoluționari din Oman. Am luat dc urgență legătura cu conducătorul Comsomolului, care nu și-a ascuns mîhnirca față dc accstă nefericită întîmplarc. Imcdia t a dispus eliberarea sălii de sport a gimnaziului „Jos culacii". Din păcate, la această școală sc produsese un scurt-circuit, și în acest fel am dansat la lumina luminărilor pentru cei 20.000 dc evrei care umpluseră tot cartierul și paralizaseră întreaga ciculațic. Spectacolul a durat pînă în zorii zilei și a avut un succes răsunător.

Am făcut o greșeală. Pc unul dintre dansatorii noștri l-a apucat durerea dc măsea, așa că l-am rugat pc portarul hotelului să ne găsească o aspirină. După cel mult zece minute postul dc radio transmitea știrea că spectacolul israclian fusese suspendat din cauza îmbolnăvirii unuia dintre membrii formației. Am luat legătura cu conducătorul Comsomolului, care abia își putea stăpîni indignarea și ne-a promis că va găsi un dentist.

în loc dc spectacol am luat parte împreună cu delegația irakiană la o scară a prieteniei. „Stimați eroi ai Bagdadului, le-am spus noi, încercînd să stabilim un contact, pcrmitcți-nc să dăm glas sentimentelor noastre de solidaritate antiimperialistă, ca dovadă a dorinței sincere dc pace a tineretului internațional, a gîndirii progresiste!"

Conducătorul delegației irakiene, un tînăr plăcut și inteligent, a exprimat într-o alocuțiune speranța că în cel mai scurt timp vom

izbuti să venim de hac și ultimului sionist. Apoi irakienii au scuipat într-o j5arte și au plecat. Am luat legătura cu conducătorul Comsomolului, care s-a enervat foarte tare și ne-a promis că va lua măsurile necesare. „Rolul conducător al proletariatului industrial, nc-a explicat el, nu poate fi pus în discuție. Iscăliți tratatul

dc dezarmare." Mai tîrziu ne-a ajuns la urechi că-1 invitase la el pe conducătorul delegației irakiene și sc întreținuse cu el timp dc cinci ceasuri. Mai mult ca sigur i-a tras un perdaf.

Miercuri: Iată că din nou spectacolul nostru nu a fost anunțat. Am luat legătura cu conducătorul Comsomolului. Nc-a spus că deja fusese informat dc această neglijență criminală și că cel vinovat fusese trimis pe loc la Irkulsk, unde sc îmbolnăvise între timp de tifos și sc afla pc patul dc moarte. Conducătorul Comsomolului c un tip nemaipomenit, trebuie să recunoaștem. Mereu ne dă o mînă de ajutor, fără nici un interes. Dimineața a avut apoi loc repetiția generală în sala teatrului „Lupta împotriva paraziților occidentali". Am fost însă puțin deranjați, deoarece niște excavatoare uriașe săpau șanțuri adînci în jurul clădirii, iar apoi a fost tras un gard dc sîrmă ghimpată în fața intrării. Conducătorul Comsomolului nc spuse că acesta era un lucru tipic pentru urbanismul sovietic, mereu pus pe muncă, încercînd mereu să înfrumusețeze chipul iubitei lor capitale. Pumnul oțclit al popoarelor eliberate va zdrobi conspirația imperialistă.

Cînd am revenit seara la teatru, șanțurile fuseseră umplute cu apă. Pc tumul teatrului se afla un reflector care sc rotea neîncetat, prinzînd în lumina sa puternică orice mișcare. Vreo 70.000 de spectatori dc origine iudaică au traversat șanțurile înot, au tăiat sîrma ghimpată și au pătruns în teatru, unde din cauza supraaglomeratei s-au prăbușit pereții. Miliția populară a intervenit cu elicoptere, astfel că trei spectatori au luat-o la fugă. Spectacolul dc pe malul șanțurilor cu apă a durat pînă a doua zi după-amiază. Spectatorii profund mișcați au intonat alături dc noi cînticelclc noastre ovreiești.

Joi: Astăzi dimineața a sosit un mesager înarmat, adueîndu-ne vestea că spectacolul din seara aceea nu va avea, din păcate, loc, deoarece cheia de la teatrul „Revolta marinarilor de pe crucișătorul Potemkin" nu era de găsit. Conducătorul Comsomolului: „Cel care a pierdut cheia va răspunde în fața unui tribunal militar. Dc asta puteai fi siguri".

Spre marele său regret nu poate să ne pună altă sală la dispoziție, dar pentru ca nu care cumva, ferească Dumnezeu, să sc suspende spectacolul, a rechiziționat pentru noi șura încăpătoare a colhozului „La porcul roșu". Am fost duși în camioane pînă acolo, iar în urma noastră au fost imediat minate cîmpurile. Aproximativ 135.000 dc spectatori evrei, echipați cu detectoare dc mine, au pornit pc jos din toate părțile Rusiei spre noi. Festivalul tineretului nu mai înregistrase un asemenea succes. Am dansat și am cîntat cu publicul pînă a treia zi.

Vineri: Conducătorul Comsomolului, cu care am luat legătura, ne-a mărturisit că tulburările de pînă acum au fost provocate dc rămășițele bandei lui Beria, dar că dc acum înainte totul va fi în cea mai bună ordine. Și într-adevăr, încă din zorii zilei au fost puse în toată Moscova indicatoare pc care stătea scris: „Tovarășe! Pc aici c drumul spre spectacolul israelicnilor! Veniți în grupuri!" I-am mulțumit conducătorului Comsomolului pentru acest gest nobil, el însă ne- a ripostat cu modestie: „Uniunea Sovietică pășește în fruntea popoarelor eliberate. Armata Roșie va respinge orice agresiune." înainte de spectacol am pornit în plimbare pe urma plăcuțelor și săgeților indicatoare. Amajunsîn fața unei casc mari de la periferie și a unei alte plăcuțe: „Tovarășe! Urcă la etajul doi! Succes!" încă de la etajul întîi am citit: „ Pregătește documentele, tovarășe!", iar deasupra unei uși scria în ebraică: „Bine ați venit!" Am intrat prin urmare, iar în spatele biroului am dat peste un grup dc băieți ai poliției secrete. Le-am înmînat hîrtiile mele, iar după un scurt interogatoriu cu caracter informativ am fost arestat. Conducătorul Comsomolului a intervenit însă personal, și încă dc a doua zi dimineață am fost pus în libertate. Din greșeală, radioul a anunțat, că

din cauza dispariției mele spectacolul israelian a trebuit să fie suspendat. De aceea nu au venit decît vreo 250.000 dc evrei

în seara aceea. Mulți au rostit o rugăciune în care a fost invocat dc cincisprezece ori Atotputernicul. Spectatorii, profund mișcați, s-au despărțit suspinînd după o săptămînă.

Sînibată: Ultimul nostru spectacol a fost anula t din cauza „Lipsei de interes a publicului". Am luat imediat legătura cu conducătorul Comsomolului. Acesta a primit cu multă înțelegere plîngerca noastră, dîndu-și cuvin tul că dc data aceasta va lua într-adevăr măsuri drastice. Și așa a fost. Peste o ora am fost încărcați în vagoane dc tren și expedia(i acasă. Bastionul păcii e atotputernic.

Istoria arc propriile ei legi, mai ales atunci, tovarăși, cînd gîndești dialectic. Așa se face că după o de-stalinizarc urmează obligatoriu o dc-liberalizare. Și așa s-a și înlîmplat pe vremea lui Nikita în atotputernicul bastion al păcii.

Cînd s-a ridicat cortina, dc pe noua scenă au putut fi auzite noi voci. După dezvăluirile lui Soljenițin au apărut în revistele literare cîteva excelente satire împotriva cenzorilor, atît de bune îneît cenzorilor nu le-a mai rămas altceva de făcut decît să interzică satirele cu autori cu tot.

Situația a devenit deosebit de delicată atunci cînd romanul interzis al lui Boris Pastcrnak a primit pe neașteptate premiul Nobel pentru literatură. Această provocare capitalistă, din calc afară de bătătoare la ochi, reclama de-a dreptul o reacție imediată a muncitorilor sovietici. în acest sens s-au purtat cîteva convorbiri telefonice, au fost percheziționate cu grijă cîteva locuințe, pînă cînd Boris Pasternak, din proprie inițiativă și fără intervenția miliției, a ajuns la concluzia că ar dori să renunțe la premiu.

Absurd este doar faptul că cenzorul rus ar fi putut liniștit să permită apariția cărții și înmînarea premiului. Nu ar fi riscat nimic.

TRAGEDIA DOCTORULUI IURI

IUROCIKA ANDREEVICi JIVAGO

Cercul nostru dc intelectuali s-a întîlnit sîmbătă la sculptoriță. Cînd doamna casei a servit ceai rusesc dintr-un vechi samovar, discuția s-a oprit firește la „Doctor Jivago".

- Ce carte, murmură tînărul arhitect, ce bogăție inimaginabilă de formulări unice.

- Extraordinară descriere a caracterelor, unică în literatura epocii noastre, constată profesorul Billitzcr. Atît dc rusească și tocmai de aceea universală.

- Literatură pură, interveni gazda, mai ales capitolul pscudo- istoric.

- Cîtă forță dc expresie, observă Bcn-Sion-Zicgler. Pur și simplu nu poți lăsa cartea din mînă.

- Eu aștept ediția originală în engleză, recunoscu inginerul Gliick roșind. Numai dc aceea nu am citit-o încă. Despre ce c dc fapt vorba?

- Despre doctorul Jivago, explică tînărul arhitect.

- Vă amintiți capitolul de la început, unde cl ar vrea atît dc multe și toate i se pun împotrivă? întrebă Bcn-Sion-Zicgler. L-am asigura t că, bineînțeles, ne aminteam, cum am fi putut uita un asemenea capitol.

- Care capitol? întrebă Gliick.

- Un capitol extraordinar, am confirmat eu, un capitol cu totul ieșit din comun.

- Exact, încuviință și profesorul, mă gîndesc adesea la călătoria tragică a lui, ci, cum îi zice ăluia, parcă Larisa.

- Scuzați-mă, sc amestecă Bar-Honig, dacă nu mă înșel Larisa c un nume de femeie.

- întocmai, spuse gazda, ea e sora lui Voidniapin Nikolacvici Kuia.

- Ei doamne, se indignă Ben-Sion Ziegler. Voidniapin Nikolaevici este unchiul Anei Ivanova Alcxandrovna Ciupcik.

- Sta fi puțin, gemu Gliick, mai încet.

- Cu tot respectul, sc burzului tînărul arhitect, dar zău că habar nu aveți. Ana Karcnina Natașa Ciupcik este mama lui Pavcl Pavlovici Iosif Konsomolskaia Pravda.

- Ia auziți, I-am întrerupt cu, vreau să știu dacă ați citi cartea sa nu.

- Ha! Dc cel puțin trei ori, dragul meu!

- Și despre ce este vorba în carte? sc interesă Gliick. Spuneți- mi și mic o dată.

- Despre Jivago.

- Bine, dar ce i se întîmplă lui Jivago ăsta? întrebă Gliick.

- Mai bine ați întreba ce nu i sc întîmplă.

- Bine. Atunci ce nu i sc întîmplă?

- Nu-i chiar așa ușor de povestit, i-am povestit cu.

- Dar care e substanța? (Gliick)

- Greu de spus.

- Doctorul Jivago este, ca să zicem așa, un simbol.

- Ce fel de simbol? (G)

- Ceva pur simbolic...

Dintr-o dată m-a luat cu amețeală, mîinilc au început să-mi tremure, chipul mi-a devenit alb ca varul.

- Prieteni, am bîiguit cu cu voce răgușită, cu nu mai pot. Am început să citesc „Doctor Jivago" și m-am oprit la mijloc. Pur și simplu nu puteam reține numele. Asta c. Am spus-o. Acum faceți cu mine ce vreți. Mie mi-e totuna. Cartea asta c ocnă nu alta.

O liniște apăsătoare se așternu asupra cercului nostru intelectual.

Gliick cedă primul.

- Nici eu nu aștept dc fapt ediția în engleză, suspină el. Nici nu știu englezește. Am început cartea... am ajuns pînă la pagina 14... pînă la Ivan Ivanovici Djugașvili, dacă nu mă-nșel... și atunci... am adormit...

- Nu-i rău, șopti profesorul Billitzer cu privirea plecată. Eu am ajuns după eforturi supraomenești pînă la Igor Scrghccvici Kasparov.

- Și cu, zise arhitectul, pînă la Piotr de la pagina a treia.

- Pînă la pagina dc titlu.

Apoi am reluat relaxați discuția noastră literară. De data aceasta nc-am amuzat cu adevărat. Cînd s-o ivi prilejul, n-ar fi rău să schimbăm o vorbă cu membrii juriului premiului Nobcl. Tare aș vrea să știu, ci pînă la ce pagină au ajuns.

Modificările care s-au petrecut în anii aceia în opinia publică europeană au determinat o anume evoluție a societății care, dintr-un unghi pur sociologic, este cît se poale dc originală. Evoluția aceasta este reprezentată cel mai bine de prototipul urban al intelectualului

de stînga, pc care îl voi descrie mai detailat în cele ce urmează.
Deoarece nu pot să-l sufăr.

INTELECTUALUL DE STÎNGA

Intelectualul dc stînga e, de cele mai multe ori, jurist, regizor, uneori pictor sau vreun scriitoraș, poate chiar actor, profesor sau ginecolog amator. De cînd a lăsat în urmă mediul mic-burghez înăbușitor, el se simte în societatea celor frumoși și bogați ca peștele în apă. Datorită înclinațiilor sale artistice este un oaspete bine văzut în cercurile boeme. Din punct de vedere social a renunțat la mult slăvită viață simplă, dar nu s-a abătut nici un pic de la ideologia sa. A rămas ceea ce a fost dintotdeauna, un stîngist. Un intelectual dc stînga.

Nu c comunist. A fost mai de mult, odată, dar nu convins cu adevărat. în orice caz, nu mai vorbește de ani de zile despre asta. în discuțiile particulare însă, nu ajunge în situația ca, furat de vorbe, să-1 condamne unilateral pe Stalin și continuă să fie un partizan fidel al celei dc-a 111-a Internaționale, chiar dacă aceasta s-a dizolvat de aproape cincizeci de ani. Cînd distinșii săi oaspeți adunați în salonul vilei sale stau la taclale, indignîndu-sc dc îngrozitoarea sărăcie a oamenilor din Uniunea Sovietică, cl sc adînccștc într-o tăcere meditativă sau aruncă din cînd în cînd remarci ascuțite cu privire la existența nenorocită a negrilor din Harlem. în același timp, respinge hotărît centralele nucleare din apropiere, ba chiar a iscălit în acest sens vreo două petiții.

Urăște șovinismul și condamnă războiul, considcrîndu-1 supcrflu.

E căsătorit, dar trăiește separat dc soție. Arc două fiice, Heidclinde și Ko, care merg la școală la New Orleans.

într-o singură privință nu face însă compromisuri, anume în privința demonstrației anuale dc Înlîi Mai. Chiar și la cocteilurile socrului său, marele magnat, nu face un secret din crezul său în solidaritatea internațională a celor ce muncesc. Pînă acum n-a uitat niciodată ca dc Ziua Muncii să prindă un steguleț roșu pe aripa Mcrccdcsului său.

înainte de a pleca la New York, pe banii fundației Rockfellcr, mai apucă să iscălească și cîtcva petiții care solicită eliberarea imediată a tuturor teroriștilor prinși în Occident. Inclusiv a asasinului lui Robcrt Kcnncdy, față dc care manifestă de fapt o anumită înțelegere.

Să nu uităm că a rămas un intelectual dc slînga. Pînă în ziua dc azi, îmbrăcămintea sa are ceva proletar, iar acasă menajera și șoferul au voie să-i spună Mikc. Respinge imperialismul cu toată hotărîrea inteligenței sale. Cu prilejul deschiderii unui club dc noapte, la care este coproprietar, le declară verde în față jurnaliștilor că c un marxist înrăit și că scopul vieții sale continuă să fie înlăturarea tuturor diferențelor de clasă. „Și de la credința mea nu mă abat nici afîtica!" îi înștiințează intelectualul de stînga pe toți participantii.

Cînd a fost chemat în justiție din cauza unor evaziuni fiscale, l-a trimis pc majordomul său la demonstrația dc Întîi Mai. înainte dc asta a fost însă nevoit să-și concedieze șoferul, deoarece timpul dc probă expirase. în loc de despăgubire a putut să finanțeze noi petiții.

E lucru știut că Nikita Hrușciov a reușit la vremea lui să obțină succese considerabile în dezvoltarea rachetelor nucleare și în înăbușirea rapidă a revoltelor naționale. Dar poporul sovietic continua să stea la cozi în fața magazinelor goale, iar capitalismul din spatele Cortinei dc Fier nu fusese încă înmormîntat.

Pînă aici toate bune și frumoase, dar apoi, Nikita a comis cca mai gravă greșeală pc care o poate comite un comunist: Și-a subestimat colegii.

După vreo zece ani dc conducere colectivă despotică s-a pus, așadar, întrebarea tot mai stringentă: Cînd, unde, cum și sub ce pretext ar putea fi înlăturat Nikita în chipul cel mai potrivit? Și cine va prelua postul său dc colcctiv-monoom?

Mai mult ca sigur că sovietologii americani nu erau de invidiat nici dc data aceasta. Dar iată protocolul pc care i-am făcut cu ocazia acelei întîlniri secrete dc la Casa Albă.

CUM DEZLEGI CIFRUL

SAU SISTEMUL ȚAPULUI

încăperea izolată fonic se aflau trei bărbați: șeful :ontraspionajului american, împreună cu Bernic Schwarz, un reputat expert în probleme rusești, autor al volumului bestsellcr „Beria, omul viitorului", și însărcinatul personal al președintelui. Ședeau muți și mișcaji, înconjurați de nori dc fum, în timp cc pc chipurile lor se citea clar descumpănirea.

- Un sistem, gemu șeful spionajului. Trebuie să aibă și ci un sistem oarecare.

Din nou liniște. Firește că trebuie să aibă un sistem, cine spune că nu ar avea, dar care din ele, care?

- De unde să știu cu, murmură Bcrnic Schwarz. După ultimilc știri, Hrușciov pare să-și fi întărit și mai mult poziția în armată.

- Aha, răspunse șeful contraspionajului. în scurt timp urmează deci să fie înlăturat de armată.

- Nu-i chiar atît de sigur, declară Bcrnic Schwarz. Uneori lucrurile se petrec tocmai pe dos.

- Sistemul, suspină omul președintelui. Care c afurisitul lor de sistem?

Schwarz înghți un calmant.

- Un milion de dolari pentru cel care îmi explică sistemul lor dc epurare. Să luăm, dc pildă, concedierea neașteptată a mareșalului Șukov. Am urmat o schemă logică și simplă: de două ori Șukov l-a apărat pe Hrușciov ca să nu fie demis, prin urmare, mai devreme sau mai tîrziu, Hrușciov va trebui să-l dea afară. Dacă trebuie să

facă însă asta, nu o va face tocmai de aceea. Dar dacă n-o f ace, atunci cu atît mai mult n-o va face...

- Sistemul!

S-a mai băut un whisky.

- Să pornim de la faptele nude, propuse șeful spionajului și începu să răscolească prin cartotecă. Mareșalul Bulganin s-a aflat la spectacolul de ieri al Balșoi-ului în rîndul doi.

- Nu mai spuneți, sari Schwarz în picioare. Foarte interesant.

- Și mie mi se pare interesant, opina șeful contraspionajului și scoase dosarul mareșalului. în 7.09.1955 ședea în rîndul al treilea în timp cc în 3.04.56 avansase în rîndul al doilea.

- Aha. Ajunsese de pe atunci în rîndul doi, spuse însărcinatul dezamăgit. Și-atunci care ar fi noutatea?

- Ieri ședea la mijloc.

- La mijloc?

- Dacă vă spun. Pentru întîia oară de la Revoluția din Octombrie. Ori acesta c un indiciu cu privire la întărirea poziției sale printre vîrfurilc conducătoare.

- O să-1 spînzurc, spuse însărcinatul gînditor. Și Beria ședea mereu la mijloc.

- Dar în rîndul al treilea.

- Am aflat, am aflat! izbucni plin dc entuziasm Bemie Schwarz. Asta e! Dumnezeule marc care ești în ceruri, cît de orbi am putut fi. Am aflat care-i sistemul! întotdeauna sînt scoși dc pc rol cci care șed la teatru în rîndurilc fără soț!

- Tîmpitulc, spuse șeful spionajului. Defunctul Lazăr Kaganovici ședea la leatiu mereu în rîndul al patrulea.

Schwarz mai îngh|i un calmant.

- Trebuie s-o luăm încet, declară cl liniștit. Să auzim mai înlîi înlîmplarca cu gluma. Ieri la recepția ambasadorului afgan, Hrușciov a povesti t o mică glumă, dar pc neașteptate l-a lăsat pc Mikoian să spună poanta, cînd în apropriere sc afla și Brcjnev.

- E limpede, spuse șeful spionajului. Brcjnev c ca și mort.

- Așa aș fi presupus si cu, dacă Brejncv ar fi fumat atunci mai mult de douăsprezece țigări. Media sa în noiembrie a fost de optsprezece. Așadar, nu e nervos.

Din nou tăcere.

- Kossîghin a căscat cumva?

- Da, chiar dc două ori, pe la 18.30 și în jur dc 21.10. Și el c, așadar, relaxat și sigur de sine.

- Căscatul ar putea fi o încercare disperată dc a-și ascunde neliniștea. Să nu uităm că Molotov și-a scos pantoful stîng pe sub masă cu o săptămînă înainte dc a fi demis. Voia să ne demonstreze liniștea sa interioară, opină Bemie. Dacă îmi amintesc eu bine, la data aceea i-am comunicat președintelui că in felul acesta soarta lui Podgornîi fusese pecetluită.

- Doamne Dumnezeule, gemu împuternicitul. Dar dc data asta ce-o să-i comunicăm?

Șeful contraspionajului puse mină pc telefon și ceru legătura cu departamentul dc Magie Neagră.

- Prezicătorii au analizat chiar în dimineața asta intestinele unui țap tînăr, le comunică cl colegilor, vizibil înveselit după

încheierea convorbirii. Toate semnele trimit spre o cădere rapidă a lui Hrușciov.

- Ei bine, în acest caz va fi eliberat din funcție. Acum rămîne dc văzut dacă va fi numit în postul dc președinte al Sovietului Suprem sau dacă va fi împușcat. Am să iau legătura cu serviciul dc computere ale CIA-ului.

Computerul alimentat dc sovictologi cu material secret începu să scuipe toate soluțiile dialectice posibile:

Kossîghin - Podgornîi - Brejnev, agenți vînduți imperialismului. Tovarășii *Suslov - Polianski* în fruntea maselor muncitorești.

Polianski - Brejnev, josnici trădători amcricano-sioniști. Tovarășii *Podgornîi - Suslov - Kossîghin* vor prelua cîrma.

Suslov - Polianski - Brejnev - Podgornîi, sclavii nenorociți ai imperialismului, și-au arătat adevărata față. Tovarășul *Kossîghin* este urmașul lui Lenin.

Podgornîi și *Suslov* uneltesc laolaltă cu porcul dc *Kossîghin.* Tovarășii *Brejnev* și *Polianski* dau dovadă de exemplară vigilență proletară.

Tovarășii *Kossîghin* și *Podgornîi,* purtătorii de drapel ai socialismului, îi vor demasc^ pc demagogii contrarevoluționari *Brejnev* și *Polianski.* Tovarășul *Suslov* va lichida banda nelegiuita dc conspiratori.

Kossîghin - Podgornîi - Suslov, apărătorii nemernici ai cultului personalității, nu se sfiesc să ridice laba lor păroasă împotriva conducătorului legitim al proletariatului internațional, tovarășul *Brejnev.*

Agentul trotzkisto-sionist *Brejnev...*

O nu, nu-i chiar atît de simplu să-ți găsești drumul în diversitatea socialismului. Apoi tot nu există computerul care să gîndească

dialectic. Și nici omul. Dar nu-i nimic. în cele din urmă lozul cîștigător a căzut în mîna lui Leonid Ilici Brejnev, care timp dc optsprezece ani nici nu i-a mai dat drumul.

Formal, mai avea alături doi conducători colectivi, anume pc președintele Podgornîi și pc premierul Kossîghin, dar pe aceștia nimeni nu-i lua în serios. Aceasta a fost, de altfel, una dintre cele mai perfide epoci ale istoriei moderne, o epocă înnegurată și deprimantă care a dovedit o dată în plus că birocrația nu este partea slabă a regimului socialist. Nu, este regimul însuși.

Despre Brejnev putem spune că a avut noroc cu carul.

Porcul ăsta norocos a moștenit o dată cu mutarea sa la Kremlin și minunatul război din Vietnam, în care nordul progresist lupta împotriva sudului imperialist. Acesta din urmă l-a chemat în ajutor pe uriașul aiurit dc pc cealaltă parte a Pacificului, care de fiecare dată salvează omenirea liberă și nu se alege în schimb decît cu dispreț și batjocură.

Da, da, faci bine și-fi auzi dc rău. Un zîmbet răutăcios s-a lățit în acei ani pe chipul Lumii Libere în timp ce America încerca zadarnic să oprească înaintarea comunismului în Asia de sud-est. Mul ți au respirat chiar ușurați, căci înflorirea capitalismului îi enervase pe toți cei care nu-i puteau suferi pe capitaliștii înfloritori. Mînia opiniei publice din vest s-a descărcat pe bună dreptate în capul președintelui Johnson, care îi trimisese pe ai săi *„marines"* să facă ordine acolo, o dată pentru totdeauna. în cele din urmă a rămas să putrezească acolo, în nesfîrșitele jungle ale Asiei dc sud-est o jumătate de milion de soldați americani, în cea mai mare parte negri.

Pentru vest numai unul dintre inamici era acceptabil sută la sută: Vietnamul dc Nord.

Tiranii acelei regiuni vrednice de milă s-au bucurat de toată simpatia pe care o resimți față de o națiune mică atunci cînd aceasta luptă împotriva unei mari puteri. Chiar daca această mare putere nu c deloc abilă. Fiindcă nu-ți vine în minte nici un alt epitet pentru colosul

dc dincolo de ocean, care s-a avîntatîn luptă, ferm hotărît să nu o cîștigc. Dc ce oare? Pentru a-și asigura o critică favorabilă în presa liberă. De ce altfel am pierde războaiele?

Și pentru a înlătura și ultima umbră dc bănuială, președintele Johnson a declarat la timpul potrivit că grupele sale de combatanți nu vor traversa niciodată granița spre Vietnamul de Nord.

„Păi de ce nu spui așa?"întrebară conducătorii nordului și trecură granița spre sud.

Restul c tăcere.

Forțele combatante ale generalului Giob au făcut progrese remarcabile în Kwang Tri, dar și mai mult succes auavutpestrăzileNewYorkuluișiLos Angclcsului. Statele Unite ale Americii se pot mîndri cu faptul de a fi purtat cel mai prostesc război care s-a dus vreodată între un hipopotam și un țînjar. Ar fi putut cîștiga acest război în zece zile, dar l-au pierdut în zece ani. Cînd orice mare putere știe încă din pubertate că un război pc care îl poartă mai mult de o săptămînă sc transformă într-o rușine...

Dar cel mai îngrozitor este Vietnamul dc Nord.

Nord vietnamezii au pornit la vremea aceea nu pentru a crea un Vietnam unit, ci unul comunist. Au ars, au torturat și și-au ucis frații din sud cu aceeași cruzime cu care și-au pîrjolit propria țară. Un milion și jumătate dc nord-, vietnamezi au pierit în acest absurd război ideologic, întregul Vietnam s-a transformat într-o ruină - iar despoților comuniști ai țării le-a păsat dc toate acestea tot atît cît de zăpada de pe Kilimanjaro. Pînă și soarta sulelor dc mii de prozonieri din sud i-a lăsat rece, căci îi interesa doar mîna de piloți americani pe care îi țineau ca pc niște animale în cușcă...

Mediile din Lumea Liberă nu trasmiteau din acel infern subtropical decît imagini ale soldaților americani drăguți și relatări despre studenții americani care își ardeau rînjind ordinele dc încorporare. Onoarea și gloria le-a fost rezervată călăilor nordului, din al căror

război crud și inutil omenirea nu trebuia să tragă decît o singură învățătură: Astăzi, războaiele se cîșligă de către cei ce nu permit transmisii televizate dc la fața locului.

La scurt timp după ce Lconid cel colectiv introdusese cu discreție cultul personalității, a intrat în vigoare și doctrina Brejnev. Unica ci însemnătate ideologică a fost aceea ca a consfinți t dreptul moral și sfîn ta datorie a lagărului socialist de a înăbuși cu mijloace militare brutale orice încercare de revoltă în colonii. Cu alte cuvinte, dea păstra în vecii vecilor cuceririle sovietice.

Evenimentele din Cehoslovacia anului 1968 au oferit prilejul bine-venit de a transpune doctrina în faptă, astfel că „primăvara praghează" s-a transformat pc loc într-o „iarnă moscovită".

Spre marea mîhnire a spectatorilor neputincioși din întreaga lume, cehii au avut ghinionul de-a avea la cîrma curajoasei lor revolte un Alexandr Dubcek lipsit de curaj.

în privința înneguratului capitol ceh, rușii au spus în mod cu totul excepțional adevărul atunci cînd au susținut că „primăvara liberală" nu era decît un pretext. Fiind un popor civilizat, cehii nu voiau „un comunism cu chip uman", printre altele, fiindcă așa ceva nici nu există. Oamenii se săturaseră dc minciună și voiau să fugă dc ca în vest, unde fuseseră întotdeauna acasă. Rușii știau asta, cehii știau asta, și Alexandr Dubcek știa și el. Cînd însă tancurile păcii Pactului de la Varșovia s-au pornit împotriva lor din toate părțile, tovarășul Dubcek s-a întrebat mirat:

„De ce ne fac una ca asta frații noștri comuniști?"

Ca și cum ar fi uitat ce s-a petrecut în Ungaria.

Ca și cum ar putea să existe închisori fără gratii, iad fără flăcări. Și în loc să-și mobilizeze din timp poporul, bietul

Dubcck a încercat să-i ducă de nas pc campionii fățărniciei. Cînd la Praga libertatea a fost înmormîntată, cl pășea la coada convoiului

strîngînd abătut mîna călăilor săi. Apoi a preluat noua sa funcție de silvicultor, așteptîndu-1 pc Gorbaciov...

Nu, Alexandr Dubcck nu a fost din păcate un Isus al slavilor, care să fie răstignit pc steaua în cinci colțuri. A fost numai omul nepotrivit la locul potrivit.

Ajuns în acest punct, aș dori să arunc o privire asupra reversului medaliei.

Aduce a blasfemie, dar în ceea cc mă privește, figura legendarului Che Guevara nu arc darul să mă entuziasmeze.

Odinioară admiram întru totul acest idol popular. Pc vremea cînd cl lupta împotriva tiranici și nu pentru ca. Pc vremea cînd, ascuns în munții Cubei, lupta împotriva sărăciei și nu împotriva inamicilor săi politici. Apoi însă, legendarul Che Guevara s-a hotărît să considere oamenii ca pe o turmă bună de a fi trimisă în Gulag. în calitatea sa de revoluționar internațional a dorit să pună întreaga omenire sub conducerea ⌈ ' Roșii. Dar tot extinzîndu-și strădaniile reve
mtîmplat ca într-o bună zi să

fie ucis.

în lumea < nuă să fie sărbătătorit ca un

erou al lib(» mai depun coroane la

mormîntul : • la o generație la alta se

traiw Hood care pînă în ultima

cț icrei de tortură...

îndreptam obiectivul spre Moscova. Cînd Cehoslovacia a fost invadată, nici măcar mai marii lumii nu au îndrăznit să ridice glasul. întreaga omenire a fost cuprinsă de o tăcere nepu tincioasă. Numai

în Piața Roșie din Moscova s-a postat un grupuleț dc oameni cu lozinca „Libertate pentru poporul cehoslovac!".

Scena aceasta înduioșătoare a durat fix trei minute. Omul care a acționat în numele conștiinței sale, Pa vel Litvinov, a fost imediat arestat și adus împreună cu complicii săi în fața unui tribunal socialist.

Pavcl Litvinov nu s-a plecat în fața judecătorilor săi.

„Știu ce mă așteaptă, a spus el, dar nu pot să tac." Iar în nenumăratele Gulag-uri, celor fără nume li s-a mai adăugat unul.

Acest Litvinov este un erou nemuritor. El personifică binele, frumosul și nobilul din om. Pentru el nu demonstrează însă nimeni. Dar pentru Che.

Autorul acestor rînduri s-a întrebat de nenumărate ori în ultimii patruzeci de ani: „De ce, pentru numele lui Dumnezeu, nu sc demonstrează și împotriva asupritorilor lui Zaharov și Soljcnițin? împotriva călăilor ungurilor și cehilor. împotriva antiscmiților. împotriva mincinoșilor, împotriva ucigașilor de suflete, de ce oare?"

Se pare că c o taină bine păstrată, o conspirație a *establishnient-u\ui* intelectual, ale cărei reguli scapă înțelegerii mele. Nu pot să-mi reprim impresia că opinia publică a Lumii Libere a acestui secol nu vede cu ochiul stîng.

O nouă trezie ideologică i-a cuprins în acei ani pe maoiștii din lumea întragă cînd, de plictiseală, soția lui Mao, tovarășa Ciang-Cing a hotărît să organizeze un uriaș *happening*[1] popular. în numele soțului ei senil ea a cerut ca fiecărui chinez de peste 16 ani să i se administreze o învățătură de neuitat.

în primele zile ale revoluției culturale am ținut un jurnal pc care acum îl public pentru întîia oară. Deși materialul ar fi mai potrivit într-o carte dc copii...

Duminică: La ora zccc fix, în Republica Populară Chineză izbucnește cultura. Membrii foarte tineri ai Gărzii Roșii le adresează trecătorilor întîlniți pc stradă întrcbări-capcană: „Ce a scris Mao-Tzcdun referitor la putreziciunea alimentelor vestice?"

Cine nu știe răspunsul, aceluia i sc pune pe loc o pancartă cu inscripția: „Sînt un porc contra-revoluționar! Dați-mi șuturi în fund!" Cine ezită să dea șuturi în fund, este considerat dezertor dc la misiunea dc a da șuturi în fund și poate fi bătut dc trecători. Cine nu-1 bale pc dezertor este împușcat pe loc. Bilanțul: 400.000 de răniți. Mao trimite un salul: „Mii de flori vor înflori și mii dc trădători vor fi spînzurați".

Luni: Pc străzi nu ai voie să înaintezi decît citind necontenit din cărțile lui Mao. Bilanțul: 300.000 dc accidentedecirculațic. Garda Roșie: „Mao a scris: Revoluția cerc spirit de sacrificiu". Tineretul verifică morala proletară din locuințe. Cine posedă limbi de pantofi este împușcat pe loc. în cartierele mărginașe patrulele foarte tinere ale Gărzii intra în fiecare bloc aruneîndu-i pc fereastră pe locuitorii etajelor superioare. „Mao a scris - spun ci - că ccl care sc plasează deasupra maselor scuipă drept în fața revoluției!" Mao îi corectează: „Nu a fost niciodată vorba dc etaje". Garda: „Nu vă amestecați!"

Marti: Cine mănîncă este arestat. Garda anunță că Mao a scris: „Mîncatulestc un obicei dăunător al micii burghezii clcricalo-bolșevice". Mao: „Am scris cu așa ceva? Nu-mi amintesc". Garda: „Atunci citește-ți cărțile, boșorog ramolit!" La restaurante sînt servite cărțile lui Mao, prăjite sau cu sos tomat. Bilanțul: 200.000 de morți. Garda: „Cînd Mao ține regim, voi încetați să mîncați!"

Miercuri: Dimineața, în zori, Mao este văzut alergînd în cămașa de noapte dc-a lungul străzii principale. O jumătate de milion de mici proletari aleargă în urma sa, azvîrlind cu cărți după el. Garda: „Nu există revoluție culturală fără excese". Grupurile de polițiști sînt împrăștiate de demonstranți. Ultimatumul Gărzii Roșii: A. Interdicție totală dc a respira. B. Execuții generale. C. Arderea cărților lui Mao-Tzedun.

Joi: Garda organizează o vînătoareîmpotriva membrilor ei: „Revoluția trebuie să-și curețe rîndurilc dc noi!" Este citată Ciang-Cing: „Sc poartă genocidul!" Soarele dreptății sociale, al păcii și progresului se ivește la răsărit.

Avînd în vedere succesele enorme ale acestor minori chinezi, care au rărit în chip considerabil rîndurilc generației mai vîrstnice, am dorit să cunosc personal opera originală a lui Mao.

1

Întîmplarc, eveniment *(engl.).* Începînd cu anii '60, desemnează o formă de manifestare artistică la care publicul este invitat să participe direct (n. *Ir.).*

Sfînta scriptură a lui Mao

Este o cărticică tocmai bună de ținut în mîna, cu coperte roșii pe care stă scris: „Maximele președintelui Mao".

Nu am să vă spun cum am ajuns în posesia ediției originale a tipografiei populare din Bei-jin-ul poporului. în orice caz, pe coperta de plastic se lăfăic o stea în cinci colțuri, iar pc pagina a doua portretul Marelui Președinte, zîmbind misterios. Cu acest zîmbet a răspuns ovațiilor spontane ale celui de-al VUI-lca Congres al Partidului Comunist Chinez. Ovațiile au durat patruzeci de minute, fiind un răspuns la o maximă rostită la acest congres:

„Perseverînd, ajungi departe", (p. 237 din Biblia lui Mao).

Iar aceasta este doar una dintre cugetările lui Mao din care voi cita în continuare.

Daca memoria nu mă înșală, cel căruia i-a revenit pc vremuri nobila sarcină de a adăuga o prefață celei mai aplaudate cărți a istoriei mondiale a fost vicepreședintele Lin Piao. „Studiind operele marelui nostru președinte Mao - scria tovarășul Lin Piao cu puțin timp înainte dc a încerca să-1 asasineze pe marele conducător - nu trebuie să uităm nici o clipă că învățăturile președintelui Mao se pot aplica în mod creator. Așadar, să împletim studiul cu aplicarea lui practică, adică mai întîi să studiem ceea ce urmează să fie aplicat, iar apoi să aplicăm ceea ce a fost studiat. în acest fel, vom obține în cel mai scurt timp cele mai bune rezultate."

După încercarea nereușită dc a fugi cu un avion, tovarășul Lin Piao a fost apoi spînzurat în cadru festiv, dacă îmi amintesc eu bine.

în ceea ce mă privește, dc la o vreme sînt dispus să dau ascultare indicațiilor răposatului Lin Piao, privind studiul și aplicarea

învățăturilor președintelui Mao. Și nu pot să nu recunosc că de atunci viața mea e mai fericită și mai veselă.

Cînd acasă apare vreo problemă pe care nu știm cum s-o rezolvăm, întindem imediat mîna după cărticica roșie, o răsfoim așa cum ne-a sfătuit mai sus-amintitul ex-viccpreședinte spînzurat pînă cînd dăm peste cugetarea potrivită a președintelui Mao, o studiem și o aplicăm.

Nu am fost defel impresionați de scăderea popularității marelui dascăl marxist. Dacă actuala conducere chineză îl numește un idiot bătrîn și criminal, asta e treaba ci. în ceea ce mă privește, rămîn un adept fidel al înțelepciunii sale practice.

Ca să dau un exemplu: Cînd și cea mai bună dintre neveste a rămas într-o zi cu ochii ațintiți în televizor, mîncarea de seară s-a ars în cuptor, transformîndu-sc într-o masă carbonizată necomestibilă. Soția mea și-a ieșit din fire, eu m- am alăturat ei, foamea ne rodea stomacul, iar copii noștri țipau. în această situație disperată am apelat la cărticica roșie unde la pagina 267 am găsit un citat din cuvîntarea președintelui Mao despre „Căile spre o dictatură a democratici populare", ținută la 30 iunie 1949 în fața celui dc-al IV-lea Congres al Partidului.

„E greu să eviți greșelile, dar noi ar trebui să facem cît mai puține greșeli" se spune acolo. Și mai departe: „Dacă am făcut o dată o greșeală atunci s-o corectăm, și cu cît o facem mai repede și mai temeinic cu atît c mai bine".

Această judecată profundă a marelui președinte ne-a dat curaj. Am studiat-o, am aplicat-o și am mutat televizorul în bucătărie. Acolo sc află și astăzi. La noi nu mai există mîncăruri carbonizate și nici foame. Doar Mao.

Dc asemenea nu voi da uitării acea noapte plină de urmări cînd am luat parte la o partidă de pocher la familia Sclig și era să pierd o avere. Ajuns la marginea prăpaslici, mi-a venit gîndul salvator. Am

deschis cărticica roșie sub masă, și după cîteva clipe descoperisem deja maxima care sc potrivea ca turnată situației melc:

„Fii hotărît, nu te teme dc sacrificii și înfruntă orice greutăți, atunci vei avea succes". (Extras din „Scrieri filozofice alese", voi. III, p. 182).

Am mizat imediat 15 lire pc o pereche de popi, i-am tras o cacialma posesorului unui brelan, iar la sfîrșitul partidei îmi recuperasem toate pierderile și cîștigascm în plus patru lire.

E important ca Biblia roșie să sc afle întotdeauna la îndemînă. Nici azi nu fac vreun pas fără ea, o car cu mine în pat, o pun în compartimentul de mănuși al mașinii. Ncvastă-mea o poartă mereu la ca, cînd se duce la fisc ori cînd cîntă la pian. „în tirnp cc cînți la pian, toate cele zece degete se află în mișcare. Nu c de ajuns să miști doar cîteva degete și pc celelalte nu. Dar nici folosirea simultană a celor zece degete nu are sens. Pentru a produce o melodic bună, degetele trebuie să se miște ritmic și coordonat, în acord cu notele prescrise." (.Din cuvîntarea „Despre activitatea metodologică a Comitetului Central", ținută la 13 martie 1959).

Nu-i dc mirare că nu ne mai despărțim nici o clipă de această sursă roșie-aurie a înțelepciunii. Uneori c de-a dreptul surprinzător cît de ușor se pot transpuneîn practică indicațiile Marelui Președinte. Nici măcar copilul mic nu sc poate sustrage efectelor acestora. Astfel, fiica noastră Renana avea obiceiul să pună mîna pe cîlc un obiect și imediat să-i dea drumul, ca apoi să plîngă fiindcă respectivul obiect căzuse jos. într-o zi cu deosebit dc multe obiecte lăsate să cadă, soția mea luă cărticica roșie și sc așeză lîngă Renana pentru a-i citi următorul citat din Operele Complete ale lui Mao, vol.1V, p.110:

„Trebuie să apuci lucmrile cu fermitate. Ceea ce vrea să însemne că nu este suficient cînd Comitetul Central se apucă de ceva, dacă nu o face cu fermitate. Numai apucînd ferm obții ceea ce dorești și-ți stăpîncști apucăturile. A nu apuca ferm înseamnă a nu apuca deloc. O mîna deschisă nu apucă. Doar atunci cînd mîna sc închide ca și cum ar vrea să apuce ceva, s-a și apucat de ceva. Dar ca trebuie să

sc închidă cu fermitate, fiindcă altfel nu poate să se apuce cu fermitate. O apucătură fermă c totul".

Și ce se petrecu? Fetița noastră Renana a ascultat cu luare aminte cuvintele președintelui Mao, a adormit și nu a mai lașat nimic din mîna pînă în momentul cînd s-a trezit.

Mao iubea tineretul: „Oamenii tineri trebuia să studieze și să muncească. De aceea studiile și munca lor trebuiesc urmărite cu mare atenție". (Dincuvîntarca ținută cu ocazia primirii reprezentanților Comitetului pentru muncă și studiu al celui dc-al II-lca Congres popular-democrat al tineretului, din 30 iunie 1953).

inutil să vă mai spun că înțeleptul bătrîn se pricepea și la chestiunile războiului și că de la el putem învăța și acum multe. Dacă cei din statul-major al NATO ar avea consilieri buni, aceștia ar trebui să amintească mereu următorul pasaj din „Manifestul către armata eliberatoare a poporului chinez" din octombrie 1947: „Toți ofițerii și soldații trebuie

să se instruiască neîncetat, pentru a se avînta cu curaj în luptă și pentru a obține victoria".

-Cititorilor mei nu pot decît să le recomand cu toată căldura să- și procure dintr-un anticariat Biblia lui Mao, iar în clipele de cumpănă, dc disperare sau numai de proastă dispoziție să se apuce dc cărticica roșie tămăduitoare. Dar cu fermitate.

Pentru chinezi, Lconid Brcjnev a fost un trădător infam al sfintei învățături marxiste. Căci el a fost acela care s-a întîlnit în numeroase rînduri cu reprezentanții capitalismului burghez, s-a îmbrățișat cu fel dc fel dc președinți americani și a vorbit adesea, la fel ca trădătorul Hrușciov, despre „destindere", deci despre o coexistență condiționată.

Da, Brcjnev nu s-a sfiit să iscălească, alături de S.U.A., Canada și alte 35 de state europene, „Tratatul dc la Helsinki", care a înghețat o dată pentru totdeauna războiul rece. Prin acest important document

internațional tovarășul Brcjnev s-a angajat chiar să respecte pe cît posibil drepturile omului în URSS cît și în colonii. Tratatul dc la Helsinki asigura în plus tuturor cetățenilor blocului răsăritean dreptul la liberă circulație în lume. Cu condiția, firește, să rămînă dincoace dc Cortina dc Fier.

în cursul acestei liberalizări galopante s-au intensificat și legăturile comerciale dintre atotputernicul bastion al păcii și Lumea Liberă. Occidentul furniza Uniunii Sovietice *high-tech*[1]*,* în timp ce U.R.S.S.-ul făcea comerț în contrapartidă cu materiai brut evreiesc la prețuri excepționale. Acest obicei drăgălaș de a încasa bani pentru evrei, ca ci să poată părăsi locul dc desfășurare a unor potențiale pogromuri, această reglementare umană a prins între timp rădăcini adînci în modul dc gîndire socialist. Suma la care se ridică prețul de răscumpărare variază în funcție dc materialul brut evreiesc cît și de atitudinea Congresului american.

Defunctul conducător român, Nicolae Ceaușcscu, percepea de pildă o sumă unitară pc cap dc evreu, cc urma a fi vărsată într-unul din conturile sale elvețiene. Tovarășul Brejnev prefera în schimb să stabilească suma în funcție de numărul anilor de școlarizare. Pentru un trădător cu școală generală se obținea deci mai puțin decît pentru un intelectual evreu. Din aceasta tragem învățătura că, dezvoltîndu-se, socialismul nu ducea lipsă dc idei și că se găseau mereu noi căi și solu|ii inovatoare.

Vînzarca evreilor se desfășura pc vremea lui Brejnev încet dar sigur. Embargoul total împotriva sioniștilor rasiști a mers însă pînă acolo, îneît perspectiva ca o scrisoare din Israel să ajungă la destinatarul său în Uniunea Sovietică era egală cu zero. Iar cu, în calitatea mea de agent sionist periculos pentru imperiu, am fost mereu un personaj nedorit. Doar în România apărea din cînd în cînd cîte o cartea de-a mea. Prima ediție se epuiza dc regulă într-o singură oră, dar o a doua ediție nu sc mai tipărea deloc, căci în Järile socialiste lucrurile nu merg chiar atît dc repede. Pînă obții o aprobare de publicare durează în medie cinci pînă la șase ani, iar aceasta, cu condiția ca editorul să fie în cele mai bune reiatii cu partidul.

Aici, aș dori să remarc că lipsurile din sistemul socialist dc difuzare a cărții se manifestă și în alte domenii ale vieții dc zi cu zi. Poșta socialistă aduce scrisorile în două pînă la trei luni, iar lifturile socialiste sc opresc deja la parter, dacă, din întîmplare, în casă nu locuiește și un membru al Comitetului Central...

Dealtfel apartenența la Comitetul Central aduce cu sine o seric de avantaje. După cum am mai spus, în timpul primei melc vizite la Zagreb, întreaga Iugoslavie era fără devize și fără curent electric. Cum însă hotelul nostru dispunea de un generator propriu, seara am coborît la restaurant.

Eram aproape singuri în sala puternic iluminată. în afara noastră, sc afla acolo o ceată veselă dc femei și bărbați, ale căror chiuituri la dansurile populare croate erau acompaniate de muzica unui distins taraf dc țigani. Mic mi s-a părut cam ciudat acest grup de băștinași cc petreceau bine dispuși în timp ce afară, întregul oraș era scufundat în întuneric egiptean. De aceea l-am întrebat pc chelner cine erau acești oameni.

- Cine să fie? îmi șopti chelnerul. Comitetul Central.

Astfel dc lucruri nu pot sa surprindă decît pe cineva care nu a vizitat nicicînd o țară socialistă. Există aici nenumărate variațiuni. în timpul primei noastre călătorii la Budapesta, cca mai bună dintre soții începu să sc plîngă dc serviciile mizerabile din hotelul nostru.

- Becurile nu ard, apa caldă c rece ca gheața, și jaluzele nu sc clintesc din loc. Ce fel de regim e asta care permite asemenea neglijențe?

I-am furișat pe mutește un bilețel în mînă.

„Ai perfectă dreptate, draga mea, dar în schimb produce cele mai dcsăvîrșitc microfoane/'

Cca mai bună soție a înțeles pc loc situația.

- Trebuie însă să spun, strigă ea înspre lampadar, că în rest totul c minunat. Da, așa c, sînt extraordinari comuniștii ăștia. Bravo lor!

Acum însă c timpul să-i prezint cititorului interesat closetul socialist.

1

Tehnologie dc vîrf *(engl.)*

IGIENA SOCIALĂ

ni cer scuze pentru faptul că-mi permi t să aștern pe hîrtie ntr-o carte atît de serioasă opiniile melc cu privire la un subiect atît de delicat cum c closetul socialist. Dar sinceritatea mea se datorează activității pe care am desfășurat- o în timpul epocii de aur a pionieratului. Oricît ar părea de ciudat, la începutul anilor cincizeci, în cadrul unei ceremonii scurte dar festive, am fosr declarat „regele latrinelor din Galilcca".

Ca proaspăt aparținător al unui kibbuz, descoperisem destul de repede ca postul dc paznic al latrinelor era un post minunat. Deoarece curățenia acelui loc putea fi asigurată dimineața în decurs dc o jumătate de oră, iar apoi, lucrătorului de acolo îi rămînca întreaga zi pentru a toci gramatica ebraică. Așadar, mi-am permis, neînsemnatul dc mine, să-mi exprim la secretariatului kibbuzului umila dorință de a deveni paznic al toaletelor kibbuzului. Am exercitat apoi acest job lipsit dc popularitate timp dc mai multe luni din proprie inițiativă. Din cîte știu, cazul meu era unic în istoria așezămintelor agricole colective.

Resimt, așadar, o anumită simpatic pentru acest subiect delicat. După cum bine sc știe, profesioniștii versați pierd justa măsură atunci cînd este vorba de domeniul lor, iar cu nu reprezint o excepție’în acest sens.

Atît ca introducere. Marele eveniment social-sociologic despre care vreau să povestesc s-a petrecut înainte dc fuga mea, în timp ce eram oaspetele redacției unui marc cotidian maghiar.

Motivul pentru care fusesem invitat era dc natură pur sindicală. O distinsă delegație a sindicatului tipografilor suedezi făcuse în acea iarnă de bunăvoie vizita obligatorie la un sindicat maghiar. Totul era organizat în chipul cel mai avansat. Cu ascuțitul lor i nstinct proletar,

gazdele simțiseră însă că la un asemenea eveniment festiv un umorist ar fi bine venit.

începutul a fost impresionant. Oaspeții scandinavi s-au arătat entuziasmați de realizările sociale din tipografie și redacție, de terenurile dc sport, de cantina muncitorilor, de biblioteca marxist-lenistă și dc multe altele. Pînă în clipa în care cîțiva dintre tovarășii suedezi au simțit o pornire profund omenească. Secretarul de redacție al marelui cotidian zîmbi cam încurcat, scoase o cheie ruginită dintr-un sertar și mormăi într-o engleza stîlcită:

- E ă littăl complicat, tovarăși. Urmați-mă, pliz...

Micuțul grup porni în formație compactă la drum. Lăsă în urma sa coridoare prietenoase, scări strălucind de curățenie și pasaje desăvîrșitc din punct de vedere arhitectonic și ajunse în curte, un adevărat biotop unde se afla împrăștiată o impresionantă expoziție dc deșeuri. Ici cadravul pc jumătate scufundat al unei mașini de tipărit, colo cutii de carton ce putrezeau alături de anvelope uzate, sticle goale, o piramidă dc ziare îngălbenite și, chiar la mijloc, un indicator strîmb, înfipt în noroi: „Tovarăși! Păstrați curățenia în curte!" Noroiul era urmarea firească a ploii ce cădea necontenit, iar sutele dc băltoace mititele și strălucind de ulei transformaseră curtea într-o adevărată regiune dc lacuri scandinave.

Obiectivul căutat sc afla dc cealaltă parte a curții, în spatele unor mormane dc hîrtii, într-o dărăpănătură proaspăt văruită. Ajungeai la ea pe o potecă din cărămizi care ducea în zigzag prin biotop. Secretarul dc redacție își ridică cu vîrful degetelor pantalonii și - hop-hop-hop - le demonstră, săltînd elegant, sindicaliștilor nordici care era ruta dc urmat cînd...

...dc pe partea cealaltă se pomi circulația in sens invers.

Dintr-o dată, în curte apărură mai multe picioare decît pietre. Ploua tot mai tare. Oaspeții bine crescuți sc opriră fiecare cu pantalonii ușor ridicați pe insula sa personală, iar în aer plutea întrebarea plină dc consecințe: Cine coboară în noroi? Secretarul, un jucător de șah

experimentat, se vede, nu și-a pierdut însă cumpătul și prelua conducerea:

• Pliz, iu tovarășe prezident, treci pe cărămida aceea... și iu, tovarășe, vii pe cărămida mea... tovarășul prezident să facă bine, pliz, să sară pe cărămida din spate... veri gud, sir...

în mai puțin de un sfert de ceas totul trecuse. Camarazii din străinătate desfășuraseră un remarcabil balet. Plici-plici - săreau tovarășii suedezi spre WC și ieșeau după un timp, stropiți de noroi dar vizibil ușurați. Tovarășul președinte avea, ce-i drept, clanța unei uși necunoscute în mînă, dar lucruri din acestea sc mai întîmplă în regimurile populare. Secretarul de redacție justifică starea precară a respectivelor instalații prin reorganizarea prioritară a corului muncitoresc, promițîndu-le tovarășilor frați ca, pc parcursul cincinalului, pînă la următoarea lor vizită, să procure noi cărămizi.

Lucrurile trebuiesc privite și în următorul fel: Closetul socialist, dușul, liftul, toate acestea reprezintă dc fapt un factor perturbator în desfășurarea lină a economici naționale și de aceea nu-1 calcă pc nervi decît pe cetățeanul închis acolo. Este vorba, așadar, dc chestiuni interne.

Căci în ceea ce privește străinătatea, tovarășii sînt pur și simplu imbatabili. Cînd sosesc în vest Circul dc stat dc la Moscova, un teatru dc păpuși rusesc sau baletul Kirov, aceștia îi au la degetul mic pe concurcnții lor de acolo. Iar nivelul atins de sportivii comuniști, care nu au fugit încă în vest, nu mai poate fi pus de nimeni la îndoială. Excepție fac cel mult specialiștii care, după a tîtea J ocuri Olimpice, to t nu au învățat pc dinafară imnul R.D.G.-ului...

Performanțele sportului sovietic sînt cu adevărat impresionante. Orice vizită a unei echipe rusești în străinătate aduce regimului glorie și o mulțime de premii. Situația devine penibilă abia atunci cînd o echipă vestică vine în vizită în U.R.S.S. Sportivii străini ar putea să descopere nesfîrșitelc cozi ce sc formează oriunde s-ar părea că există un magazin...

Lucrurile se înrăutățesc și mai mult cînd c vorba dc sportivi israelieni. Dacă din greșeală ar mai și cîștiga, evreii ruși ar putea fi tentați să tragă concluzii greșite.

Dar nici o grijă, gîndirea dialectică a luat măsuri și pentru astfel dc eventualități și are în vedere tot felul de lovituri ale soartei. Cu cîțiva ani în urmă, puțin înainte de turneul sovietic al campionilor europeni la baschet masculin, echipa „Maccabi Tel Aviv", presa sovietică a publicat cuvenitele avertismente, adresate mai ales cetățenilor sovietici dc credință mozaică. Să nu cumva să se creadă că vreun evreu va ține pumnii pentru echipa sionistă.

Iată cc s-a scris!

O NERUȘINATĂ PROVOCĂRE SPORTIVĂ

Abia fuseseră dejucate activitățile instigatoare ale unor agenți israelicni printre cetățenii evrei ai Uniunii Sovietice cînd locuitorii Moscovei au devenit martorii unei noi provocări sioniste.

Sub masca unei confruntări sportive se face încercarea clară dea instiga la manifestări șovine și naționaliste printre cetățenii credincioși ai patriei noastre.

Regimul israelian fascist care dintotdeauna a folosit orice mijloace pentru a induce în eroare pe cetățenii mozaici dc credință sovietică, și-a trimis agenții înalți de 2,03 m cu intenția clară de a-i înșela o dată în plus pe evreii Moscovei cu privire la chipul adevărat al acestui stat confruntat cu foametea și sărăcia, și de a-i face să-și trădeze și să-și părăsească patria.

Sub fațada mincinoasă a unui așa-zis spectacol sportiv se ascunde planul abject al rafinatei propagande sioniste. Această tentativă reprezintă un amestec grosolan în treburile interne ale Uniunii Sovietice. (TASS)

Acesta a fost deci avertismentul lansat de presa sovietică. Pentru fanii baschetului trebuie să adăugăm că Maccabi Tel Aviv a jucat

împotriva echipei Armatei Roșii într-o sală de sport deosebit de mică și că a cîștigat. Presa sovietică a anunțat a doua zi că echipa israeliană a pierdut în fața italienilor.

Perioada lungă cît a rămas în funcție Lconid Brejnev a reprezentat - mai ales pentru cei ncinițaiți - un succes colosal. Mai bine zis un succes al armamentului.

Lconid a izbutit fără eforturi evidente să șteargă din conștiința Occidentului și ultimele amintiri cu privire la evenimentele prea puțin însemnate din Ungaria și Cehoslovacia.

De bine de rău Lumea Liberă a fost nevoită să recunoască efectul ideologic al politicii destinderii internaționale: „U.R.S.S.-ul nu admite nici un fel de amestec în interiorul lagărului socialist. Și nici în afară."

Fără voie, în acele zile, în mintea fiecărui om care gîndește s-a ivit întrebarea dacă, la vremea lui, gcneralissimul Stalin nu a avut cumva dreptate atunci cînd întreba pe un ton batjocoritor: „Cîtc divizii are Papa?" Standardul de viață din imperiul comunist a fost timp de decenii la nivelul celui din Congo, potențialul său militar în schimb era pe măsura N’ATO-ului la pătrat. în loc de castraveți, în U.R.S.S. se produceau tancuri. De-a lungul anilor, tovarășii au înțeles tot mai clar că vestul îngenunchează în fața tancurilor, dar nu a castraveților.

Dc cealaltă parte a Colinei oamenii aveau, în schimb, o mulțime dc verdețuri, dar nici o tragere dc inimă să ia contact cu tancurile. în tot acest timp numai un singur om din vest i-a făcut față lui Brejnev, un om cu un talent enorm și care nu s-a înșelat decît în chestiunile esențiale. Dr. Henry Kissingcr era, după cum bine se știe, mîna dreaptă a președintelui Nixon; și contribuția sa la cucerirea sîngeroasă a Vietnamului de Sud i-a fost unanim recunoscută, căci Vietcongul i-a decernat premiul Nobcl pentru pace.

Ministrul de externe Kissinger s-a numărat și el printre părinții destinderii. Era convins că destinderea relațiilor dintre cele două mari puteri putea fi obținută fără prea multă greutate, deoarece Uniunea Sovietică era oricînd capabilă să cucerească lumea și fără

război. Cu toate acestea, nu sc sfia să-1 atenționeze de două ori pc săptămînă pc Brcjnev, anunțîndu-1 că răbdarea Statelor Unite arc și ca limite.

„Ar fi o greșeală fatală - avertiza Dr. Kissingcr - ca tăcerea noastră vizavi dc evenimentele de la Budapesta și Praga să fie interpretată ca un semn de defetism!"

Puternicul bastion al păcii s-a arătat deosebit dc impresionat și s-a abținut dc la alte agresiuni, cu excepția cuceririi Cambodgiei, Laosului și Vietnamului. Iar apoi au mai fost trimise degrabă trupe ale armatei cubaneze în Africa pentru a preveni invazia unor trupe străine în Angola și împrejurimi.

Dr. Kissingcr nu Ic-a rămas nici dc data aceasta dator cu un răspuns:

„Cine își face iluzii că după anexarea dc către comuniști a Angolei, Rodczici, Somaliei și Mozambicului, nu vom opune rezistență strategici globale a Uniunii Sovietice -anunță Dr. Kissingcr - acela comite o gravă greșeală."

Lagărul păcii a dat înapoi speriat, înccpînd imediat pregătirile pentru cotropirea Golfului Pcrsic. Dar dădu peste un conducător, care nu era doar un politician dibaci, ci și un marc om dc stat, Anwar Sadat.

Președintele Sadat moștenise dc la predecesorul său Nasscr 20.000 de „experți" ruși, care se stabiliseră împreună cu familiile lor în Egipt. Ei pregăteau armata egipteană în vederea unor conflicte ce aveau să întărească inevitabil alianța cu Uniunea Sovietică.

Președintele Sadat știa însă că cel mai important pas înspre pace era acela de a scăpa cît mai repede cu putință de atotputernicul bastion al păcii. Sadat era un om al faptei, așa cum se poate citi și în editorialul pe care l-am scris la vremea aceea pentru ziarul guvernamental egiptean „El-Aharam", dar pc care nu l-am predat niciodată redacției. Mi-am scris pamfletul în stilul patetic și în numele binecunoscutului redactor-șef Chassnin Hcikal. Apelez din nou la înțelegerea cititorului binevoitor pentru a scuza coloratura orientală a

frazelor destul de întinse, dar așa se scrie în arabă, mai ales atunci cînd Jii să fii politicos.

PRIETENIA EGIPTEANO-SOVIETICĂ

- ATINGE NOI CULMI

Trebuie să mărturisesc că păstrez o amintire vie acelor zile cînd, împreună cu cîțiva dintre prietenii noștri sovietici, am discutat anumite aspecte lipsite, în formulările existente, de acea sinceritate cu care aș dori să pun în discuție azi și acum raporturile noastre cu iubita noastră prietenă, supraputerea sovietică, iar aceasta în cadrul unui dialog care, din cîte văd, nu a mai fost purtat cu atîta claritate de cînd dragii noștri prieteni au fost nevoi ți să părăsească Egiptul, și pornind dc asemenea dc la vidul ideologic la care m-am referi t la începu tul acestei fraze, deși din pricina întinderii sale, fraza aceasta nu mai este pe de-a întregul inteligibilă, ceea ce este în firea unui editorial care, din păcate, trebuie să umple în fiecare săptămînă cîte o pagină întreagă de ziar și în plus trebuie să fie elaborat într-o arabă pur literară.

Uff!

A apărut deci o tensiune. O da, îndrăznesc chiar să susțin că actualmente* sc poate vedea clar existența unei tensiuni în relațiile cu iubita noastră prietenă. Poate că e doar o tensiune trecătoare, dar e totuși o tensiune. Da, c clar, există o tensiune, mai bine zis o tensiune plină de încordare.

Prietenia egipteano-sovietică are însă rădăcini mul t prea adînci pentru o tensiune oarecare. Această prietenie adînc înrădăcinată ajunge pînă în epoca faraonilor și se desfășoară ca un fir roșu în decursul istorici celor două popoare înrudite. în plus, aș dori sa le spun tuturor celor cărora obișnuiesc să le ad resez cuvîntu 1 meu, că sperăm din toată inima ca într-o bună zi sa ducem împreună cu fratele nostru dc amic sovietic Războaie Sfinte, în care prietenii sovietici vor aduce armamentul cît și necesarul de material uman, iar noi *know-how-u*[1].

Aș dori ca în acest loc, în calitatea mea dc redactor-șcf să depun mărturie că pentru această colaborare strategică poporul egiptean a adus deja sacrificii politice. Stimații mei prieteni sovietici să mă ierte dacă în cîtcva cuvinte simple și alese le voi aminti că în numele tradiționalei noastre prietenii poporul egiptean a acceptat fără să crîcncască jugul sistemului socialist, deși acest regim este considerat a fi, cu tot respectul pc care îl simt pentru stimații noștri prieteni sovietici, cel mai scîrbos sistem existent pe scena internațională. Apoi, permiteți-mi, vă rog, să adaug că uriașele cantități dc porci, vodcă și apă de colonie, care și-au croit drum spre burdihanele nesățioase ale iubiților și rumenilor noștri prieteni sovietici în timpul șederii lor în Egipt, ne dau imaginea unei prietenii adînci, care în nici un caz nu sc poate sprijini pc respectul reciproc al celor două popoare.

Nu aș dori să păcătuiesc în nici un fel față de această prietenie adînc înrădăcinată, dar îmi permit să le atrag atenția acelor prieteni care, din păcate, mai zăbovesc în mijlocul nostru, că numeroasele șuturi practicate dc venerabilii noștri prieteni, instructorii sovietici, în fundul soldațiilor egipteni nu o dată au lăsat vînătăi în locurile sensibile ale sufletului național egiptean. Mai ales în privința faptului că prietenii noștri sovietici au fost răsplătiți cu dolari grei pentru serviciile lor prețioase în

timp cc tot ei, la cea mai mică întîrziere a plăcilor, obișnuiau, dacă nu mă înșală memoria, să confișlc degrabă toate cheile în stare dc funcționare ale latrinelor din cazărmi.

în ceea ce mă privește sînt dc părere că toate aceste chestiuni secundare nu pot să umbrească prietenia adîncă dintre cei doi ctc. ctc., iar în plus, nu trebuie să se acorde nici o însemnătate afirmațiilor unor concetățeni egipteni care susjin ca e absolut necesar ca toți instructorii comuniști să fie spînzurați pc loc, deoarece guvernul nostru nu este împuternicit să îndeplinească această dorință generală.

încordarea trecătoare, care a survenit, așadar, între ctc. ctc. și fajă dc care, din cîtc îmi amintesc, am luat poziție chiar la începutul

acestui articol plin dc intenții ascunse, reprezintă, din cîtc știu, prilejul geopolitic pentru faptul că raporturile dc prietenie stabilite între cele două popoare nu s-au dovedit a fi durabile. Ținînd seama dc aceste concluzii, prietenii mei sovietici vor înțelege desigur cu toții că președintele Sadat s-a văzut nevoit să adreseze politicosul îndemn „AFARĂ!", obișnuit printre vechii camarazi, pentru a le da dc înțeles celor douăzeci de mii dc porci mistreți roșii că ar fi timpul să-și ia tălpășița din Egipt.

Brusca desprindere a Egiptului a slăbit puțin atotputernicul bastion al păcii, în schimb s-a împlinit visul oricărui regim agresor: în tabăra adversă a fost ales președinte un liberal.

Președintele Jimmy Carter, un om simpatic, uman și pașnic, a fost pentru Lconid Brejnev ca un cadou picat din ceruri. Jimmy avea o inima bună și un zîmbet cuceritor; din cauza acestui zîmbet a și fost ales de altfel, iar datorită contribujiei sale hotărîtoarc la tratativele israeliano-egiptene de la Câmp David, cl a intrat în istoria poporului evreu.

Intențiile nobile ale unui liberal nu pot fi nicicînd negate. El crede în om ca atare. Liberalul sc străduiește să-1 înțeleagă și pe cel mai josnic criminal și să-i redea societății chiar și pc capii Mafiei. Destinul victimei îl interesează însă mai puțin. Cei prădați și siluiți nu trebuie redați societății, ci se află deja acolo, în spital și în sălile de operație.

Un pasager liberal scrie cu propriul său sînge pc peretele avionului pc care teroriștii I-au aruncat tocmai în aer: „Procese cinstite luptătorilor pentru liber tatei", ca apoi sufletul său să uree purificat la ceruri.

Liberalul nobil susține că pedeapsa cu moartea pentru criminali este o crimă și că o democrație va deveni doar atunci durabilă cînd copiii săi încep să se drogheze, iar după căderea întunericului nu-ți mai poți părăsi locuința.

„Acesta este prețul libertății" spune liberalul cu un zîmbet înțelegător. Iar acest lucru nici nu c rău, atîta timp cît omul acesta nu ajunge

președinte al Statelor Unite.

Prejudiciile pe care Jimmy Carter le-a produs pe plan internațional în scurta sa perioadă de guvernare sînt de ajuns pentru a da dc lucru la generații întregi de politologi. Nu a fost destul că Jimmy Carter l-a sprijinit pe drăguțul ayatolah Khomeini să ia tronul șahului, în plus cl a mai interzis serviciilor sale secrete să ia orice măsuri care, într-o formă sau alta, nu ar fi respectat prevederile dc drept internațional, Convenția dc la Geneva sau preceptele Maicii Tereza.

Inutil să vă mai spun că și dc data aceasta am notat lotul într- un protocol secret:

1

Anglicism desemnînd cunoștințele teoretice cu privire la realizarea practică a unui lucru (*n. ir.).*

DOCTRINA CARTER SAU VICTORIA VIRTUȚII

Undeva la statul-niajor ClA, SLIA:

Șeful serviciului secret: XQ 103, fiind unul dintre cei experimentați agenți ai noștri, v-am ales pentru o misiune deosebit de periculoasă. Va trebui să strîngeți date despre amplasarea rachetelor sovietice în Europa dc est. Actele false, otrava și funia, necesare acestei acțiuni, au fost deja pregătite. Fix la miezul nopții, intrați mîinc în acțiune, travestit ca de obicei în cîine ciobănesc. Mult succes, XQ103. Mai sînt alte întrebări?

XQ 103: Yes, sir. Dar toate astea sînt legale?

Șeful serviciului secret: Există ceva legal?

XQ *103:* Acțiunile melc de spionaj.

§eful serviciului secret: Cc-nscamnă asta, XQ 103? Pentru ce sînleți plătit?

XQ 103: Banii nu-nscamnă totul, *sir.* Cc-i drept, am crescut, așa cum a arătat președintele Carter, într-o societate de consum avidă dc cîștig, dar cu toate acestea mă întreb: Ce faci tu, XQ 103? Spionezi oameni care nu ți-au făcut nici un rău, c bine așa?

Șeful serviciului secret: Astea îți sînt gîndurile, XQ 103?

XQ 103: Da, *sir.* Președintele Carter a dat limpede de înțeles că spionajul este un lucru murdar. Spionii nu sînt buni americani. Cînd voi trece dincolo dc Cortina de Fier, conștiința nu-mi va mai da pace: „Să-ți fie rușine, XQ 103", o să-mi șoptească ea. "Descoperi cu metode viclene secrete militare?” *Sorry,* șefule dar una ca asta nu pot să fac.

Șeful serviciului secret (suferă un șoc): Să vă explic, XQ 103, din punct dc vedere pur omenesc, drepta tea e dc partea dumneavoastră, desigur. Dar știți ce, XQ 103, uneori, naiba știe de ce, fără un pic dc spionaj nu sc poate... Securitatea, știți și dumneavoastră...

XQ 103: Gîndirca dumneavoastră reacționară, *sir,* nu este defel compatibilă cu politica consecventă pentru pace promovată de președintele Carter.

Șeful serviciului secret: Dar... rachetele sovietice...

XQ *103:* îmi parc rău, șefule. Ceea ce îmi cereți dumneavoastră reprezintă o gravă încălcarea Tratatului de la Helsinki cu privire la drepturile omului. El a fost convenit cu guvernul legai al Uniunii Sovietice și interzice orice încercări de răsturnare care nu au fost anunțate cu cel puțin 21 de zile în prealabil. Dacă voi fi prins, așadar, în timpul acțiunii, ce- am să le spun rușilor?

Șeful serviciiiluisccret (suspinînd):Nu știu, XQ103. Poate că aveți dreptate, fir-ar să fie. Pînă acum am fost induși în eroare, dar Jimmy ne- a adus pc drumul cel bun. S-a zis cu spionajul. Vă mulțumesc din toată inima, XQ 103. Pcrmitcți-mi ca dc acum înainte să vă numesc ca între prieteni Q 103.

Și astfel cei doi pășesc braț la braț pc cărarea virtuții spre un viitor liberal. Corul Armatei Roșii intonează „Ave Maria" dc Schubcrt. Pc cerul de un albastru intens zboară spre Afganistan porumbeii păcii cu focoase în loc dc capete.

în Iranul eliberat între timp dc sîngeroasa guvernare a șahului, se rostolcsc zilnic aproximativ 100-115 capete. Și dc îndată ca ayatolahul a aflat că noul președinte american este un fanatic adept al dreptății și liberalismului, le-a și dat studenților revoluționari ai lui Allah lumină verde: să ia cu asalt ambasada americană și să transforme întregul personal, cu cățel și cu purcel, în ostatcci ai lui Mahomcd.

Timp dc aproape doi ani dc zile, supraputercc americană a privit apoi bovin înspre Teheran și nu a mișcai un deget.

La un moment dat au trimis, cc-i drept, opt elicoptere spre Pcrsia, pentru a face totuși ceva, acestea s-au ciocnit însă în aer, și grupul dc comando s-a întors fericit la baza sa din California. Presupun că președintele Carter, în sinea iui, a fost nebun dc bucurie, căci acțiuna dc salvare scabă tea dc la prevederile dc drept internațional.

Atotputernicul lagăr al păcii privea între timp cu malițiozitate înspre Teheran. Dacă ar fi fost ci în locul americanilor, ar fi transformat dc mult întregul Teheran într-o ruină fumegîndă.

Despre aceasta am scris de altfel o satiră utopică pe care am publicat-o, fără prescurtări, în „New York Times".

Ospitalitate persană în căminul

DE BĂTRÎNI AL LUI KHOMEINI

Teheran, anno domini 2020 Evoic să vorbim cu ostatecii?

- Dar poftiți, numai să nu dați bacșișuri...

Ghidul prietenos pc care ni l-a pus la dispoziție consiliul revoluționar al ayatolahului, ne arată drumul spre ambasada americană, care cu doisprezece ani în urmă fusese declarată monument istoric. Ne croim drum prin mulțimea privitorilor cc sc înghesuie în fața porții. Un paznic bătrîn, bărbos, cu o carabină ruginită salută neglijent.

- Pc vremuri era unul dintre studenții revoluționari, glumește însoțitorul nostru și arată în sus spre balcoane: Acolo sus mai sînt cîți va prizonieri...

Doi moșnegi, după toate aparențele americanii, stau turcește pe jos, joacă table și trag liniștiți din narghilea. Nu ne aruncă nici o privire, probabil sînt obișnuiți cu turiștii.

- Veniturile obținute din turism sînt aproape la nivelul celor de pc urma petrolului, constată mulțumit însoțitorul nostru persan. Luna trecută au venit vreo șase mii dc turiști cu avioane charler tocmai dc la New York. Au făcut rezervările la agenția dc turism „Ostatec S.R.L." Interesul a crescut enorm dc la începutul secolului.

Se pare că ambasada a fost cucerită prin 1973. Nimeni dc pe aici nu mai știe data exactă.

- Să ne grăbim puțin, ne îndeamnă ghidul nostru. La 12 fix ostatecii sînt hrăniți.

în acest moment ne amintim că la poartă se vînd alune. Pc coridoare, se pot citi pe plăcuțe putrezite următoarele anunțuri: „Hrănireaostatecilorstrict interzisă*!" Dc* pe balcoane a tîrnă cîleva lozinci îngălbeni le, chemînd la luptă împotriva imperialismului, și portrete dc bălrînețc ale președintelui american Michael Jackson. Cerem permisiunea să stăm dc vorbă cu cci doi bătrîni.

- Scuzați-ne, nc adresăm noi celui mai bătrîn dintre cci doi, care poartă ochelari cu lentile crăpate, de cît timp vă a fia ți în acest muzeu?

Bălrînul ne privește uluit și răspunde într-o engleză amestecată:

- Bismillah, mormăie el, cine mai știe... La urma urmei sînt patruzeci dc ani de atunci, dacă nu mai mult...

- Și de ce vă aflați aici?

- Nu știu... Cred că eram un fel de spioni... Dacă-mi amintesc cu bine, am încercat să-1 facem pe ayatolahul Roza Pahlcvi conducătorul revoluției.

- Pc șah, îl corectă partenerul său. Noi americanii am vrut să-1 aducem pe șah la putere.

- Idiotulc, sc răstește ghidul la cl, tu nici nu ești american, ai fost student iranian!

- Eu? clipește moșneagul. S-ar putea. Nici n-are importanță...

- Diferențele s-au cam estompat, nc explică omul consiliului revoluției. Numai unul dintre cei doi bătrîni c american, fost atașat cultural al ambasadei.

Mai apoi acesta sc arată dispus să sica ia palavre cu noi. Nc povestește că primii douăzeci dc ani au fost ceva mai grei, după aceea te obișnuiești, iar azi nu mai știe nimeni prea bine cine

păzește pc cine. Pc vremea aceea delegațiile, clasele dc elevi și grupurile dc turiști sc țineau lanț...

- Dacă nu mă-nșcl, șoptește atașatul, a intervenit la un moment dat și Papa personal. Drept urmare a primit din partea ayatolahului un abonament de vizitare a muzeului valabil un an de zile...

Legendele prind viață. Se spune că în urmă cu mulți ani i s-a propus președintelui american Jimmy Carter să pornească, desculț și numai într-o cămașă dc pînză, în pelerinaj spre Persia, pentru a-i săruta mîna ayatolahului. Dar pînă la urmă n-a ieșit nimic din asta.

- Jimmy a insistat ca acest act să aibă loc într-un ținut neutru,își aminlcștcînsoțitorul nostru. L-a trimis în schimb pc Vance...

între timp povestea a fost dală uitării, dar iată cum a fost: într-o bună zi și-au făcut apariția la Teheran distinsul ministru de externe american Cyrus Vance și consoarta acestuia, pentru a sc oferi dc bunăvoie ca ostatcci în locul membrilor ambasadei. Ayatolahul i-a primit cu plăcere în cercul ostatecilor.

- Hei, strigă însoțitorul nostru, Cyrus, pc unde te ascunzi?

Un bărbat bătrîn și aplecat înainte iese dintr-o celula și clipește spre noi. Din gura lui știrbă sc revarsă un șuvoi dc cuvinte fără sens:

- Norme internaționale... sancțiuni... a impune... embargo... Dați-mi și mie o gumă.

Ghidul îi azvîrlc cîteva alune. Vance fusese la vremea aceea condamnat la o sută de ani dc ambasadă. Atașatul cultural a primit doar șaizeci dc ani, dar acum nu vrea să sc mai întoarcă în S.U.A.

- Am aici familie, nepoți, explică el. îmi merge bine, cu ajutorul lui Allah...

Pc la începutul mileniului s-a căsătorit în cadrul unei ceremonii tradiționale cu o studentă revoluționară care păzea ostatecii. La

romantica nuntă a luat parte întreaga lume a treia. Cînd în 2002 guvernul american și-a pierdut în sfîrșit răbdarea, oferind pentru fiecare ostatcc în parte cîtc un miliard de dolari ca sumă dc răscumpărare, atașatul cultural a fost cuprins dc panică la gîndul că ar putea fi trimis acasă. Din fericire, temerile sale s-au dovedit a fi nefondate. Ccle49 de miliarde au fost plătite pînă la ultimul cent autorităților iraniene, dar ayatolahul a hotărît să nu-i elibereze pc ostatcci.

- După primirea banilor, Khomeini și-a schimbat părerea, constată pătruns dc respect fostul student. Chiar alaltăieri a declarat la televiziune că americanii sînt degenerați și trebuie tratați ca atare.

- Cc, Khomeini mai trăiește?

- Da desigur, a împlinit abia 123 dc ani, Allah să-i dea viață lungă.

Sc știe că din cînd în cînd americanii au mai organizat manevre militare, flota a 6-a a pătruns în Golf, iar în aprilie 2014 un comando dc parașutiști a aterizat în nordul Iranului.

- S-au ascuns acolo vreo două săptămîni, își amintește însoțitorul nostru. Apoi s-au organizat manifestații dc protest la Washington, nepoata lui Jane Fonda a cîntat un cîntcc protestatar în fața Casei Albe, iar parașutiștii au fost retrași dc urgență.

In cursul demonstrațiilor împotriva acelor măsuri militare periculoase, la Washington și-au pierdut viața 183 dc oameni, și peste două mii au fost răniți. în timpul ciocnirilor care au durat 72 dc orc, centrul orașului a fost incendiat de cei care demonstrau împotriva violenței.

- Americanii, constată ghidul nostru, sînt foarte sensibili cînd c vorba dc vieți omenești.

O bătrînă îmbrăcată în zdrențe intră în cameră cu o găleată și o mătură și îi alungă cu țipete ascuțite pe bărbații aflați pc balcon.

- Doamna Vance, soția fostului ministru dc externe, dumneaei răspunde dc curățenie.

in timp cc bătrina face curățenie, atașatul și studentul ridică niște afișe azvîrlile pe jos. Și-au făcut obiceiul dc a demonstra în comun și de a sc ruga împreună la moschee. După cîteva minute, afară răsună strigăte: „Kho-mc-i-ni! Kho-mc-i-ni!" amestecate cu blesteme cumplite la adresa imperialismului american și a sioniștilor. Deasupra strigătelor entuziaste sc ridică vocea tremurată dc bătrîn a atașatului.

- Moarte nouă! Moarte nouă! în vocea sa răsună bucurie și mîndrie: Umanitatea și-a învins pornirile întunecate ale violenței, așa cum, la vremea lui, spusese Jimmy Carter.

Conducerea sovietică a citit „New York Times", hotărînd să ia parte activ la „Serbarea populară a lui Jimmy". Trupele eliberatoare ale lui Brejnev au cotropit Afganistanul și au început decimarea sistematica a populației autohtone. Jimmy nu s- a lăsat și a reacționat cu asprime la această agresiune fățișă, rctrăgînd echipa Statelor Unite de la Jocurile Olimpice. Dacă-mi amintesc bine, la auzul acelei vești, în Afganistan, populația a început să facă tumbe dc bucurie...

Morile Domnului macină încet, se știe. Ceea ce nu vrea să însemne însă că după această violare brutală a cartei ONU, comunitatea internațională a trecut pur și simplu la ordinea de zi. Cea mai înaltă instanță a națiunilor lumii, care pînă la publicarea acestei cărți condamnase Israelul deja de 192 de ori, a convocat Consiliul de Securitate pentru a discuta evenimentele din Afganistan.

Iată în continuare relatarea integrală a desfășurării dezabaterilor.

O **VIZITĂ LA CIRCUL INTERNAȚIONAL**

Cererea reprezentantului pakistanez la ONU de a pune în discuție Israelul din pricina invadării Afganistanului de către sovietici a fost adusă la cunoștința președintelui Consililui de Securitate în primele orc ale dimineții.

în timpul dezbaterilor ce au urmat, delegațiile au încercat să elaboreze o rezoluție care să poată fi acceptată de către toți perticipanții. După cîleva discuții confidențiale purtate pc coridoare s-a văzut că versiunea prezentată nu putea fi votată cu majoritate, deoarece numai opt state sprijineau necondiționat cererea Pakistanului.

Reprezentantul Statelor Unite a ținut totuși să arate că Israelul nu poate fi considerat singurul răspunzător de acțiunea sovietică. Prin urmare, Belgia și Hondurasul au propus spontan ca dezbaterile să fie amînate pînă ce sc va ajunge la un compromis acceptabil pentru toți membrii Consiliului de Securitate.

înainte ca lucrările să fie prorogate, reprezentantul israclian a reușit totuși să precizeze poziția guvernului său, chiar dacă în timpul cuvîntării sale aproape toate delegațiile au părăsit sala în chip demonstrativ.

- Invadarea teritoriului afgan nu a fost făcută dc către Israel, ci dc către U.R.S.S., declară ambasadorul israclian în fața unei săli aproape goale. Așadar, sc ccr votate sancțiuni împotriva U.R.S.S.-ului și nu împotriva Israelului.

Drept urmare, reprezentantul sovietic a părăsit și cl sala dc ședințe, adresînd la plecare cuvinte pline dc furie delegației Israelului.

- Dc data aceasta vestitele voastre metode SS-istc nu o să vă mai fie de nici un folos! Vă jucați în chip iresponsabil cu focul!

Nicaragua și Zambia au manifestat o anumită înțelegere față de punctul dc vedere israclian cu privire la ocuparea Afganistanului. Pe dc altă parte, așa cum a arătat și rcsprczentantul belgian într-o convorbire confidențială cu șeful delegației israelienc, nu avea nici un rost sa te menții rigid pe poziție,înrăutățind situația, cînd se știa foarte bine că punctul dc vedere israclian nu va obține niciodată o majoritate de voturi.

- Doar nu sînlem copii, completă cl, nu-i așa?

Reprezentantul Franței își exprimă regretul că în momentul invadării Afganistanului, la fața locului nu sc găseau nici un fel de observatori ONU și că din această cauză, pe moment, nici nu se pot cunoaște dedesubturile.

Reacția delegatilor Statelor Unite a contrastat mai ales prin tonul lor măsurat:

- în împrejurările date, este posibil să ni se pară justificat a vota o sancțiune împotriva Uniunii Sovietice, dar, așa cum bine sc știe, rușii dețin în Consiliul dc Securitate un drept dc veto. Dc aceea, situația trebuie judecată din punctul dc vedere al strategici globale a Statelor Unite.

Situația din clădirea dc pc East River devenea lot mai încordată. Mai ales după cc Irakul și Iranul au distribuit pc sub mîna un memoriu comun în care politica isracliană era caracterizată drept „ațîțăloarc la război". Delegația libiană a mers chiar mai departe, numind Israelul „leagănul terorismului internațional". Chiar și „Pravda" și-a reînnoit atacurile împotriva „cohortelor naziste din Tel Aviv care savurează triumful îndoielnic al politicii lor de agresiune".

între timp, delegația isracliană nu a stat nici ca cu mîinile în sîn. Ea a prezentat secretarului general ONU un material fotografic autentic, din care reieșea limpede că era vorba, într-adevăr, dc tancuri sovietice care patrulau pe străzile Kabulului. Dar reprezentantul britanic a intervenit, invitînd în cuvinte politicoase întreaga adunare să nu acorde acestor fotografii vreo importanță, deoarece „documentarea vizuală a unor fapte atît dc puțin îmbucurătoare nu are darul să determine o clarificare a acestei situații încîlcite".

> - Nu întreprindeți nimic, le ceru israelicnilor reprezentantul american, acționăm cu toata holărîrca în culise.

Și într-adevăr, în urma intervenției energice a superputerii vestice s-a ajuns la rezultatul scontat. Sovieticii au renunțat la cererea lor privitoare la condamnarea agresorului din Afganistan în schimbul

următoarei rezoluții pc care țările occidentale au convenit s-o sprijine:

„Consiliul de Securitateîși exprimă regretul în legătură cu evenimentele din sud-cstul Asiei. In continuare Israelul este avertizat să sc abțină de la orice aba torc dc la principiile dc bază ale Națiunilor Unite".

Nu trebuie ignorat nici faptul că în această versiune definitivă nu au mai fost votate, ba nici măcar luate în considerare amintitele sancțiuni împotriva Israelului. Un purtător dc cuvînt al ministerului de externe israelian a arătat cu vădită satisfacție că:

> - ...rezoluția Consiliului dc Scrcuritatc nu pune evenimentele din Afganistan în legătură cu Israelul, deoarece cele două fraze sînt despărțite dc un punct.

în fond se poate constata cu satisfacție că mai sus-amintitul Consiliu dc Securitate și-a exprimat, cc-i drept, „regretul"; dar nu „regretul profund", ceea ce dovedește clar influenta temporizatoare exercitată de aliații noștri americani.

> - Planul dc condamnare a Israelului pentru invadarea Afganistanului a eșuat în mod lamentabil, spuse în încheiere purtătorul dc cuvînt al ministerului dc externe, rezumînd astfel strădaniile delegației israelienc la ONU. Această victorie a diplomației noastre poate fi redusă la trei factori: a) campania noastră dc informare, b) atitudinea fermă a aliatilor noștri dc dincolo dc ocean, și c) prețurile petrolului aflate în continuă scădere.

Acest reportaj dc la Organizația Națiunile Unite vi se poate părea din cale afară dc exagerat, o parodic care a depășit limitele umorului. Din păcate însă, nu este așa. Realitatea se îngrijește de propria ei parodiere, mai ales în acest templu al fățărniciei din New York.

încă de pe vremea cînd Națiunile Unite au luat ființă fondatorii lor, cele cinci supraputeri, au dat dovadă dc o poziție destul dc

surrealistă. Au stabilit dc la bun început cine va avea mereu dreptate în caz dc conflicte internaționale - anume ci înșiși. Mafia marilor puteri și-a acordat cu generozitate dreptul de veto, în timp ce tuturor celorlalte state le-a fost distribuit rolul dc observatori[1] limbuți.

Această instituție arc puterea ca în caz dc necesitate să salveze pacea lumii, dar în lipsa unor evenimente dramatice, forumul popoarelor sc irosește în discuții fără rost, care și-ar avea mai degrabă locul într-un cabaret politic.

Pentru a-și trece timpul, cci dc acolo au inventat chiar și un fel dc limbaj cifrat. Astfel expresia populară „mă doare în cot dc line" sună aproximativ așa: „ *I ani conipelled lo give appropriate qualifications to your acts and show up their treacherous nature which is incompalible with the elementary requirements of the maintcnance of normal relations being in gross contradiclions with the task of lessening tension and crealing the neccesary condiiions forfruitful negotiations."*

în afara arenei vorbesc, firește, cu totul altfel. Mai bine zis, acțiunile lor vorbesc o cu totul altă limbă. Acțiunile Uniunii Sovietice, de pildă, sc ghidau înainte dc apariția lui Mihail Gorbaciov după cunoscutul principiu leninist: „Pentru ca lumii să-i meargă mai bine, trebuie să-i. meargă întîi mai prost." Atotputernicul bastion al păcii a respectat acest principiu sprijinindu-se, in strădaniile sale dea face dc petrecanie vestului, pe cele trei slăbiciuni, ale democrației: droguri, greve și terorism.

Dc grevele săptămînale sc îngrijesc sindicalele înseși. Piața drogurilor se află și ea în mîini dc nădejde. Aproximativ o treime a omenirii parc a fi prinsă în această îndeletnicire lucrativă. Astfel că atotputernicul bastion al păcii s-a putut concentra în exclusivitate asupra răspîndirii terorismului în vest și în Orientul Apropiat.

Material documentar recent obținut din coloniile eliberate demostrează negru pc alb că atotputernicul bastion al păcii este responsabil de înarmarea, finanțarea, instruirea, îngrijirea și tăinuirea celor mai însemnate organizații teroriste internaționale. Toate

acestea s-au petrecut, firește, în cea mai marc taină. Occidentul sc mai mira, cc-i drept, din cînd în cînd că toți acești luptători pentru libertate nu răpeau niciodată un avion al stîngii. însă miniștrii dc interne ai Lumii Libere nici măcar nu bănuiau că în timpul îndelungatelor tratative privitoare la eliberarea unor osia teci, ci sc aflau dc fapt în contact indirect cu firma Brejnev & Honcckcr S.A.

In aceste împrejurări nu e dc mirare că în confruntarea dintre umanitate și terorism, terorismul a avut mereu cîștig dc cauză. Și asta din simplul motiv că pentru anarhiști viața unui om nu arc nici un fel dc importanță, în timp cc în Lumea Liberă un singur ostatec reprezintă o sarcină umanitară, cu condiția, firește, ca evenimentele sa fie făcute cunoscute dc un post dc televiziune suprarcgional. Să recunoaștem că în secret occidentalul îl admiră pc terorist, căci acesta, cel puțin, este un tip care știe cc vrea. Din cînd în cînd teroriștii mai eliberează cîte o norvegiană gravidă care, cu lacrimi dc bucurie în ochi, povestește apoi despre „felul ireproșabil în care a fost tratată" de răpitorii ci. Aplauze puternice, următoarele știri sc transmit la 22.30.

Din cînd în cînd sc mai petrec apoi și accidente, și se întîmplă uneori sa fie prinși și cîțiva teroriști. Cu degetele ridicate în semn de victorie, ci pășesc în sala de judecată însoțiți dc o sută de polițiști înspăimîntați și o duzină de avocați agresivi. Victimele ucise de ci sînt găsite legate fedeleș în portbagajul unei mașini furate, cu un căluș în gură și cu degetele rupte. Da, doamnelor și domnilor, acesta este prețul democrației, așa cum au subliniat adesea și ideologii sovietici.

în ceea cc-i privește pc israclicni, aceștia se află chiar în fruntea listei de candidați pentru portbagaj. în ultima vreme însă, teroriștii au început să prefere într-o oarecare măsură statele europene, deoarece israelicnii se arată prea puțin îndatoritori. Iată un exemplu în acest sens:

VICTORIA BIROCRAȚIEI

ANTITERORISTE

Lucrurile nu stăteau prea bine. Avionul răpit aterizase cu cîteva minute în urmă pc aeroportul din Tel Aviv, teroriștii comunicaseră prin radio condițiile, iar în încheiere anunțaseră că în cazul neîndcplinirii acestora aveau să dea foc cantității de explozibil pregătit. în turnul dc control al aeroportului, statul-major convocat pentru situații dc criză, sc consfătuia ce era dc făcut:

- Există o singură soluție, banda trebuie obosită. Trebuie să le măcinăm puterea dc rezistență pînă cînd vor ajunge în pragul unei crize dc nervi.

- Foarte bine. Dar cum procedăm?

- La aceasta există doar un singur răspuns: Tovarășul Schultheiss!

Peste zece minute sosi în mașina șefului dc stat-major, cu escortă și girofar, Sicchel Schultheiss, starul *eslablishnierit-uhii* birocratic al mișcării noastre muncitorești. Venea direct dc la spital undedusese tratative cu conducătorii sindicatului brutarilor cu privire la o creștere de 2,3/8 a tarifelor; discuțiile începuseră în urmă cu trei zile și trei nopți. în cursul tratativelor, brutarii sc prăbușiseră rînd pc rînd cu toții, fiind internați la spital în stări avansate dc surmenaj. Numai Schultheiss, eroul muncii socialiste, nu-și pierduse defel din prospețime.

Ajuns la fața locului, cazul îi fu prezentat dc ministrul apărării în persoană:

- Dacă nu reușim să-i eliberăm altfel pe pasagerii avionului, ne învoim să facem schimbul: ostatcci contra teroriști arestați. în ceea ce privește discuțiile cu răpitorii, vă dăm mînă liberă, Schultheiss: Folosiți obișnuitele dumneavoastră metode sindicale. Tratați-i pc indivizi în așa fel de parcă ar fi vorba dc contribuabilii noștri.

- *Okay,* spuse Schulthciss, își comandă un ceai cu lămîic și ceru sa fie adusă telefonista de la cl dc la birou.

Dc îndată ce liana a luat loc la pupitru, s-a stabilit legătura radio cu avionul.

Din cabina pilotului răsună o voce groasă dc bărbat.

- Moarte evreilor. Aici vorbește Organizata Septembrie Negru. Ascultați-mă cu atenție.

- O clipă, îl întrerupse Schulthciss. Nu sc aude prea bine. Ce c negru, organizația sau septembrie?

- Țineți-vă gura și urmăriți.

’ Icrtați-mă, dar cine sînteți dumneavoastră dc fapt?

- Cc-nscamnă asta, cine sînt cu?

- Dc unde să știu eu că sînteți într-adevăr unul din teroriști? Ați putea fi și un pasager.

- Credeți că atunci aș mai sta dc vorbă cu dumneavoastră?

- Dar dacă cineva ține un revolver ațintit asupra dumneavoastră?

- Ei și?

- Ei asta ar schimba situația cu o sută optzeci dc grade. Nu ar fi vorba de tratative directe, ci de o mediere.

- Și care naiba ar fi diferența?

- Una foarte mare, domnul meu. în caz de mediere ar trebui sa intervină alt for. Eu am cele mai bune intenții de a coopera cu dumneavoastră, dar trebuie să respect instrucțiunile. Care este numele dumneavoastră, vă rog?

- Căpitan Djamel Rafat.

- Cu un „h" la mijloc?

Se auzi un horcăit răgușit. Apoi se auzi vocea pilotului avionului.

- El c conducătorul grupului, vă rog să mă credeți.

- Vă accept ca martor provizoriu. Care este numărul dumneavoastră de pașaport?

- 75103/97381.

- Emis unde și cînd?

în această clipă, căpitanul Rafat interveni în discuție:

- Dacă tratativele nu încep în douăzeci de secunde, aruncăm avionul în aer.

- Douăzeci de secunde începînd de cînd?

- Cum adică?

- Vreau să spun, cînd încep cele douăzeci de secunde?

- încep acum, pe loc, în această clipă.

- Cît arată ceasul dumneavoastră?

- 11.29, fir'ar să fie!

- Ceasul meu arată 11.22, am să verific. în astfel de situatii orice secundă poate să joace un rol csenjial. Vă rog să aștepta fi.

- Alo! urlă căpitanul Rafat, dar legătura fusese întreruptă și nu a fost reluată decît după trei minute. Căpitanul Rafat fu pus din nou în legătură cu turnul dc control. Dar ceea cc îi fu dat sa audă era vocea lianei:

- Cine v-a spus că am ieșit cu Tibi? Dudik minte. Știji doar cum e Dudik... Căpitanul Rafat? în sfîrșit. Vă căutam. Vă rog vorbifi.

Iar căpitanul Rafat vorbi:

- Cerem eliberarea imediată a celor 390 de luptători pentru libertate care sc află în arest la dumneavoastră. Vă dictez numele...

- Vă rog, nu prin telefon, spuse Schulthciss. în afară dc asta, cifra de 390 de eliberări depășește cu mult cota admisibilă. Nici nu avem mijloace de transport pentru atîtea persoane. Mă gîndeam la șase, șapte, maximum opt.

- 390.

- Nouă. Și unul din ei arc gripă.

- Nunegociez.

- Bine, atunci zece. Șase la intrarea în vigoare a convenției, trei la 31 octombrie și...

- Acum, pe loc, toți!

- Toți zece?

- 300.

- Unsprezece, fără confirmare de primire.

- 250. Acesta este ultimul meu cuvînt.

- Doisprezece. Mă costă pc mine mai mult. Legătura dintre cabina dc comandă și turnul de control fu din nou întreruptă. După reluarea legăturii în căștile căpitanului Rafat răsunară frînturi de propoziție neinteligibile.

- Galilcca-Import-Export... Schcchter, Gurcvici, Mizrahi... cu toții plecați... nu mai e... Apoi interveni din nou vocea speriată a pilotului

avionului.

- Atenție, turnul de control. Răpitorii fac pregătiri, pentru aprinderea explozibilului. Vă dau un ultimatum de treizeci dc minute. Și să știți că au intenții serioase. Atenție, turnul dc control. Ați receptat mesajul? Un ultimatum. Treizeci dc minute!

- înțeles, răspunse Schultheiss. Dar să mi-1 dea în scris. Trebuie să am și eu o acoperire față dc superiorii mei. Spuncți-Ic indivizilor să serie pc o coală dc corespondență a societății aeriene ceva care să sune cam așa: „Noi, subsemnatii teroriști, domiciliari acolo și acolo, declarăm prin prezenta că, făcînd uz dc substanțe chimice explozive, avionul aflat pc aeroportul cutare va- ctc. ctc. în trei exemplare. în ebraică, arabă și idiș... Dc preferat, să anexeze și fotografii tip pașaport.

Pilotul avionului nu mai răspunse. în locul lui sc auzi glasul lui Rafat, cerînd o salvare a Crucii Roșii.

- La noi îi zice Steaua lui David, îi dădu lecții Schultheiss.

- Rafat trecu peste aceasta.

- Mașina care vine la avion să aibă un steag alb la parbriz, încheie el horcăind.

- De ce mărime?

- Ce mărime?

- Ce mărime să aibă steagul?

- Mi-c totuna, cretinule! Un steag mic, alb!

- Noi aici avem două tipuri dc steaguri, unul de 78 x 45 și celălalt de 75 x 30, dar acesta c la spălătorie. Dacă primul tip vi se parc mare, pot comanda la Haifa unul mai mic.

Din gîtlejul teroristului răsună un geamăt surd.

- Veniți fără steag.

- Eu sau salvarea? Va rog să vă hotărîți. Altfel nu știu ce să scriu în protocol. Alo? Alo?

Dc cealaltă parte se lăsă tăcerea. Apoi răpitorii anunțară că erau dispuși să-și elibereze ostatccii în schimbul a 25 de palestinieni arestați, cu condiția ca tratativele să fie purtate cu altcineva, nu cu Schulthciss.

Schulthciss propuse o comisie mixtă compusă dinlr-un terorist acreditat în Gaza, un jurist fără dc partid și secretarul sindicatului pi lojilor.

Căpitanul Rafat întrebă dacă i s-ar putea trimite și un medic. Vocea sa suna răgușit.

Adjunctul său, care preluă microfonul, dădea și el semne evidente că ajunsese la capătul puterilor. Comandoul de răpitori, declara el, e gata să plece spre altă destinație dc îndată ce rezervoarele avionului vor fi umplute cu combustibil.

Vă fac legătura cu depozitul nostru dc carburanți, spuse liana, lăsîndu-i apoi pc cei prezenți să audă următorul dialog:

- Ziva (telefonista depozitului): Regret, dar șeful dc serviciu e plecat.

- Rafat: Cînd revine?

- Ziva: Nu am idee. Probabil că e la masă.

- Rafat: Deschideți depozitul că dc nu sc va întîmpla o nenorocire.

- Ziva: Cheile sînt la Modje.

- Rafat: Număr pînă la trei. Apoi oamenii mei vor arunca avionul în aer. Unu-doi-

- Schechter: Alo, aici e Schechter. Galileca- Import-Export. Cu ce vă pot fi de folos?

- Rafat: Aici Negru... Vreau să zic Septembrie Negru... Vreau să plecăm do aici... ați auzit...

în acel moment, Schulthciss interveni din nou în discuție:

- Căpitanul Rafat? Totul e în ordine. Cisterna va sosi imediat la avion.

Făcu un semn din cap spre ministrul apărării. Ministrul apărării făcu un semn spre conducătorul grupului de intervenție. Restul se cunoaște din relatările ziarelor care, luate dc evenimente, au uitat să adauge un amănunt:

„Tovarășul Sicchcl Schulthciss s-a reîntors, după încheierea cu succes a misiunii sale de la aeroport, la spital, unde a continuat tratativele cu sindicatul brutarilor."

Spre marele meu regret, aceasta a fost pînă acum ultima victorie a administrației socialiste din spațiul intra- și extra mediteranean.

Poate ar fi mai bine să ne depărtăm pe moment de atotputernicul bastion al păcii pentru a ne dedica, timp dc cîteva pagini, altor aspecte ale marxismului, cu mult mai simpatice. Să nu vă închipuiți însă că acesta ar fi un lucru chiar atît de simplu, deoarece Marx și Engcls și-au publicat „Manifestul Comunist" în anul 1848, iar dcatunci au apărut atîtca variațiuni la această învățătură, îneît Marx însuși nu s-ar mai descurca în ele. Pînă și steagul roșu, semn suveran al mișcării, a căpătat între timp cele mai diverse semnificații și și-a pierdut monopolul dc simbol al stîngii.

Steagul roșu a devenit astăzi, printre altele, semnul internațional de semnalizare a unui drum în lucru, dc asemenea ne avertizează cu privire la un autovehicul foarte lung, ca să nu mai vorbim dc pompierii care și-au însușit și ci steagul roșu.

Modul dc gîndire socialist sc bucură, așadar, în vest dc o varietate de interpretări politice, a căror navă-amiral îl reprezintă mișcarea social-dcmocrată. „Ținta acestei mișcări este cît sc poate de lăudabilă. Ea vrea sa impună tezaurul dc' gîndire marxist nu cu forța ci cu mijloace democratice, cum ar fi dc pildă alegerile libere.

Pînă aici, toate bune. Din păcate, alegerile libere au degenerat în zilele noastre în amuzante jocuri dc „cine știe cîștigă", iar campania electorală într-un „concurs al vorbelor goale". Variațiunilc reflectă doar obiceiurile locului. în I talia, alegerile nu sînt altceva decît c o n f r u n ta rea sărăciei cu atotputernicul tată din ceruri; pc cînd în America ele sînt un fel de concurs cu public pentru a vedea care din cei doi candidaji prezintă mai multe asemănări cu John F. Kennedy...

în ultimii patruzeci de ani, social-democrații au reușit adesea să cîștigc alegerile din Europa liberă, ca urmare a programului partidului lor dc a impune o societate fără clase nu cu ajutorul poliției secrete ci prinlr-o distribuire dreaptă a venitului național. Cu alte cuvinte, prinlr-un sistem de impozitare progresivă.

Alegerile au fost cîștigatc, nu însă și contribuabilii.

Socialiștii Lumii Libere au făcut următoarea greșeală de calcul: Au luat în considerare toți factorii posibili, doar unul nu - natura umană.

Principiul dc a lua venitul celor talcntafi, harnici și înstăriți pentru a-1 împărți maselor largi ale celor mai pu țin talcntați, harnici și înstăriți este un principiu frumos. Și în plus ar trebui să fie calea cca mai sigură pentru a obține victoria în alegeri, deoarece majoritatea absolută a alegătorilor face parte din cca de-a doua categoric.

Pînă aici toate par clare și tocmai bune dea fi aplicate în practică - dacă nu ar interveni afurisita natură umană.

în timpul celor patruzeci dc ani dinaintea revoluționarei reforme fiscale a lui Ronald Reagan, impozitul pc venit în Europa fluctua între 56 și 103 (în cuvinte: una sută trei) procente. Banii astfel obținuți permiteau guvernelor să ofere alegătorilor o mulțime de înlesniri

sociale. Cu toate acestea lucrurile au dat greș. Nu la repartizarea, ci la încasarea banilor. Căci nicăieri în lume nu a putut fi găsit omul talentat și harnic, care să fie dispus să muncească ca o vilă timp dc douăsprezece luni pentru ca la sfîrșitul anului să constate că pînă la 15 februarie a muncit pentru familia sa, iar dc atunci pentru ministrul dc finanțe.

Guvernele socialiste din vest au reușit totuși să asigure egalitatea socială prin cotele de impozit, căci toți contribuabilii, fără excepție, bărbați sau femei, tineri sau vîrstnici, patroni sau angajați, particulari sau publici nu mai urmăreau decît un singur scop: să înșele fiscul cu orice preț și sub orice forma. Astfel s-a născut societatea fără clase dc tip vestic. Și dacă nc gîndim că cci săraci nu pot înșela fiscul decît cu cîțiva bănuți, în timp ce avuții aruncă în joc sume de milioane, putem spune cu conștiința împăcată că impozitul rămînc în continuare progresiv.

Dc cc nc-am mai mira prin urmare că în socialismul vestic cîștigă bani acele branșe care nu obișnuiesc să țină contabilitatea veniturilor lor. Dacă tovarășul Lenin ar fi scris această carte în locul meu, cl ar fi constatat mulțumit: „Socialismul din est slujește muncitorilor și țăranilor, socialismul din vest în schimb tinichigiilor și ginecologilor."

în afara astronomicelor cote dc impozit, guvernele progresiste din vest au mai găsit însă și alte căi sigure pentru a transforma întreaga populație într-o adunătură de escroci: dc pildă, prin controlul exercitat asupra devizelor. Cetățeanului îi este interzis cu dcsăvîrșirc dc a poseda valută străină stabilă, indiferent că o ține acasă, la bancă,în țară, în străinătate, în buzunarul dc la pantaloni sau pe lună. Ca o consecință obligatorie înflorește piața neagră a devizelor și descoperirea evaziunii fiscale prin magic și clarviziune.

CEL DE-AL ȘASELEA SIMȚ AL LUI

DEGET-DE-AUR

Soarta oarbă a vrut ca într-o bună zi să fie descoperite capacitățile supranaturale cu care fusese înzestrat inspectorul Johann-Rudolf Fischbaum dc la Oficiul dc Control al Impozitului asupra Venitului (OC1P).

Totul a început cînd un anume Frcddy Mischi, Mașini agricole cn gros, a declarat suma de 413 lire și 6 groși ca venit pentru anul fiscal, iar în același timp a achiziționai partea stîngă a străzii principale, cea cu numere impare, cît și doi delfini dresaji.

Un telefon anonim a pusOCIP-ul pe urmele lui Mischi. Oficiul a început să adune informații în legătură cu cl, a pus să i se verifice tractoarele de către inspectori fiscali deghizați, a luat legătura cu Interpolul, a consultat un psihanalist și și-a alimentat computerul cel marc cu datele primite. Procedeul a dat roade: Frcddy Mischi tăinuisc probabil o parte din veniturile sale.

O unitate dc comando a OCIP-ului, condusă dc inspectorul Fischbaum în persoană, a luat cu asalt dimineața la orele 5.05 locuința luxoasă a celui bănuit, s-a năpustit- plină de inventivitate și dibăcie- direct asupra dulapului de haine dc unde a extras 20.000 dc franci elvețieni, bani lichizi, cît și un carnet secret din care reieșea un cîștig net lunar de 40.000 dc lire.

Privirea pătrunzătoare a inspectorului Fischbaum s-a ațintit asupra lui Mischi sfredelind în butoniera dc sus a pijamalei sale bleu deschis.

- Acestea sînt deci cele 413 lire anuale?

- Vă rog, șopti infractorul înspăimîntal, vă rog, tocmai mă pregăteam să pun lucrurile în ordine. Aș fi venit chiar astăzi la

dumneavoastră la Oficiu, ca să...

- Ia auzi, îl întrerupse Fischbaum sarcastic, aș fi gata să pariez că nici toate tractoarele dumneavoastră laolaltă nu ar fi reușit să vă aducă acolo, domnule Mischi!

- Nu am tractoare, răspunse omul cu voce pierită. Iar numele meu este Bicnstock.

După cum s-a dovedit, OCIP-ul dăduse buzna la o adresă greșită, ceea cc nu-1 opri însă defel pc Fischbaum să ordoneze imediata arestare a lui Bienstock. Apoi sc interesă dc adresa comerciantului dc tractoare.

Cum însă Bienstock își pierduse cunoștința și deci nu mai era în măsură să dea vreo informație, grupul dc comando sună pur și simplu la ușa următoarei locuințe. O doamnă mai în vîrstă le deschise.

- Scuzați vă rog deranjul la această oră matinală, începu Fischbaum, sîntem dc la Oficiul dc stabilire a impozitelor și voiam doar să întrebăm unde-

Femeia izbuni în țipete și sc năpusti spre dormitor.

- Sami! Au venit! Repede! Cecurile!

Cînd grupul ajunse la ușa doritorului, Sami îghițisc deja cel dc-al treilea ccc străin. Au reușit să pună însă mîna pc cheia safcului care i se înțepenise în gîtlej.

Depozitul dc mărci vcstgernmanc al lui Sami fu găsit în volumele „Fidji-Granit" și „Lachcrdă-Lup" ale dicționarului enciclopedic. Nevastă-sa rămase afară și murmura neîncetat:

- Am știut cu, Sami, ți-am zis eu, ceva tot trebuie să declarăm. Bigudiurilc ci conțineau un număr apreciabil dc dolari făcuți sul.

- Arestați-i și ducc ți-i să dea declarații, ordonă Fischbaum, înainte de-a o lua iute la picior spre etajul următor unde, fără prea multe greutăți,- căci avea o plăcuță cu numele dc familie - descoperi ușa locuinței lui Frcddy Mischi. Negustorul de mașini agricole a încercat, cc-i drept, să scape dc arestare, spînzurîndu-seîn baie, dar oamenii OCIP-ului apucară să laie la timp funia, descoperiră în congelator registrele. Le decongelară și constatam că venitul sau net pc an nu era, așa cum declarase, 413,06 lircci 12 milioane. în afară dc asta,găsiră sub cîtcva dale desprinse o cantitate apreciabilă dc uraniu îmbogățit.

Mischi a fost arestat, iar locuința sa sigilită. Fischbaum a încercat să lase cheia la administrator.

- Sînt inspectorul Fisebaum de la OC1P, sc prezentă el. Am venit aici... nu, pentru numele lui Dumnezeu...

Administratorul ateriza, după un salt peste pervazul ferestrei, într-un strat dc flori, îneît nu s-a ales decît cu o fractură de maleolă. Cei 30.000 dc guldeni olandezi pc care îi ascunsese sub peria dc closet au căzut în mîinilc fiscului. La ora 7.30 grupul dc comando s-a întors în alai triumfal la bază, aducînd ca pradă cinci infractori arestați, un coș arhiplin dc marfă și o mulțime dc date noi, care să dea dc lucru computerului.

Astfel începu minunata carieră a inspectorului J.R. Fischbaum.

Vestea despre nemaipomenitul său talent în prinderea infractorilor fiscali s-a răspîndit în tot Oficiul. Cîlc unii mai susțineau că nu ar fi decît o coincidență faptul că Fischbaum descoperise într-un singur bloc cinci cazuri dc evaziune fiscală, curînd însă nu mai exista nici un dubiu: era vorba dc un fenomen supranatural.

Să nc amintim numai cazul celor trei doctori Blucbottlc.

Informatorul nr. 181 302 a indicat OCIP-ului un doctor Blucbottlc fără a furniza și alte dale.

Computerul a stabilit că cxislau trei potențiali suspecți cu acest nume. Oficiul dc finanțe își smulgea părul - pînă ce unul dintre ci se gîndi la Fischbaum.

Au fost scrise adresele celor trei Blucbottlc - un avocat, un editor și un economist - pe o hîrtie care îi fu prezentată lui Fischbaum. Acesta sc holbă la ca timp de un minut, se concentră și indică - medicul'. într-adevăr. Doctorul în medicină Blucbottle dispunea de un venit ncdcclaratdc trei milioane, o cadă dc baie din platină și un număr impresionant de lingouri de aur.

Fischbaum, care dc atunci înainte a fost poreclit „Dcget-de-aur", a devenit încă din timpul vieții o legendă. Nu făcea decît să deschidă cartea de telefon și să sc transpună într-o ușoară transă, lăsîndu-și degetul să alunece peste coloanele de nume;'iar atunci cînd sc oprea în dreptul unuia, puteai fi sigur că grupul dc comando al OCIP-ului nu sc va întoarce cu mîinilc goale dc la respectiva adresă. Fischbaum nu s-a înșelat niciodată. Niciodată. Chiar și parapsihologii sînt ului ți de acest al șaselea simț al său. Mai nou, este în stare să renunțe chiar și la indicații scrise. Stă un timp cu ochii închiși, meditează, iar apoi sare în picioare.

- Domnul așa-și-așa, din strada cutare, numărul cutare, etajul trei, prima ușă pe dreapta!

Și are întotdeauna dreptate. întotdeauna.

De curînd s-a întîmplat ca degetul lui să se oprească asupra unui trecător aparent nevinovat:

- Opriți-1! E un infractor!

Omul renunță la orice rezistență și dădu pe loc o declarație despre evaziunile comise în ultimii 43 de ani. în tivul pantalonului său fură găsiți 30.000 dc yeni și două briliante.

în ultimul timp, Degct-dc-aur nici nu sc mai ocupă dc cazuri izolate, ci își folosește capacitățile telepatice supranaturale pentru

demascarea colectivă a infracțiunilor fiscale. Cade într-o stare de profundă hipnoză și murmură cu chipul palid și obosit, dc parcă ar vorbi dc pc lumea cealaltă:

- Arestați jumătate dc țară!

Și Fischbaum nu greșește niciodată. Superiorii săi își fac dc-acum griji ca vraciul OCIP-ului ar putea să sc privatizeze într-o bună zi. Căci există în frumoasa tradiție socialistă, obiceiul ca orice fost inspector de finanțe să-și deschidă imediat după pensionare, dacă nu chiar dinainte, un birou particular de asistență juridică.

Dacă inspector J.R. Fischbaum va rămînc însă în continuare la dispoziția administrației financiare, atunci cl va avea posibilitatea — iar de acest lucru am ajuns să ne temem la fel dc mult — să solicite, ca orice informator ai fiscului, zece procente din suma obținută. în acest mod va ajunge în scurt timp miliardar.

Iar dacă Deget-de-aur, dispunînd dc o grămadă dc bani, va specula la bursă cu hîrlii de valoare, metale prețioase sau acțiuni la puțuri petroliere ori mine dc aur, va ajunge într-un timp foarte scurt unul dintre cei mai bogați oameni ai emisferei vestice.

După cum sc știe, nu sc percep impozite asupra onorariilor pentru denunțuri și asupra profilurilor obținute din speculații. Acesta c un principiu dc fier al sistemelor social-dcmocratc care înfăptuiesc dreptatea socială a statului bunăstării fără violență, doar cu ajutorul unei politici economice morale.

Printre realizările socialismului european sc numără, bineînțeles, și următoarea maximă înălțătoare: „Este cu totul asocial ca un om să sc îmbogățească din moștenirea părinților săi. Această moștenire aparține poporului, care a făcut cu putință bogăția. Văduva trebuie să beneficieze dc o pensie onorabilă, dar ceea ce omul a strîns de-a lungul vieții sale aparține statului." Asia da, gîndirc socială, fără îndoială, iată o idee care îți merge la inimă. în ceea cc mă privește, am fost profund impresionat.

MARX A DAT, MARX A LUAT

Cînd am simțit că puterile mele sînt pe sfîrșite, mi-am adunat toți moștenitorii, pentru a-mi lua rămas-bun dc la ci. S-au așezat în semicerc lîngâ patul meu reprezentanții poporului, ascultînd cu nerăbdare ultimele mele cuvinte. Era destul de multă înghesuială. Responsabilul cu veniturile statului venise cu o roabă, iar Dr. Ernest Executor dc la partidul socialist a adus cărătorii dc mobile. Șeful acțiunilorreunitcdecolcctareînccrca lot limpul să-mi Iragă pătura de pe mine. Eu însă nu i- am dat-o.

- Se apropie sfîrșitul, moartea neiertătoare așteaptă în fața ușii, le-am șoptit cu moștenitorilor cu voce slăbită. Nu mai am mult timp... voiam să vă mulțumesc tuturor... pcnlru fericirea pc care ini-aji dăruit-o dc-a lungul unei întregi vieți...

- Pentru puțin, răspunse casierul administrației orașului, nu ne- am făcut decît datoria.

- Nu, nu, am insistat cu, pentru mine e o adevărată bucurie să știu că puținele mele bunuri nu vor fi risipite în continuare dc familie, ci vor reveni acolo dc unde au plecat, în sînul poporului.

Funcționarul dc la fisc mă bătu ușor pe mînă și-mi pipăi ceasul. Lîngă ușă stătea cea mai bună dintre văduve împreună cu copiii și îmi făceau semne. Nu erau deci lăsa ți să sc apropie,căci nu erau reprezentanți ai autorităților. Doi supraveghetori ai primăriei băgau dc seamă ca nu cumva să se atingă de ceva din casă. Am cerut să sc facă liniște;

- Imobilele mele aș dori să rămînă sindicatelor pcnlru ca proletariatul industrial să intre și în posesia unor terenuri, am anunțat cu glas șoptit. Mașina să fie trasă la loz de către miniștri. Tablourile mele le las, bineînțeles, președintelui statului.

- Pardon, mă întrerupse cu politețe purtătorul de cuvînt al parlamentului, pot fi pus și eu la socoteală cu ceva bani lichizi?

- Dar desigur, i-am răspuns eu, conturile melc bancare intră bineînțeles în fondurile dc deplasare ale deputaților. Hîrtiile mele de valoare aș dori, în schimb, să le las moștenire autorităților vamale.

- Mulțumesc, spuse șeful vămilor dc import, lăsînd capul în jos, poate mai rămîn și cîteva piese dc mobilier?

Din dulapul de haine răsunară strigăte înfundate. în întunericul dulapului se ducea o luptă aprigă între reprezentantul uzinelor electrice și trimisul uzinei dc apă pentru pantalonii mei. Comandantul poliției trebui să intervină personal, confiscînd întreaga mea garderobă, ce avea să-i servească drept material probatoriu. Am rugat să fie îndepărtată sora mea, care în permanență încerca să-și facă loc printre moștenitori. Mi-am așezat mîna în semn de binccuvîntare pe capul ministrului de finanțe care îngenunchease în așteptare lîngă patul meu:

- Dumneavoastră, domnule ministru, am murmurat eu, dumneavoastră vă las pensia mea, dar numai cu condiția că o veți folosi pentru refacerea industriei textile a țării. Casa mea cu minunata ci grădină, pe care o viață întreagă am îngrijit-o, să fie transformată în casă do odihnă pentru angajații serviciului dc încasare a impozitelor.

Izbucniră aplauze spontane. Peste inima mea sc așternu o adîncă pace socială, așa cum nu mai cunoscusem nicicînd.

Da, mi-am zis cu, într-adevăr, a meritat să trăiești, să pui o viață întreagă fiecare bănuț deoparte, să muncești nopți dc-a rîndul, să renunți an dc an la concediu, da, pentru acest înălțător moment cînd toate roadele muncii melc pot fi, în sfîrșit, puse la dispoziția guvernului meu și a instituțiilor sale publice.

I-am ars una peste mînă șefului acțiunii dc colectare cînd a încercat din nou să tragă pătura dc pc mine.

- Covoarele mele le las în parte egală ministrului de externe șioficiului dcstalislică, am hotărît cu, pentru a evita ca după moartea mea cele două instituții să se ia la harță. Biblioteca o las clubului dc fotbal. Cam asta ar fi deci. Ceea cc am uitat să amintesc intră, bineînțeles, în posesia secretariatului partidului...

Doctorul Executor sc opri o clipă din împachetatul televizorului și îmi strînse mișcat mîna. Reprezentanții societății de transport în comun nu-și mai puteau reține lacrimile. M-am ridicat în capul oaselor:

- Ca să fiu sincer, am spus eu, acum că tot ce am agonisit sc va întoarce la cei de la care îmi vine bogăția, mă simt vizibil mai bine. Poate că o să mă fac bine de tot, și în acest sens apelez la înțelegerea dumneavoastră...

Cei prezenți se arătară uluiți. Reprezentantul asigurărilor sociale privea nervos la ceas. Nevasta mea și copiii își mai revenir și îmi făceau semne încurajatoare. Mă umplea dc scîrbă comportamentul lor asocial. Nimic n-o să capă lăți dc la mine, mi-am zis eu, absolut nimic, să vă duceți și voi să munciți, ca toți acești funcționari. Cu o pensie de 94 dc lire și 83 dc groși, soția mea avea traiul asigurat.

M-am ridicat în picioare și am întrebat:

- E vreun avocat de față?

Procurorul general își făcu loc prin mulțime.

- Am luat o hotarîre, i-am comunicat cu. Am holărît să las întreaga mea avere instituțiilor publice încă din timpul vieții. Este dorința mea arzătorc să-i împiedic pc membrii reacționari ai familiei mele dc a face uz de tot felul de șiretlicuri pentru a lua dc la reprezentanții poporului ceea ce li sc cuvine.

Dc altfel ideea nu c deloc rea. Ce c sigur c sigur. Statul trebuie făcut părtaș încă din timpul vieții individului la averea acestuia. Dacă stau să mă gîndcsc bine, reglementarea asta a și fost introdusă.

Acum însă c timpul să mai spun și cîtc ceva pozitiv despre socialismul european. La urma urmei a reușit prin sistemul său de impozitare absurd sa obțină ceea ce nu au izbutit nici doctorii și nici cele mai bune dintre neveste: anume să-i silească pe fiii societății dc consum să-și întrerupă cursa după avuție și succes și să sc mai odihnească. Astfel sc vede că impozitul progresiv pe venit arc o contribuție însemnată la sănătatea publică.

LAUDĂ MORALEI MUNCITOREȘTI

Punctul de plecare al interesului meu a fost oglinda de la baie care în timpul rasului a căzut dintr-o dată pc jos, făcîndu-se țăndări pc pardoseală. Această oglindă fusese prinsă după criterii pur socialiste, adică nu în patru, d într-un șurub și jumătate.

Cum spuneam, obiectul a căzut pe jos. I-am luat măsurile și am pornit în oraș, spre un vestit atelier, pcnlru a comanda o nouă oglindă.

în atelier zumzăiau mai multe mașini, iar mîinilc harnice șlefuiau cu dragoste plăcile mari de sticlă. L-am salutat pc proprietarul întreprinderii, domnul Tannenbaum, și i-am comunicat că oglinda mea se spărsese, la care îmi promise să-mi execute cu iuțeala vîntului o nouă oglindă. Cu inima ușoară am părăsitîntrcprinderca lui Tannenbaum, pornind spre casă.

Asta scîntîmpla vineri.

Luni la prînz am pus mîna pc telefon și I-am întrebat pc domnul Tannenbaum dacă pot să vin după oglindă?

- Din păcate nu, îmi răspunse Tannenbaum, șlefuitorul dc oglinzi. Nu c încă gata. Trebuie să știți că am rămas singur. Azi nu a venit nici unul din lucrătorii mei la atelier.

- Cum așa? am întrebat cu.

- Lunea, muncitorilor le place să stea acasă, îmi explică Tannenbaum. Azi n-a venit nici unul.

- Și ce-o să faceți?

- Unul din muncitorii mei locuiește prin apropiere. Am să mă duc la el, să încerc să vorbesc cu el. Daca reușesc să-1 conving, îl aduc eu

însumi cu mașina la atelier. Din cînd în cînd mai reușesc. Aș vrea să vă rog, domnul meu, să reveniți, așadar, mîineîn jurul aceleiași ore.

Asta a fost luni. Marți am încercat din nou.

- Regret nespus, domnule, se scuză domnul Tannenbaum, continui să fiu singur în atelier.

- Dar muncitorul acela, despre care mi-ați povestit ieri, care nu locuiește departe de întreprindere...

- Am sunat la el, dar nu mi-a deschis.

- Sînteți sigur că era acasă?

•• Bineînțeles, l-am auzit cînd i-a interzis nevesti-sii să deschidă ușa.

- Dar ceilalți muncitori?

- Unul are telefon. La acela am sunat. Mama lui mi-a explicat că fiul ei tocmai sc gîndește dacă nu cumva cîșligă mai mult ca șomer. M-am dus deci la un al treilea lucrător, care locuiește undeva la periferie, dar cineva trebuie să-1 fi avertizat că sînt în căutarea lui, fiindcă a fugit de-acasă, luînd-o peste acoperișuri. Nu aji putea să reveniți mîinc cu un telefon, domnul meu?

- La ce bun?

- Mai am adresa unui lucrător, căruia am să-i trimit o telegramă.

Asta a fost marți. Miercuri am sunat din nou.

- Mi-e penibil, îmi dădu de veste domnul Tanncnbaum, dar sînt și acum singur.

în voce avea o undă de oboseală.

- Domnule Tannenbaum, l-am întrebat cu, puteți să-mi explicați de ce oamenii dumneavoastră nu vin la lucru?

- Fiindcă primesc salariul la sfîrșitul săptămînii. Sau, mai bine zis, primesc ceea ce rămîne după scăderea impozitelor și a celorlalte cote. Din păcate, povestea e mereu aceeași. După ziua de salariu fără salariu dispar pentru cîteva zile, nemaifiind de găsit oricît i-ai căuta.

- Și cînd se-ntorc, nu-i întrebați dc ce au lipsit?

- La ce bun? Ca să mă îmbolnăvesc de nervi? Nu mai pun nici un fel de întrebări. Cînd vin, sînt bine veniți. Apoi dispar pentru săptămîni de zile și iar vin. Eu nu le spun nimic, ei nu-mi spun nimic. Asta e obiceiul în toat3 atelierele din jur. fn fiecare dimineață e ca la loto. Cîți lucrători o să vină astăzi, cîți nu? M-am obișnuit să planific lucrările urgente în ziua de salariu.

- Și toți sînt așa?

- Nu chiar. O dată am avut unul mai ciudat, care apărea la lucru și lunea. Apoi, într-o bună zi, și-a cumpărat un canar, iar de atunci nu l-am mai văzut. Maistrul a venit acum vreo două luni la mine, să-i dau lichidarea și baiu de r concediu, fiindcă trebuia să plece pentru două săptămîrJ în America. Nu s-a întors nici pînă în ziua de azi. Ați putea,

vă rog, să mai sunați o dată și poimîinc, domnul meu? Poale că vine totuși unul din ei.

Asta a fost miercuri. Vineri am dat din nou telefon.

- A venit vreunul din ei?

- Da, ieri seara a venit unul, povesti Tannenbaum. A văzut că nici unul din colegi nu își făcuse apariția și a cerut pc loc o creștere a salariului de sută la sută. La care eu l-am întrebat dacă acesta era un ultimatum, iar el mi-a răspuns: „Bineînțeles".

- Și dumneavoastră ce-ați făcut?

- L-am anunțat că am să închid atelierul.

- Și cl ce-a spus?

- „Nu-i bai" și dus a fost. între timp mi-am șters firma din registrul de comerț și am comunicat la casa de asigurări sociale că după 35 de ani sînt nevoit să închid prăvălia. în plus, sufăr și de ulcer.

- Și oglinda mea?

- Regret, domnul meu, dar nu voi fi în stare să vă livrez noua oglindă.

Asta a fost vineri. Luni, guvernul muncitoresc a hotărît o creștere radicală a ajutorului de șomaj. Conform declarațiilor comitetului de partid, măsura a fost absolut necesară pentru a contracara șomajul în continuă creștere.

Cînd vorbim dc social-democrațic nu trebuie în nici un caz să desconsiderăm cea de-a doua parte a acestei noțiuni. Spre deosebire de fratele său din est, socialismul din Lumea Liberă poate fi înjurat public și prin megafoane, fără a le teme de posibile urmări. Dar ce e mai important: Poți oricînd fugi de el. Iar libertatea îți mai tempereazǎ furia. Și apoi nu poți purta pică unui regim cu două mîini stîngi, cînd el însuși e în stare să rîdă din toată inima pe seama sa.

în timpul îndelungatelor conversații cu conducătorii socialiști ai țării mele am avut tot timpul un sentiment plăcut. Orice prostie ar face, te ascultă întotdeauna cu atenție, îți împărtășesc ades părerea și nu întreprind niciodată nimic.

Mai păstrez și astăzi în minte discuția sinceră pe care am avut-o cu ministrul nostru de finanțe, cu privire la impozitul pe venituri, cînd acesta depășise limita de o sută dc procente.

- Domnule ministru, am observat eu plin de respect, în țara asta există oameni care plătesc impozite mai mari decît cîștigul lor.

- Nu poale fi vorba decît de o diferență de două pînă la trei procente, răspunse ministrul. Nu sc sfîrșeșle lumea din asta.

- S-ar putea, dar dacă c așa, atunci la ce bun să mai muncesc?

- Ca să vă întrețineți familia, prietene.

- Cum asta?

- Prin creșterea productivității.

I-am explicat partenerului meu dc discuție că această reglementare se află într-o crasă contradicție cu concepția mea reacționară despre viață. La care ministrul finanțelor m-a tras într-un colț liniștit, făcîndu-mi următoarea mărturisire tulburătoare:

- Credeți cumva, piietene, că eu sînt mulțumit de această reglementare? îmi șopti el. Ca persoană particulară sînt și eu, bineînțeles, dc părere că cetățenii noștri nu ar trebui să plătească impozite mai mari decît cîștigă. Aș fi în stare sa lupt pentru asta. Pînă în ultima clipa m-am opus din răsputeri la creșterea impozitării maxime la peste noăzeci și nouă de procente. Și care a fost urmarea? Secretarul general al sindicatelor a amenințat cu grevă generală dacă nu mă voi îngriji de urgență ca cheltuielile statului să fie suportate de către cei bogați. Vă rog să-mi spuneți, ce-ar fi trebuit să fac?

Chiar nu știam, fiindcă vestita mea atitudine civică nu valora doi bani. Și ca să fiu sincer, pînă și dorința de a face grevă a secretarului sindical mi se părea de înțeles. Din cînd

în cînd am intrat și cu în grevă, la cererea asociației jurnaliștilor, și trebuie să spun că mi-a făcut o plăcere nebună. Ca în atîtea alte situații dc viață, greu nu este decît la prima grevă. Din fire, omul muncitor se teme de necunoscut, de conflictul cu patronul, de un boicot al societății și de tot felul dc alte absurdități. Din moment ce a sărit o dată în apă rece, el va constata că, de fapt, se simte și acolo foarte bine. Nici urmă dc complicații sau de presiune socială, relațiile

cu patronul sînt mai personale ca orieînd. Prin aceasta se explică sentimentul neplăcut, ba chiar chinuitor al acelor muncitori din Lumea Liberă care nu au intrat pînă acum niciodată în grevă.

Să devii vedetă e o dorință pe deplin legitimă. Interpreta principală intră ca o furtună în biroul directorului și izbucnește:

- Publicul vine la teatru numai pentru mine, prietene, nu pentru dumneata. Dacă astă-seară, din pricina unei otite, cu nu am să joc n-a veți decît să închideți prăvălia. Dc aceea vă cer salariu dublu și becuri cu halogen colorate la toalete!

Dorințele i se îndeplinesc. A intrat în biroul directorului ca actriță și iese de acolo ca primadonă, fără să știe că tocmai a încheiat o grevă de două minute și jumătate. Ori exact același lucru se petrece și atunci cînd Josef Ginsburg, vicesecretarul sindicatelor, își dă dintr-o dată scama că poate să paralizeze întregul stat. Dumnezeule mare, își zice Ginnsburg: „Ginsburg, ești cineva!”

Mai demult, Gins era un muncitor simplu ca mulți alții, poate ceva mai vijelios și mai răgușit. Azi, în schimb, este membru conducător al comitetului de întreprindere, dispunînd de un birou cu aer condiționat și o secretară cu cizmulițe roșii. Iar în calitatea sa de funcționar sindical, cîștigă, firește, de trei ori mai mult decît un muncitor. Și de ce cîștigă el de trei ori mai mult? Fiindcă el este cel care organizează grevele. Da. Așa se face că de două ori pe an, Gins trebuie să-și demonstreze că boșii, adică exploatatorii, nu pot să-1 miluiască și că el este în stare să-și dea și viața pentru interesele clasei muncitoare. Altfel nici nu va mâi fi reales în februarie. Iar la șase săptămîni după realegere, Gins începe să facă lic-tac, peste trei luni declară grevă generală, iar peste doi ani aruncă firma în aer. Gins este o bombă cu ceas.

Sindicalul puternic cu nenumăratii săi funcționari îndeplinește în vest o funcție dublă. Pc dc o parte are sarcina de a-i sprijini pc muncitori în acțiunile lor greviste, pe de altă parte guvernul socialistașteaptă dc la cl să temporizeze valul de greve. Iar sindicatul îndeplinește ambele ftincțiuni cu succes.

Pînă cînd într-o după-amiază, hotărîtoarc pentru destinul său, Gins ajunge la concluzia că sindicatele sînt complet inutile, că mai degrabă perturbă și că, la urma urmei, sc poate și fără ele. Are loc atunci o „grevă sălbatică"[1], despre care se știa că, dc cînd lumea, a fost interzisă. Protestul aspru al sindicatelor are însă pentru băieții supărați tot atîta valoare cît anatema Papei asupra organizației „Khmerii Roșii". Ginsburg nu se sinchisește nici dc termenul de șase săptămîni pentru liniștirea spiritelor, ci sc folosește de cfcctul-surpriză. Pentru o grevă sălbatică în branșa ciocolatei sînt suficiente două săptămîni dc liniștire, în transporturile aeriane două ore sînt dc ajuns, iar uzina electrică nu are nevoie de mai mult de două minute.

Iar aici aș vrea să întreb cum de este posibil ca un dop dc plută să coste un dolar și treizeci de cenți?

1

Grevă organizată fără permisiunea sindicatului. («. ir.)

CUM SE ORGANIZEAZĂ UN

FALIMENT

Întreprinderea „Pluta Național S.R.L." a fost întemeiată cl ?îțiva ani în urmă și se numără astăzi printre întreprinderile cele mai înfloritoare ale vieții noastre economice. Ea nu satisface doar cererea de plută autohtonă, ci și-a deschis, de pildă, filiale în Cipru, cucerind piața de acolo.

Firește, firma se bucură și de o atenție deosebită din partea autorităților, primind pentru fiecare dolar de export o subvenție de 165 dc procente. Dar trebuie să luăm în considerare că materia brută folosită de ca provine din Nigeria, iar muncitorii plătiți de ca, din sindicate.

în orice caz „Pluta S.R.L." se numără printre întreprinderile bine conduse și foarte rentabile, ale căror cîștiguri vor crește în mod considerabil cînd se va realiza mult dorita aderare la Comunitatea Economică Europeană. începutul crizei a fost stabilit cu exactitate: 27 septembrie.

Domnul Steiner, fondatorul societății și președintele consiliului de 'administrație, îl chemă în acea zi la sine pe reprezentantul sindicatului și președintele comitetului de întreprindere,un anume Josef Ginsburg, spunîndu-i urmă toanele:

- întreaga fabrică rămîne nesupravegheată în timpul nopții, Gins. E drept că nu e de competența dumneavoastră, dar de dragul ordinii aș vrea să vă comunic că am hotărît să angajăm un paznic de noapte.

- Cum să nu fie de competența mea? întrebă Josef Ginsbuig. Bineînțeles că e de competența mea, Steiner. O astfel de măsură trebuie aprobată mai în lii dc comitetul de întreprindere.

- Nu am nevoie de nici o aprobare de la dumneata, Ginsburg, spuse Steiner. Dacă țineți însă cu orice preț- vă rog. Controversa sa dovedit a fi de prisos Comitetul de întreprindere a aprobat fără rezerve angajarea unui muncilor mai vîrstnic, pe nume Trebid, ca paznic de noapte, cu condiția să primească un spor de noapte corespunzător, iar o treime din salariu sa fie scutită de impozit, indiferent de ceea ce ar putea să scrie ziarele. Consiliul de administrație a acceptat aceste condiții, iar bălrînul Trcbici își începu slujba. A doua zi, apăru la președintele comitetului dc întreprindere.

- Gins, spuse cl, mi-c frică. Dacă stau toata noaptea așa singur mi se face frică.

Ginsburg îl înșliință imediat pc proprietarul firmei, care prompt făcu dovada atitudinii sale ostile. Iii susținu că Trebici, dacă c prea bătrîn sau prea laș pentru postul dc paznic dc noapte,n-are decît să se întoarcă la vechiul său loc de muncă.

Drept urmare, primi următorul răspuns din partea lui Josef Ginsburg:

- Dar ce vă-nchipuiți dumneavoastră, Steiner? Pe un om nu puteți să-l aruncați ca pe o bucată dc plută. în afară de asta, am mai angajat pentru Trebici un om, și nu avem degînd să-l alungăm numai fiindcă dumneavoastră sîntcți antisocial. în interesul bunelor dumneavoastră relații cu muncitorii, vă sfătuiesc să nu- 1 Jăsați singur pc bătrîn noaptea și să angajați și un al doilea paznic.

Costurile de producție ale lui Steiner erau relativ scăzute, aproximativ 30 de cenți bucala de dop, și nu avea nici un interes să înrăutățească atmosfera din întreprindere. Așa se face că în următoarea noapie, în micul antreu care ziua servea pentru depozitarea unor comenzi mici, ședeau de-acum doi paznici.

Ginsburg se interesă la Trebici dacă totul era în ordine.

- Toate bune și frumoase, răspunse Trebici, dacă stăm însă toată noaptea treji, ne apucă foamea. Am avea nevoie de o cantină de noapte.

De data aceasta conflictul dintre Steiner și președintele comitetului dc întreprindere luă proporții. Consiliul de administrație ar fi aprobat, poate, angajarea unei bucătărese care să le servească celor doi paznici o supă caldă, dar fapt ul că Ginsburg mai cerea, în plus, și angajarea

unui electrician care să aprindă lumina seara și s-o stingă în zori - asta era prea de tot.

- Și ce mai vreji? sc enervă Stciner. Cei doi paznici nu-s oarte în stare să umble cu un comutator?

- Mai întîi și mai întîi, Stciner, să nu strigaji la mine, fiindcă asta mă lasă rece, ripostă Gisburg cu calmul său caracteristic. Și-n al doilea rînd c de la sine înțeles că cei doi paznici pot să umble cu un comutator, că doar nu-s copii mici. Dar: punerea și scoaterea din funcțiune a instalațiilor reprezintă un volum de muncă suplimentar și este corect să oferim acest post unui cadru cu pregătire corespunzătoare. Dacă direcțiunea dorește să aibă angajați doi paznici de noapte, comitetul de întreprindere nu are nimic împotrivă. Dar un paznic dc noapte nu este obligat să facă și muncă de electrician.

- Ginsburg, spuse Stciner, asta nu o poate hotărî decît direcțiunea.

- Sleiner, spuse Ginsburg, în cazul acesta vom ridica problema în fața comisiei de mediere.

Și așa s-a întîmplăt. După cum era de așteptat, ambele părți s-au referit la paragraful 2.7, alineatul I al contractului colectiv care prevede că: „... patronatul are dreptul să ia toate măsurile tehnice din cadrul întreprinderii, cu condiția ca în acest fel să nu sc producă o schimbare a condițiilor dc muncă".

- Asta e, spuse Ginsburg. Ori în cazul nostru se produce o schimbare, Steiner.

- Nu sc produce nici o schimbare, Ginsburg.

- Se produce.

- Nu se produce.

După ce controversa durase deja 36 dc ore, Gins propuse sindicatului un compromis care ținea cont de punctul de vedere al muncitorimii și în același timp oferea societății „Pluta Național" șansa de a ieși din această afacere cît de cît nešifonată. Cu alte cuvinte: au fost angajați atît o bucătăreasă pentru cantina dc noapte cît și un electrician cu înaltă calificare, dar în realitate nu electricianul avea să fie cel care aprindea și stingea lumina, ci bucătăreasa, electricianul avînd doar sarcina să o supravegheze.

- Este speranța și convingerea mea, spuse secretarul sindicatului însărcinat cu medierea, că pe viitor nu se vor mai produce nici un fel de neînțelegeri în acest sector atît dc important al industriei noastre autohtone, în așa fel îneît toate forțele constructive să sc poată dedica nobilelor țeluri ale noii noastre politici economice,creșterii ratei producției înghețării salariilor.

în acest loc fu întrerupt dc Ginsburg, iar ceremonia luă sfîrșit.

Următoarele două zile decurseră fără alte incidente.

în cea dc-a treia zi Ginsburg fu din nou chemat la președintele consiliului de administrație, care îi flutură pc sub nas o coală marc de hîrtie.

- Asta ce mai e? inîrîi cl. Cc-nseamnă asta?

- Un ultimatum, răspunse președintele comitetului de întreprindere. Ce-i cu el?

Hîrlia din mîna lui Steiner conținea pretențiile celor patru muncitori din tura de noapte care îl aleseseră pe Trcbici drept reprezentantul lor. Cele mai importante puncte prevedeau:

1) Angajarea unui portar calificat care să deschidă și să închidă poarta pentru tura dc noapte;

2) Creșterea cu 15% a acelei părți a salariului care nu este adusă la cunoaștința fiscului; măsluirea bilanțului find lăsată în seama direcțiunii;

3) Achiziționarea unui cîinc de pază tînăr și puternic;

4) Pensii și asigurări;

5) Achiziționarea unei cantități suficiente de pături și saltele.

Aceste cereri erau calificate de către autorii lor drept un „minim obligatoriu". în cazul unui răspuns nesatisfăcător, urma sa se trccă ncîntîrziat la acțiuni greviste.

- Ginsburg, horeai Steiner, la asemenea nerușinare nu răspund. Mai bine îmi închid fabrica, pc cuvînt de onoare.

- Asta ar însemna ignorarea totală a muncitorilor protejati prin contractul colectiv. Sindicatul nu va permite în veci una ca asta. Și la urma urmei cine sînteți dumneavoastră, Stciner, să ne tot amenințați?

- Cine sînt eu? Proprietarul acestei firme! Fondatorul ci! Conducătorul ci!

- Asemenea vorbe copilărești nu pot nici măcar să mă facă să rîd. Fabrica aparține celor care muncesc aici!

- Și cine anume muncește aici? Asta numiți voi muncă? Cînd fabricarea unui singur dop a ajuns să ne coste 75 de cenți?

Josef Ginsburg se plimbă o vreme prin încăpere în sus și în jos, apoi se opri în fața lui Stciner:

- Steiner, spuse el abătut. Sînteți concediat. Aveți dreptul la ultimul salariu, iar apoi vă luați tălpășița ...

Dar iată că Ginsburg avea să primească o palmă.

Grupul de specialiști ai sindicatului „Pluta" s-a declarat împotriva concedierii lui Steiner.

- Tovarășe Ginsburg, spuseră oamenii lui chiar la începutul ședinței improvizate, un om care dispune de treizeci și cinci de ani de experiență ca șef de întreprindere nu poate fi concediat fără o despăgubire mai marc. De aceea, te-am ruga să renunți la unul sau altul din punctele ultimatumului. La ce-ți tr ebuie, dc exemplu, un cîine tînăr dc pază?

- Tovarăși, răspunse Ginsburg sec, sînteți robii capitalismului monopolist, lachei ai clasei conducătoare și trădători ai intereselor muncitorimii. La următoarele alegeri veți fi dați afară, tovarăși!

Grupul Trebici se afla deja de trei zile în rezistență pasivă, numită și grevă de încetinire. Cei doi paznici își făceau rondul cu pași mici și tîrșiți, bucătăreasa fierbea supa la flacără mică, iar greviștii o mîncau cu lingurița. Cînd s-a ajuns la manifestații de simpatie ale unor grupuri înrudite, iar muncitorii fabricii de bere și ai clubului dc noapte organizară o grevă de avertisment de două minute, interveni comitetul central al sindicatelor. Capitalistul, care declanșase întregul conflict, fu convocat la centrala sindicală pentru discuții. Aici i se spuse:

- în fond, este vorba de niște lucruri lipsite de importantă, tovarășe Steiner. De ce nu aveji înțelegere pentru bătrînul tovarăș Trebici. Măriti-i o parte a salariului fără ca tovarășii de la fisc să afle ceva. Cît despre pături și saltele, vă oferim noi, din fondul nostru dc vacantă. Pentru portar și cîine încercati să obțineți bani din bugetul de dezvoltare. Iar în ceea ce privește pensiile - înainte ca membrii

grupului Trebici să ajungă la vîrsta pensionării, fabrica dumneavoastră va fi oricum etatizată, iar pe dumneavoastră problema nu vă mai interesează. Fiți rezonabil.

Steiner sc menținu pe poziție:

- Nu-i nimic de făcut, domnii mei. ScăpaJi-mă de banda lui Trebici, iar apoi mai stăm de vorbă.

- O ultimă propunere de conciliere, tovarășe Steiner. Renunțăm la achiziționarea unui cîine de pază, dacă dovediti fără putință de tăgadă că ar fi de prisos. Dar pentru aceasta trebuie să lucraji cu tot efectivul în schimb de noapte.

Așa se face că „Pluta National S.R.L." a trecut la munca în schimbul trei. Efectivul nu se compunea dc fapt decît dintr-un schimb și îi cuprindea pe tofi cei șase muncitori, secretara și pe domnul Steiner însuși. La început au existat suprapuneri cu anumite cursuri serale ale școlilor populare sau cu anumite evenimente culturale, dar greutățile au fost depășite cu ajutorul unor îmbunătățiri tehnice și a unui împrumut guvernamental pe termen lung. întreprinderea a reușit chiar să stabilizeze prețul dopurilor de export la 1,30 dolari. Spiritele s-au mai liniștit, producția a intrat în normal.

Pînă cînd președintele consiliului dc administrație îl chemă într-o noapte la sine pe șeful comitetului de întreprindere, vorbindu-i astfel:

- în timpul zilei, întreaga fabrică rămînc ncsupravegheată, Ginsburg. E drept că nu-i de competența dumneavoastră, dar de dragul ordinii vreau să vă comunic că am hotărit să angajăm un paznic de zi...

Nu a fost amintit un mic detaliu privitor la această poveste: dopul japonez costă 5 cenți bucata, este, așadar, ceva mai ieftin. înainte ca cititorul interesat să-mi taie vorba - „Marc lucru, la salariile derizorii din Japonia!"- aș dori să declar că, din păcate, muncitorii din Țara Soarelui Răsare cîștigă la fel dc mult, de exemplu, ca cei din Germania Federală, numai că muncitorul asiatic nu lucrează treizeci dc ore pe săptămînă, ci cu treizeci dc ore mai mult.

Japonia nu dispune dc bogății naturale, dc petrol sau de turism. Secretul succeselor amețitoare ale economici japoneze îl constituie lipsa de putere a sindicatelor.

Gins nu vorbește japoneza. în Japonia nu există greve.

Aici însă există, da, din plin! *Establishnient-u* progresist va aproba în mod automat orice grevă dc pe această lume. Duhoarea grămezilor dc gunoi dc pe străzile Londrei, pasagerii pe jumătate morți din aeroporturile italiene, metroul parizian paralizat, cît și spitalele israclicnc închise - toate acestea fac parte din cenușiul vieții zilnice ca spălatul pe dinți.

Ei da, acesta e prețul ...

Aici se impune o întrebare de mare actualitate: Dacă totul a fost, într-adevăr, chiar așa de îngrozitor, cum de a fost cu putință ca guvernele social-democratice din Europa să rămînă totuși atîta vreme la putere?

O întrebare justificată. Fără-ndoială. Pentru a găsi însă un răspuns satisfăcător, trebuie să lămurim mai întîi cîtcva principii politice de bază.

GAMBITUL DATORIEI STATULUI

Mai întîi și-ntîi există o lege dc bază cc spune că orice politician ales pe cale democratică se străduiește să fie mereu reales, pînă la moarte, și dacă s-ar putea, și dincolo de ca. De aceea, în timpul mandatului, este obligat să evite orice măsură ncpopulară. O asemenea măsură ar putea, ce-i drept, să însănă tășească economia, dar ar putea să-i irite pe alcgători.Pcntru politician este deci mai potrivit să irite economia, iar în schimb să-l însănătoșească pe alegător.

Și cum izbutește asta?

Simplu, prin aceea că politicianul creează o bunăstare economică artificială, la care pot participa legal sau ilegal mulți dintre conaționalii săi. In lipsa unor idei mai bune, minciuna aceasta se realizează de regulă cu ajutorul unor împrumuturi.

Gîndurilc unui șef de stat responsanil sînt cît se poate de simple:

„Am acum 65 dc ani, sînt deci un om politic tînăr. Dacă nu intervine nimic neprevăzut, pot să îndeplinesc această înaltă funție încă 15 ani buni. Potrivit calculelor specialiștilor, economia țării se va prăbuși abia atunci cînd datoria statului, inclusiv dobînzile și dobînzile la dobînzi, ating suma de, să zicem, 45 miliarde de dolari. Asta înseamnă că atîta timp cît am sa fiu la putere am să pot împrumuta anual dc la bănci, de la americani și de la baronul Rothschild, cîte trei miliarde, pentru a le investi în popularitatea mea. Economia țării se va prăbuși, așadar, într-un crah asurzitor cel mai devreme la sfîrșitul perioadei mele de guvernare, deci îndată ce incompetentul meu succesor își va putea prelua atribuțiile..."

Acesta este deci răspunsul la întrebarea formulată mai sus: Dacă socialismul e chiar atît de rău, de ce este totuși așa de bun?

Acesta este deci popularul „gambit al datoriei statului".

Acțiunea După-noi-polopul.

Sigur, acum e ușor sa faci pe deșteptul. Peste tot, sub privirile noastre mirate, se prăbușesc castele din cărți de joc, și dintr-o sută de ani de marxism nu ne-au mai rămas decît vodca rusească, catastrofele ecologice și luptele sîngeroase dintre armeni și uzbekislani.

„Numai cine nu muncește nu greșește", obișnuia să se autocitezc la vremea lui marele Stalin, pentru a-și scuza fărădelegile. Dar e mai mult ca sigur că, spunînd asta, nici prin cap nu-i trecea că peste patruzeci dc ani, proprii săi oameni din partid aveau să-i șteargă greșelile, și pe cl o dată cu ele ...

Reprezentanților stîngii din Lumea Liberă nu le mai rămîne altceva de făcut decît să citeze fraza lui Felix, Ciocanul Roșu:

„Ce porcărie, cum să mai ascuți lupta de clasă într-o societate fără clase?"

Da, acesta este crudul adevăr. Dacă nu mai ai împotrivă cui să lupți, lucrurile devin neinteresante. Stînga Lumii Libere se menține momentan, plină dc tact, în expectativă. Nici nu au de ales. Cavalerii lagărului progresului au pierdut bătălia pe toate fronturile.

în afara celor oferite de mass-media.

Fair play, nimic altceva

Da, marele cutremur a redus și marile contradicții. Nu mai există „comuniști împuțiți" și „agresori capitaliști". Viața a devenit tare monotonă. în cel mai bun caz, oamenii pot fi împărțiți în două categorii, în progresiști, ca cititorul, și reacționari ca mine.

în ce constă diferența?

Pe un progresist îl recunoști după aceea că la vederea unui șervețel mîzgălit de Picasso cade în extaz, susține necesitatea creșterii impozitelor directe și fumează țigări fără filtru.

Reacționarul în schimb resimte la vederea operelor de artă modernă o senzație dc greață, susține creșterea impozitului indirect și dacă fumează, atunci fumează numai țigări cu filtru.

Prăpastia e de nctrccut. Consolator c doar faptul că în țările democrate posibilitățile de influențare ale opiniei publice de către cele două tabere sînt bine împărțite. Radioul, televiziunea, redacțiile ziarelor, critica artistică cît și juriile de premiere se află în mîinile extremei stîngi, care la urnele dc vot cîștigă cu chiu cu vai două-trei procente. Reacționarii în schimb cîștigă cu chiu cu vai două-trei procente. Reacționarii în schimb cîștigă alegerile, dar nicicînd premii literare sau artistice.

Nu ar exista probabil probleme dacă, din cînd în cînd, diferite posturi de televiziune controlate dc stat nu ar convoca cîțiva intelectuali puși pe harță la o. masă rotundă.

O lege nescrisă cerc ca într-o astfel dc rundă să fie reprezentate toate curentele intelectuale. Asta înseamnă *fair-play,* nu-i așa? Altfel ar putea fi periclitat echilibrul prevăzut dc lege.

Iar acesta este momentul cînd pe ecran își face apariția Thomas M. Spitzer.

Thomas M. este un fost funcționar de vîrstă incertă. Se spune că o dată ar fi fost chiar deputat în parlament sau ceva asemănător. în orice caz, nu e un necunoscut, deși nimeni nu știe de ce. Nu e deosebit de atrăgător, în schimb, foarte nervos. Hotărîtor este însă faptul că e un reacționar înrăit și că sc bîlbîie. De fapt, nu s-ar putea spune că se bîlbîie, ci dimpotrivă. Vorbește atît de repede, îneît în gura lui cuvintele se rostogolesc unele peste altele cu rezultatul că nu se mai înțelege nimic. Un impuls incontrolabil îl mînă să aducă la cunoștința opiniei publice opiniile sale de extremă dreapta. Știe exact cum să înceapă o propoziție, dar numai rareori izbutește să o și termine. între timp izbucnește în zbierete, iar în situațiile deosebit dc dramatice, scuipă.

Pe scurt, Thomas M. Spitzer este pe departe cel mai prost trator al prezentului, și în orice caz cel mai ridicol și mai reacționar.

Iar în aceasta constă și secretul carierei sale. Ori dc cîte ori televiziunea stîngii progresiste dorește să organizeze o rundă de discuții sau un simpozion, în privința participanților nu arc nici un fel de probleme. Inviți cele mai bune capete din propria tabără, virtuozi exersați dialectic, cu un vocabular impresionist, și îi confrunți cu Th. M. Spitzer bîlbîitul reacționar, pentru a asigura echilibrul.

Rezultatele astfel obținute sînt vrednice de stimă. Pc de o parte, televiziunea nu poate fi acuzată dc unilateralitate, pe de altă parte, polemica echilibrată sc tranformă în cîteva minute într-un *knock-out* public.

- ... avînd în vedere pozițiile exprimate aici, rostește cu grație gînditorul de stînga, nu există nici un dubiu că, în pofida rezistenței afective și raționale, aș zice chiar, sistemice, acumulate în subconștientul popoarelor, orice structură socio-politică a viitorului trebuie să încorporeze un nucleu antiamerican și anticapitalist prin orice reglementare pașnică imaginabilă.

Moderatorul îl întrerupe:

- Acestui aspect deosebit de interesant trebuie, desigur, să i se dea un răspuns. Domnule Spitzer, dumneavoastră ce aveți de spus?

- Eu ... cu sînt de cu totul altă părere ... mai bine zis, și în general, ce vrea să însemne antiamerican... ceea ce spune el aici e complet irelevant... ce adică ... vroiam să spun că nu e doar irelevant, ci că ceea ce vrea el - ăsta-i un lucru complet irere... irele.... irevele...

Moderatorul precipitat:

- Mii dc mulțumiri pentru explicațiile dumneavoastră, domnule Spitzer, e întotdeauna bine să auzi și argumentele celeilalte tabere. Timpul nostru de tranmisie se apropie de sfîrșit, ne luăm rămas bun de la dumneavoastră, dragi telespectatori, și vă așteptăm de azi într-o săptămînă.

Așa se face că un număr considerabil de spectatori, care s-au așezat ca reacționari în fotoliile lor din fața televizoarelor, se vor ridica, după cura Spitzer, ca progresiști convinși.

în acest fel, Th. M. Spitzer a devenit indispensabil oricărei polemici televizate. Atîta timp cît politic e de dreapta și se mai și bîlbîie, atîta timp cît dispune de suficiente rezerve dc energie pentru a alerga cu steagurile fluturînde și poticnindu-se în cuvinte de la o masă rotundă la alta, atîta timp viitorul său pe micul ecran e asigurat.

Pe de altă parte, numeroasele sale apariții publice incumbă și anumite pericole. în ultimul timp sc face tot mai tare simțită o îmbunătățire a artei sale oratorice. Există chiar spectatori care susțin că l-ar fi auzit pe Thomas M. Spitzer rostind două fraze la rînd fără să aterizeze pe burtă.

Dacă această evoluție continuă, stînga progresistă va fi nevoită să-și caute un nou bîlbîit reacționar.

între timp, în lagărul păcii totul sc desfășura normal.

Cetățeanul sovietic suferise de-a lungul anilor mutații genetice, astfel că reușea să tragă un pui de somn pînă și la coada zilnică pentru o jumătate de sul de hîrtie igienică. Pentru generalissimul Brejnev se înălțau palate de marmură, iar unul dintre ele a și fost vizitat de îndrăgitul conducător al popoarelor, iar vizita a durat aproape un sfert de ceas!

Atitudinea sa rezervată din ultimii ani se datom, după cum ni s-a explicat, bolii, care nu-i mai permitea să călătorească prea mult, darmite să se mai și plimbe. Cînd, cu ocazia aniversării a 75 de ani, a fost aplaudat fără întrerupere timp de 35 de minute în Sovietul Suprem, el nu a perceput, din păcate, nimic, din cauze surzeniei sale avansate. Ar fi putut măcar să se bucure de spectacolul mîinilor cc se mișcau ritmic, dacă nu ar fi fost aproape orb. Sc mai spune apoi că Brejnev ar fi murit cu cîteva săptămîni înainte ca cineva să fi prins dc veste...

După înmormîntarea cu toate onorurile cuvenite unui conducător de stat, marii preoți ai Biroului Politic s-au reunit pentru a-1 alege pe noul lor președinte, confor-mîndu-se întru totul ultimului articol al doctrinei Brejnev: „Un conducător sovietic trebuie să fie și bolnav și bătrîn".

Aceste două însușiri i-au fost recunoscute fără rezerve lui Iuri Andropov, deși lui însuși îi era cam greu să sc fină pe picioare. Peste cîteva luni a și fost de altfel înlocuit de următoarea fosilă. Konstantin Cerncnko, gelos pe înmormîntarea pompoasă a predecesorului său, n-a așteptat nici măcar încheierea perioadei dc probă și a dat și el ortul popii.

Epuizați, membrii Biroului Politic nu au mai rezistat stressului, comițînd greșeala vieții lor. Au ales, cu o superficialitate de neiertat și în contradicție crasă cu doctrina, un conducător tînăr, puternic și normal, pe Mihail Gorbaciov.

Despre această greșeală, Biblia scrie: „Vai și amar de toate semințiile viitoare ale comunismului".

Și-ntr-adevăr, nu poți să nu te întrebi: Cum, pentru numele lui Dumnezeu, cum se poate ca unor comuniști înrăiți$_z$ cu experiență de deceniii în oprimarea sistematică a popoarelor, să le vină ideea năstrușnică să lase conducerea imperiului în seama unui tip care aspiră - vă rog să nu rîdeți! - să ridice standardul de viață din propria sa țară, în loc să exporte cu forța marxismul în Angola?

Restructurarea propusă de Gorbi nu s-a produs însă de la o zi la alta. A mai durat totuși cîțiva ani pînă ce cuvîntul „Sfîrșit" a putut să apară pe ecranul istoriei. Dar în cele din urmă, a apărut.

Vîntul proaspăt, amețitor, care bătca dinspre Kremlin a doborît apoi și barierele care crescuseră între oameni ca mine și acea parte a lumii de unde veneam. Pînă atunci însă, timp de patruzeci de ani, raporturile dintre colonii și puținătatea mea au fost oarecum perturbate.

Pînă la Războiul de șase zile din 1967, relațiile dintre un scriitor israclian și atolpu lernicul bastion al păcii seînscriau încă în sfera posibilului. Nu rareori primeam după numai cîtcva luni dc zile cîte un răspuns la nenumăratele melc scrisori, iar din cînd în cînd mi se mai permitea să strîng pe ascuns mîna unor cunoscuți comuni. Cînd însă tovarășul Brcjnev a pocni t jignit din degete, Cortina dc Fier s-a coborît asemenea cuțitului ghilotinei asupra capetelor noastre, iar în ochii socialiștilor însetați de petrolul arab, israelienii au devenit un fel de ciumați.

Dacă în timpul Tîrguhii de la Frankfurt întîlneam din întîmplare editori cunoscuți de dincolo, aceștia începeau să arunce priviri nervoase in jur, își duceau, tremurînd, degetul la buze și arătau în sus - Atenție, fratele cel mare ne ascultă...

în acea vreme am început să pricep că atitudinea popoarelor și guvernelor față de stalul evreu și cetățenii acestuia nu era o problemă politică sau diplomatică, ci mai degrabă un soi de termometru moral, în cel mai adevărat sens al cuvîntului. îndată ce una sau alta dintre colonii reușea să se elibereze cît de puțin din chinga Armatei Roșii, primul ei pas era stabilirea discretă a unui

contact cu Israelul. Lucrul acesta funcționa atît de bine, îneît ar fi putut fi folosit ca instrument de sondare a comunismului. Cînd editura cehă „Mladă Fronta" mi-a comunicat pe neașteptate că în scurt timp una din cărțile mele va fi tradusă și publicată la Fraga, am luat imediat legătura cu Serviciul pentru Europa de Est al ministerului nostru de externe.

- Băieți, în Cehoslavacia se petrece ceva!

Și într-adevăr, se petrecea „Primăvara praghează". Armata Roșie a intrat în țară, l-a arestat pe Dubcek, și a confiscat toate exemplarele cărții mele. în această ordine. Pînă în ziua de azi putrezesc în cine știe ce pivniță, dacă nu cumva au fost date la topit.

După revoluția de catifea am primit în sfîrșit o scrisoare din parteaa agenției cehe pentru literatură și teatru. îmi transmiteau scuzele lor: „Am primit ordin expres să nu tipărim.sau să jucăm autori care au criticat vreodată regimul comunist. Vă rugăm să primiți scuzele noastre."

Despre această listă neagră am auzit deseori vorbindu-se în cei douăzeci de ani ai exilului meu.

> - Eu rid de orice pe lumea asta, am încercat cu să mă justific la Frankfurt în fața unui prieten editor din RDG, și atunci să cruț tocmai comunismul?
>
> - Da.

Trebuie de alfel să recunosc că editorii din RDC erau într-o situație deosebit de dificilă. Pe de o parte, cărțile melc pătrundeau ilegal în număr mare în R.D.G., pe de al tă parte, existau taberele de instruire ale tovarășului Honecker, unde se aflau cel puțin tot atîția teroriști arabi. Cînd cunoscuta editură din RDG „Volk und Welt" nu s-a putut abține și-a hotărît în sfîrșit să publice prima mea carte, lucrul acesta s-a petrecut într-un mod tipic pentru atotputernicul lagăr al păcii. Pe clapele supracopertei cărții mele apărea scris că aș fi, de fapt, un

individ naționalist și reacționar, dar că, spre regretul lor, sînt un foarte bun umorist...

Cînd jurnalul acesta va apărea, conținutul său va fi deja istorie. Chipul lumii s-a schimbat. Lagărul păcii s-a micșorat și nu mai e nici chiar atît de puternic, în schimb a devenit mai uman. Uneori mă copleșește sentimentul că au sosit vremurile messianice, cînd lupul stă liniștit lîngă miel, iar eu lîngă un comunist. Evreii ruși au, în sfîrșit, voie să emigreze în Israel, iar eu - ca să-i dovedesc poate acelui editor din RDG că, într-adevăr, rîd de orice pe lumea asta -am scris în acest sens, pentru uzul casnic, o mică satiră, împănată cu autocritică proletară:

VIN RUȘII

Aș vrea să fiu primul care vă aduce această veste minunată. Provine direct din cercuri guvernamentale. O adevărată senzație!

- Imigrare din Rusia?

- Da, în scopul reunificării familiilor, în Israel vor sosi dc acum înainte lunar cîte 20.000 de persoane. Primul transport este așteptat joi.

- In fine! în fine! îmi vine să vă îmbrățișez.

- Poftiți, nu vă sfiiți. Dumezcu să vă binecuvânteze. A fost poate lucrul pe care l-am dorit cel mai mult.

- Așa este. N-a fost petiție pe care să n-o fi iscălit, adunare la care să nu mă fi ridicat pentru a cere repatrierea fraților noștri din Rusia.

- Sînteți dc origine rusă?

- Nu. Sînt simpatizant. Ce material uman dc mînaîntîi ne vine! Sînt mari, puternici, sănătoși, le place să mănînce, să bea, să trăiască.

- Da, sînt oameni minunafi.

- Să-i vezi dansînd. Sau cîntînd *Ociciomaia, ocikrasnaia.* Și ceea ce e mai important Fiecare familie are cel puțin trei, patru copii.

- Viitorul nostru! O rasă de oameni harnici, disciplinați. Crescînd într-un regim comunist, au învățat să se scoale dimineața în zori și să robotească din greu. O nouă generație dc pionieri. Urmările acestui eveniment nemaipomenit nici nu pot fi încă bănuite.

- Trei milioane dc oameni noi.

- Și ce oameni!

- Transmiteji-le salutări din partea mea!

- Ei bine, puteți s-o faceți personal.

- Nu, din păcate. Am mașina la reparat.

- Nu aveji nevoie de mașină. Vin ci încoace.

- Cine vine încoace?

- Rușii!

- La cine?

- La dumneavoastră. Firește, nu toate cele trei milioane. Doar o singură familie.

- Dar cu nu am familie în Rusia.

- Nici nu contează asta. Orice gospodărie israeliană va găzdui o familie rusească. Am venit să vă aduc la cunoșlinjă acest lucru.

- Există vreo prevedere legală în acest sens?

- Nu încă. încercăm mai întîi pe bază de voluntariat.

- Atunci ce-nseamnă „vă aduc la cunoștință"? Ar fi trebuit să mă întrebați mai întîi.

- Judecînd după bucuria dumneavoastră, am crezut că o astfel de întrebare c de prisos.

- Bucurie, bucurie... firește că mă bucur. E limpede. Nu trebuie să mă învățați dumneavoastră cînd trebuie să mă bucur. Casa mea va rămîne mereu deschisă evreilor sovietici, numai că...

- Numai că?

- Muzica lui Dworah.

- Nu înțeleg.

- Am să vă explic deîndată. Singura încăpere liberă din casa noastră este camera de oaspeți. Iar în camera de oaspeți sc află, pianul. Iar fiica mea Dworah ia de trei ori pe săptămînă lecții particulare cu doamna Prcssburger. Doamna Pressburger predă și la conservator. A trebuit să așteptăm cîțiva ani pînă cînd a acceptat-o pe Dworah. Iar acum nu pot să dau eu totul peste cap.

- Poate ați putea să mutați pianul altundeva?

- Ne-am gîndit deja la asta. Dar unde? Biroul meu c prea mic, sufrageria prea încărcată, iar mutarea unei pianine de concert nu-i chiar o nimica toată.

- Pentru o perioadă dc timp limitată...

- Dacă aji fi venit cu două săptămîni mai devreme, înainte ca Dworah să înceapă lecțiile de pian. Aș fi făcut cu dragă inimă ceva pentru frații noștri ruși. Dar acum c prea tîrziu. Ați întrebat prin vecini?

- Da.

- Și?

- Vecinii dumneavoastră sînt cu toții foarte muzicali. Vioară, trompetă, clarinet, corn englezesc.

- Da, așa e. Oamenii au luat-o de la început, au realizat ceva. Eu însumi, cînd am venit aici, ce mare lucru aveam?

- O locuință cu trei camere.

- Numai două și jumătate. Dar rușii sînt obișnuiți cu alte condiții de viață. Au crescut în sărăcie și lipsuri, ăsta c doar lucru știut.

- Deci nu-i nimic de făcut?

- N-am spus asta. Eu sînt oricînd gata să fac sacrificii, dacă c absolut necesar. Stați puțin. Am un bilet de loterie. Cîștigul maxim e de 12 milioane de lire. Ca să vedeți de ce sînt în stare: renunț la el. Dați biletul rușilor.

- Și pentru moment?

- Pentru moment, vreau să am și eu liniște în casa mea. Oamenii ăștia se trezesc în zorii zilei și sînt ca uraganul. îi știu cu. Dansează, cîntă, *oci ciornaia, oci krasnaia,* îți vine să-nebunești, asta e.

- Și-a tunci ce facem?

- Mda, grea problemă. Se da vreo compensație celor care îi găzduiesc?

- Nu.

- în cazul acesta, nu știu ce să mai zic.

- Să-i trimitem înapoi?

- Nu știu.

- Păcat. Zău așa.

- Doar pentru o perioadă dc timp limitată. Sper ca în cîțiva ani, fiica mea să termine cu orele dc pian. Sau poate că doamna Pressburger iese la pensie. Stați că mi-a venit o

idee. Doamna Pressburger are o locuință uriașă și locuiește singură. Vreți să vă dau numărul ci dc telefon?

Grijile ce ni le provoacă rușii nu mai iau sfîrșit. Dar, Dumnezeule mare, ce diferență ...

în orice caz, războiul meu dc patruzeci de ani s-a încheiat.

Pentru a rezuma, pe linie marxistă-leninistă sau pe orice altă linie, ultimele evenimente, aș vrea ca în cadrul următoarei prelegeri dialectice să-mi fac autocritica; pcnlru generațiile ce vor veni în vest și pentru garda ce pleacă din est.

CE S-A ÎNTÎMPLAT, DE FAPT,

TOVARĂȘI?

Tovarăși și tovarășe! Veterani ai mișcării și toți cci care vor s-o părăsească! Mase ale poporului! Funcționari de partid! Cititori ai cărților mele!

Ne-am întrunit acum și aici pentru a supune ultimele evenimente unei analize autocritice. Doctrina marxistă trebuie să-și asume această sarcină, după ce șaptezeci de ani a dominat jumătate din glob. Poate că de-a lungul istoriei au existat forme de guvernare care au rezistat ceva mai mult, ca de pildă imperiul de cinci mii de ani al faraonilor. Dar să nu uităm că egiptenii înțelepți au avut întotdeauna grijă ca faraonii lor să nu fie în același timp secretari dc partid și președinți de stat.

Dar cc-a fost a fost, iar transformările dramatice care au loc în aceste zile în lagărul păcii nu sînt, cu siguranță, rezultatul schimbării conducerii, ci consecința unor mici neînțelegeri ce s-au strecurat în practica marxistă.

Da, tovarăși, să recunoaștem cu sinceritate proletară că într-un sistem politic, care a ținut cinci generații nefericite la un nivel proletar, trebuie să fie ceva putred.

Să luăm dc pildă agricultura noastră fruntașă, care s-a sprijinit întotdeauna pe principii marxist-lcniniste dar și pc altele: „Colhozul vă aparține vouă, tovarăși țărani, munciți pămîntul spre folosul vostru." Cu alte cuvinte, cîmpurilc, casele, vitele, datoriile, toate acestea aparțineau membrilor gospodăriilor colective. Mai existau apoi și cîteva condiții lipsi le dc importanță, cum că recolta nu aparținea țăranilor, ci partidului, iar colhozul nu putea fi înstrăinat și nici țăranul nu avea voie să-1 părăsească. Dar asta era tot.

Dragi tovarăși, toate aceste prevederi n-au avut însă decît un succes parțial. Cît a existat, agricultura comunistă nu a obținut decît jumătate din producția pe care o recoltam pc vremea blestcmaților de țari.

Tovarășii se întreabă acum cu singuranță care ar pute fi cauza acestui neajuns, iar răspunsul nostru e clar: „Vremea!"

Da, tovarăși, vremea nefavorabilă care în ultimii șaptezeci dc ani ne-a făcut atîtea greutăți. întocmai, numai clima e de vină. Trebuie să adaug cu sinceritate comunistă că printre noi au existat ideologi care au fost de altă părere. Au fost însă excluși din mișcare, iar numele lor îndepărtate în ordine alfabetică. Fiindcă acești experți au eliminat din calculele lor una din cele mai clare realizări ale agriculturii noastre socialiste: cîștigul obținut de speculanții americani datorită comenzilor noastre anuale de cîte zece milioane dc tone dc cereale.

Această soluție agricolă satisfăcătoare ar fi fost valabilă încă timp dc cinci generații, dacă nu ar fi intervenit concluziile mai recente ale cercetării noastre cu privire la

aplicarea principiilor sociale asupra obiectului viu. Fiindcă am conștientizat adevărul dialectic, tovarăși, că omul muncește pur și simplu mai eficient dacă nu i sc iau roadele muncii sale. Această concluzie este surprinzătoare, cutremurătoare, ba chiar respingătoare dar nu poate fi combătută. Activitățile de cercetare marxist-dialectice de mare amploare întreprinse de instituțiile noastre de partid au demonstrat-o în mod clar.

Pentru a demonstra justețea mai sus amintitelor concluzii, partidul a permis ca în mod experimental, colhoznicii să cultive legume în grădinile ce le-au rămas în jurul casei, pentru a le vinde pe piața liberă. Condiția era ca acestă recoltă semicapitalistă să nu depășească în nici un caz o zecime din recolta colectivă.

Ei bine, dragi tovarăși, azi putem spune că această experiență a fost încununată de succes. Potrivit ultimelor statistici, recoltele obținute din grădinile de zarzavat reprezintă în clipa de față cincizeci la sută

din recolta totală. Acest fenomen surprinzător se cere, bineînțeles, explicat și sînt mîndru să vă spun că partidul este și de dala aceasta în măsură să dea explicațiile cuvenite. în cadrul neuitatelor festivități prilejuite de aniversarea zilei dc înlri Mai, elita noastră ideologică s-a ocupat de subiectul: „Surprinzătoarea creștere a productivității în grădinile de zarzavat". în urma unei analize pragmatice, am ajuns la concluzia că trebuie să fie vorba de a opta minune a lumii. Firește, părerile au fost împărți te. Unii dintre conducătorii noștri colectivi au pus acest succes pe seama intîmplării, norocului sau a avantajului celor care joacă acasă, după cum bine știm din fotbal. Alții în schimb au văzut în aceste o provocare imperialistă. Problema a rămas pînă astăzi ncrezolvată în timp ce grădinițele de zarzavat au înghițit practic colhozurile.

Nu mai puțin enigmatică este și dezvoltarea galopantă care a început la marginea lagărului socialist, în Republica Populară Ungară. Cu siguranța vă amintiți, tovarăși, că bunăstarea occidentală a acestei țări era ca un ghimpe în ochii acelora care rămăseseră credincioși principiilor marxist-lcniniste.

întrebarea care se pune de la sine, fir'ar să fie, este cum dc au reușit ungurii ăștia, după înăbușirea lor contrarevoluționară, să ajungă la mult invidiata bunăstare capitalistă. Acest mic popor, căruia lumea îi datorează gulașul și cîțiva umoriști de prim rang, și-a pus într-o bună zi întrebarea: „De ce numai în agricultură? Sistemul grădinițelor dc zarzavat nu ar putea fi aplicat și în alte domenii, în comerț și industrie de pildă?"

Ce să vă mai spun, tovarăși, ideea a avut efectul unei bombe ideologice. Mai întîi au fost micile întreprinderi, cu maximum opt angajați, care și-au făcut apariția. în cazuri speciale erau autorizate și fabrici cu șaisprezece muncitori, deși aceasta era o abatere evidentă de la principiile socialismului învingător. Cînd apoi s-a dovedit că rezultatele acestor mici întreprinderi reprezintă două treimi din produsul social brut, autorizația a fost extinsă asupra unor întreprinderi cu 32,64,128,256,512,1024,2048 și 4096 dc angajați. Din cîte sîntem informați, ultima cotă admisibilă pentru firmele

particulare din Ungaria este de 81290 dc angajați, dar aceasta reprezintă limita superioară absolută.

După ce în democrațiile populare s-au produs recentele schimbări politice atît de regretabile, fabricile dc acest tip

au început să răsară ca ciupercile după ploaie în grădinițele de zarzavat particulare.

Aceasta este deci explicația pe care mișcarea noastră și-a însușit-o potrivit principiilor materialismului dialectic. Pur și simplu, nu ne mai putem ascunde faptul, tulburător în sine, că în agricultură, în comerț și în industrie sc produce dc aproximativ cincisprezece ori mai mult de cînd întreprinderile numai sînt proprietatea tuturor proletarilor ci a unui singur proletar. De bine de rău trebuie să admitem adevărul amar, tovarăși, că adînc în subconștientul său, omul continuă să fie interesat de creșterea standardului său de viață.

Tovarăși, îndrăznesc să consider că de la inventarea fermoarului aceasta este cca mai cutremurătoare descoperire.

E dc la sine înțeles că acest fenomen nu trebuie interpretat ca un eșec al socialismului. Măcar în privința strădaniilor noastre de a-1 scoate pe om din materialismul său corupt, de a-1 face să întoarcă spatele banilor, care reprezintă unicul său țel în viață.

Educația marxist-leninistă a izbutit să crească în ultimele cinci generații un nou tip de om sovietic, pentru care banul nu mai este totul. Nu, omul sovietic de tip nou iubește și aurul, pietrele prețioase, mașinile sport și videocamercle, pentru a aminti doar cîteva exemple. Omul sovietic nu este cu nimic mai prejos decît consumatorii din Lumea Liberă, bursa și piața neagră îi sînt cel puțin la fel de familiare, dacă nu cumva e chiar mai priceput. Integrarea acestui nou tip uman în economia socialistă reorganizată, care se bazează mai ales pe împrumuturi din vest, această contopire organică asigură victoria finală a marxismului aplicat.

Dragi tovarăși, în acest loc aș vrea să ajung la nucleul analizei mele dialectice. Daji-ne, așadar, mîna pentru a construi noua societate socialistă lipsită de clase pe baza principiilor clasice ale capitalismului.

Cu aceasta, declarăm adunarea închisă, tovarăși. Puteti fuma.